

הדים ורוחות

א

אני מביט בחרטומי נעלי המתרוממות לסירוגין, ימין ושמאל, ככל שמעפיל במרומי המדרגות. כגבי המעלית. לפני שניות ספורות התגלגל מבטנה החוצה נכה בכיסא ממורק, ומעל ראשי, בעיקול המדרגות הבא, מתנפחת חצאיתה של אחת כמיצנח. במיסדרון, סמוך לחדר הכיתה, מרחרח באד החרדה המגיה. בעוד זרועי מהדקת את מחברות הבחינה לגופי, אני מגלה כי בית־שחי הרטיב מחברת חיצונית. לכן אני מעתיק את הצרור מתנוחתו הקודמת, לזפתו בכפי, הופכו בזריזות, וממקם את העטיפה המוכתמת בזיעה בסוף החבילה. מאז הבורק מלווה אותי תחושה מעורפלת זו, ועד שלא תפוגג, חפץ שבי־זהירות אני תנועה משמאל מכאיבה לעיניי, עיגולים עיגולים, כאילו אבן השליכו לקרקעיתן, והקולות המרשרשים, שישתתקו כבר. כבכרים תאומים הניחה לפני רות פרוסת עוגת־דבש ומיץ תפוזים, נקישח הצלחת כפני השולחן חתמה את פעולתה, וידה התרחקה וקטנה. תוך כדי חתירה במיסדרון מנקר מאווי סמוי בשורש השערות, תשוקה להשתופף צמוד לקיר, בצל מיתקן המים המתכתי, ולהתמכר לשינה, עד שייעלם המזג האורירי. אקוריוס צחית, ריק ממים, חתום וחלול. בלמתי על סף הפתח. דממה פתאומית משתררת בחדר, ושלושים זוגות עיניים מבוהלות ננעצים בי. במיאוס גמור אני סוקר את עדר הנשים שבחר במיכלאה זו כבת־חנת־בינים. במהרה, תפרוצנה מכאן אל כרי הדשא הקורצים – בתי־ספר תיכוניים, מידרשות ומוסדות להוראת השפה האנגלית. אני מפזר את המחברות ואת עותקי בחינת אמצע־הסמסטר בין שורות הספסלים, טורח להפריד בין הדבקות, מפיצן בשוט על פני החדר המאובק בגיר, עופרת כתושה ואפר סיגריות, ובקול רם מכתוב בתעתיק פונולוגי את המילים / *šiwel* / – / *k'abal* / מהשפה צלטאל המדוברת במקסיקו, שניטשטשו בידי מכונת־השיכפול. זמן הבחינה נמוג בעצלתיים. אור לבן תלוי בחלון, וזכוב קולני נוחת על שבר הגיר שבקצה שולחני. סטודנטית מגושמת ניגשת אליי, למה בדיוק התכוונתי בשאלה, מיין את הצורנים הבאים על פי הקטגוריות הדיקדוקיות, אולי אתן דוגמה, או לפחות אוכיר באיזו נקודה במהלך הסמסטר דנו בכך. אני מסגיר באוזניה רמז קולע, אך אטום וחשוך. בוודאי נכחה בשיעור כשרשמתי על הלוח את הנתונים מספרדית בענייני מידה וגודל, / *péfo* / פירושו כלב, ו– / *peñito* / כלב קטן, / *niño* / משמעו ילד, ו– / *niñito* / ילד קטן. הבאמת ובתמים אני נמצא כאן, ללא כל ספק, שכן קול מכריז ומבשר כי נותרו עוד חמש דקות עד תום הבחינה, ובאפיסת כוחות אני מתרומם על רגליי, וקורע באכזריות את מחברות־הבחינה מתחת ציפורניהן הנואשות של התלמידות. איני טורח להכנס למזכירות החוג, ובמנוסה מפלס דרכי בין קהל הלומדים, המלמדים ואנשי השירותים החוצים זה את זה בחופזה, נדבקים וניתקים בטורים, מעגלים, מחנות. אני מתניע את הסובארו, ומתרחק

מקמפוס האוניברסיטה לעבר לב תלאביב. חונה מול הים, ובוחר שולחן סמוך למידרכה בקפה טיילת. מזמין טחינה, כבש בתנור ובירה. בלהיטות עט על המזון. נקודות אור בזהירות וכבות במים, ורוח קרירה מרעידה את שולי מפת השולחן המשובצת. אדום ולבן. אין מרגיע כים בשעות אחרי-הצהריים המוקדמות. בהדרגה, שב ומתעבה סביב מרכז הכובד. אברי הליצן מקרטון חוברו בנעצים, ולכל משיכת חוט הוא מזדרז לקרטע. שוב מוכרת תחושת שריריהפנים, וכן אף קולי הפונה למלצרית, עשרה שקל עודף, בבקשה. מול דלת-המכוננית נזכר שהשארתי את ארנק-התעודות שלי על השולחן. סב על עקבי, ומגלה את המלצרית המנופפת בידה לעברי מעל שאריות הארוחה. אני מודד אותה במבטי. אמנם, מצאתי חן בעיניה. היא תוקעת בידי חפץ קשה. אה, כן, כמעט פרח מזכרוני. התעודות שלי.

ממירפסת ביתי אני צופה בשדרות בן-גוריון. שני בולדוגים, זה בעיקבות זה, בלב מערבולת אבק, מבהילים משנתו קבצן המכווץ על צידו לאורך ספסל. מעלי-בד מכסה את גופו. נער שחרחר יורק בקשת חרצן פרי. המפגר היקה, שהופעתו הנאה מוליכה שולל, וששכל את אימו בת השבעים לפני שנתיים, עורך את טיולו הקבוע בשדרה. מחפש בעיניו מכר שיוכל להכנס עמו בשיחה על אודות אימו, ממ, ממי, שהלכה ואיננה, והשאיירה אותו יתום. אתה יודע שאמא מתה, מופתע מחדש כל פעם בן החמישים, ומורה לעבר השמיים. אמא אמרה לי שאני לא לפחוד, ואת הבגדים שאני לתת במכבסה ברחוב בן-יהודה. כשאמא חיה, היתה עושה מוסיקה בפסנתר. היכרת את אמא, לא? היא מתה, אתה יודע. הדס, בתלבושת אחידה ופנים שזופות, הודפת את שער החצר. מבחינה בי מלמטה, ואינה מברכת אותי לשלום. כבר יומים שמחרימה אותי. בשבת האחרונה שיחקו ידידיה פינגפונג בחצרנו, והשאיירו אחריהם בקבוקים ריקים, ניירות, חפיסות סגירות מעוכות ושאריות מזון. כל הבוקר שלמוחרת טרחה רות בניקוי השטח. בצוהרים, ירדתי אל חדרה של בתי שבקומה הראשונה, והתקוממתי, מה את חושבת לעצמך, אולי אנחנו המשרתים שלך, צריכים לנקות אחרי החברים המוזנחים שלך, מה יש, קשה לכם להתכופף בגילכם, לסלק את הטינופת שהשארתם? ובפי בתי הסוררת מענה מחוצף, אמא ניקתה אחרינו, ולא אתה, אז שאמא תבוא בתלונות. תשובה זו הרתיחה את דמי עוד יותר. ביטלתי את דמי-הכיס שלה לשבוע זה, ועד יום שישי הקרוב אסרתי עליה להכניס לביתנו נפש חיה כלשהי, מידידה קרובה ועד לחתול תועה. בינתיים, שוררת בינינו שתיקה נחרצת, ובארוחות, מתאמצת רות לחפות על האווירה העוינת באמצעות פניות ידידותיות. איך היה באוניברסיטה, הדס קיבלה שמונים ושתיים במתמטיקה, אמא של גיורא טילפנה, וביקשה שתתקשר בחזרה, ממזכירות החוג השאיירו הודעה כי פרופסור מאילינוי מבקש להיפגש איתך. גלי, בתי הצעירה, אטומה למתרחש סביב השולחן, שקועה בגיליון 'מעריב לנוער'. איני חש בנוח במהיצתה של זו, קצר קבוע מנתקה מהמתחולל בבית. לפעמים, אני תמיה אם בכלל חשה בנוכחותי, או מודעת לעובדה כי אביה אנוכי, פרופסור לבלשנות, עורך כתבי-עת, מוזמן להרצאות בכנסים, מדבר ברדיו. כמו בתזקונים זו מקיימת מצווה בלתי-מפורשת שהיפנית כלפי דרייהבית, לא להתערב במהלך חיי, ודווקא ציות עיוור זה, התעלמותה הבוטה מקיומי, מדכא אותי. בעיניה, אין אני אלא גוף זר המתנוועע בין הקירות, רבובט שמהלכיו גלויים וידועים, ועלי-מנת שיפעל כראוי, יש לנהוג בו על פי ההוראות שצורפו לאריזה בשעת הקניה. את הבית רכשו עבורנו הורי רות כמתנת כלולות. בית פרטי זה המוקף חצר מוריקה בולט בין שאר הבניינים המשותפים בסביבה. סוכה בנינו בחצר האחורית, ובבוקרי שבת אנו סועדים בה בצוותא. לפני עשרים שנה, כשנכנסנו לכאן, שתלנו רות ואני בגינה כמה עצים, ושטח מיוחד היקצינו לערוגות, ואפילו קנינו סלעים שמנקביהם צומחים היום שתילים. עשר שנים לאחר מכן, שיפצנו את הבית, ולשבוע ימים עכרנו להתגורר בבית הורי רות. שישה שבועות רצופים התגוררנו במעוננו הפרוז

והפרוץ, מזהירים את בנותינו מפני סולמות מתמוטטים, קירות מעורערים וצבע טרי, ורק בשבוע האחרון לשיפוצים, כשנגדשה מנת הסבל של רות, נעתרנו להזמנת הוריה להתארח בביתם. כמעט ונטרפה עלי שם דעתי. שוב ושוב פגשתי בחדריהם מדרגות בשכנים סקרנים שניסו לתהות על קנקני במבטיהם, ואילו בדירה גופה, הייתי חשוף מכל האגפים לחלונות מציצים. אנחות דיירים שחילקו עימנו קיר משותף של חדר-השינה הרעילו את אוזני, וללא הרף חזרתי ונתקלתי בדירה בת ארבעת החדרים ברות, בהוריה ובכנותי. בתום יומיים, מעונה ומתוח, הודעתי כי אני פורש לבית-מלון קטן, כבר הזמנתי חדר לארבעה לילות, עד שנשוב לביתנו המותקן. רות נפגעה. בעיקר, מפני שנהגתי כך לעיני הוריה, ריבונו של עולם, האם איני יכול לדור בתנאי צפיפות במשך כמה ימים, הרי אין אנו זרים, בני משפחה אחת. הצטדקתי. לא בזה העניין, פשוט איני יכול להתרכז בעבודה, תוך שבועים עלי לסיים מאמר עבור כנס חשוב, יהיה זה מביך יותר אם אשאר ללון במשרדי באוניברסיטה. כעבור שבוע, כששבנו והתקבצנו בביתנו שקירותיו הוזזו, צבעיו התחלפו, ורהיטיו חודשו. בא סבלי על שכרו. פינינו את חדר-הכניסה בקומה השניה ששימש גם כמחסן חפצים. התפטרתי משני זוגות תלת-האופן של בנותי, סקטים ישנים, כדורים מפוצצים, דליים מעוכים למישחק כחול, מריצה חלודה, מישחקיחברה בחבילות שתרמנו לילדי עיירות-פיתוח, בובות סומות ששערותיהן נתלשו, מכונה מגושמת לפריסת לחם, אביזרימיטבח עתיקים שפרצנו בצחוק למראם, כמוצגים ממוזיאון, טיפ ככר שגופו מחורר ושני סרטים קבועים על פניו ועוד. חדר מרווח זה, שלא נוצל כראוי, הפך חדר עבודתי, וגם מרפסתי עברה לשימושי. חדר-השינה המשותף נשאר במקומו הקודם, למעלה, אלא שריהטנו אותו מחדש, ובצמוד אליו בנינו שירותים ואמבטיה. חדרון נוסף באותה קומה הוקצה לאורחים עתידיים הנשארים ללילת לילה, ומכיוון שמניסיונו למדנו כי אין הללו מרוכים (גיורא נהג ללון בו כשבא לבקר מירושלים), התאימו ממדיו הקטנים לתדירות הזדקקותנו לו, וקיומו פטר אותנו מהתארגנות מחודשת עם הידפקות כל אורח חדש על פיתחנו. שיכנו את הבנות בחדרים נפרדים בקומה הראשונה, כשהמיטבח חוצץ בין ממלכתן לחדרי-האורחים. את מרבית שעות שהותי בבית אני מבלה בקומה השניה, נודד בין חדר-העבודה למרפסת. העברתי למעלה את ספריי, תקליטיי, שתי מכונות-הכתיבה שלי, העברית והאנגלית, ואת בגדיי. אף ציודתי את חדרי בטלוויזיה שחור-לבן (הצבעונית ניצבת בחדרי-האורחים). בחדרי-השינה השארתי את הפיג'מה שלי, רומן שאני קורא בו לפני השינה, ואת כלי הרחצה והגילוח הנחתי בחדר הרחצה הצמוד. דאגתי לבודד את חפציי מאלו של שאר דרי הבית, שלא יתחככו בשמלותיה של אשתי, חולצות הטריקו של בנותי, ושערותיהם של שני החתולים הסיאמיים המרפדים כל שעל חשוף משטיח בריצפה. רות מבלה את רוב שעות-היום בקומה התחתונה, נעה בין המיטבח לחדרי הבנות, אף פעם אינה מתעייפת ממאמציה להשליט בהם סדר. גם הילדות מבלות את עתותיהן במדור הקרקעי, ובמפורש אסרתי עליהן להפריעני מעבודתי. כל אימת שמשתוקקות שוכנות האגף התחתון ליצור קשר עם ראש משפחתן, נאלצות להיטפל לטלפון הפנימי בחדרי-הכניסה, ותוך כדי כך להטריד את שולחן-עבודתי בצרימה ממושכת, הלו, אבא, אולי תוכל להלוות לי מאתיים שקל על חשבון כסף הכיס של שבוע הבא. הדס, וגלי, אתה במקרה מתמצא בתהליך ירידת הגשם, יש לי שאלה בגיאוגרפיה, ואני לא מבינה את הפרק בספר שמסביר את זה. חוץ מזה, הסתכנתי בבעיה אחת באחוזים. ורות, אל תשכח, הערב, בתשע, הזמנתי אורחים. מפעם לפעם, אני מנתק את מכשיר הקשר בחדרי, קונה לי חירות לשעות ספורות. אות וסימן הוא לבנימשפחתי שבאופן זמני אני מנתק כל מגעזמשא איתם. כי במצב-רוח אני שרוי. במיקרה חירום בלבד הן יכולות אז להתגנב לחדרי על קצות הבהונות, ולעדכנני בעניין הדחוף. אבא שוב בקריזה. אני שומע את הדס מכריזה בתרועת ניצחון תוך כדי שהיא טורקת את שפופרת

הטלפון על כנה. באחד הלילות, שבנו רות ואני מביקור אצל חברים, וחלפנו על פני חדרה של הדס, שפירצי צחוק עלו ממנו. כששמע חברה התורן של בתי (יצור חיזור ששערו קצוץ, חובש מישקפיים כהים, ולבוש בשחורים) את הלמות צעדינו על המדרגות הפנימיות, העיר, אולי אבא שלך מעונין בשכטה? כמה פעמים היפנתה רות את תשומת נחירי הרגישות לניחוח החשיש המבשם את חדרה של בתנו הבכורה. למען האמת, כבר שוחחה בנידון עם משולחת-הרסן, וזו הסבירה לאימה המפגרת כי כולם מעשנים, ואילו היא, רק אחת לשבועיים לוקחת קצת. ואם אנו, הוריה, באמת עומדים על כך כי תחדל מהעניין, תתחשב בבקשתנו, למרות שזו נראית בעיניה שרירותית מעיקרה. אני, מצידי, לא הבעתי כל התנגדות לתחביב החדש, כמובן כל עוד אין הוא בחזקת הרגל. אביה התחיל לעשן בהיותו בן ארבע-עשרה, אמנם סיגריות רגילות, תמימות, אבל הלוא נשתנו הזמנים. לפני חודשים אחדים, בשעת פיוס (יום הולדתה של הדס? יום הולדתי?), השמיעה לי בתי בחדרה את תקליטו ה'מטריף' ה'מדליק' של 'אדם והנמלים', מזמרי הגל החדש. קלטתי כמה שורות באנגלית, משפחת מלכות חדשה, אצילית, פראית, אנחנו המשפחה, אני מרגיש מתחת ללובן נמצא עור אדום סובל ממאות שעות אילוף, אין שיטה בטירופנו. רק גאים במינהגנו, אנשי נמלה המשעבדים, מוסיקת נמלה היא הסיסמה. נאלצתי להודות כי המילים מיוחדות במינן, וגם המנגינה משונה ('מקורית', עמדה הדס על דעתה), ואפילו הבטחתי לממן רכישת תקליט נוסף בסיגנון זה. אפשר שיהיה תוצרת חוץ? ניצלה הדס רגע של חולשה. בסדר, בסדר, הפגנתי רוחב-לב. לאחר הכול, אב מודרני אנוכי.

ב

לצד גיורא, שונה היה מגע החפצים. השזיף והאיצטרובל, הירהרתי בנו, והחום המשכר, אברים ששומנו, זהב ופירות עסיסיים. התמונה בחדר-עבודתו מחייכת מהקיר, ומה אגיד, רק לעזאזל גיורא, לעזאזל. צב קר ומחוספס בתנוחת קיפאון מולך, טיפין-טיפין להשתזף בחום. לידך, אפשר היה לנוח לרגע מתיאטרון הבובות, קצת לחלץ עצמות. הוא נשאר לעוות את פרצופו על הבמה הקטנה, מול הפיות הפעורים, כפפה שהולבשה על כף יד מסתתרת, הוי, הוי, הנסיכה טאנג'ורי, אם תניחי עליי מבטך, איעלם ואחדל. הענישני שוג המכשף. אסר עלי להיראות לעין אדם. כל הצצה חטופה תהפכני לאד. ולידך, לרגע קט, לרווחה נשמתי, מנפח ריאותי בחמצן. לעיתות מחסור ושפל. שבעים שנות הבצורת. מאחורי גדר ביתי אורבים למנהיג השכונה, מדמיינים את גופו כפות לעץ, הנה, חלף על פנינו, ועודנו כאן, שפופים לרגלי החומה, מפרפרים מאימה. הידעת, לאמצעי חישה הפך לי הפחד. לגירויים חזקים נתמכרתי, להפיח בי תחושת חיים. אתמול, החזקתי אצבעי בלהבת גפרור, ועד עשרים מניתי. התענגתי על הכאב. רות אמרה, ניכוותה אצבעך, וענית, סיר המרק שהשאר עבורי במקרה, כשחיימתי אותו. את שיעורי-הבית שלך הייתי מכין, שתתפנה לשחק עימי. וגם עכשיו, את כל התפקידים הייתי משיר מעורי (כשבקיפוח נפש מדובר, נפרדת הלטאה מזנבה). כדי לשוב ולשהות במחיצתך. רק היה רואה אותך, ומרים רגליו, ואני, צוחק, מריח, נע במסחטת החיים. ולא כך, תלוי על אנקול, בגרוגרת תפוס, והרגש, בקיפאון עמוק. תראה, אני עושה בדיוק מה שרות מצפה ממני, מה שמקצועי דורש מבעליו, היית מתגאה בי למראה כל אותם מכתבים שאנשים חשובים משגרים אליי. על אפם ועל חמתם של כל הסובבים אותי, אמשיך בליצנות הזאת, כמה שהם נתעבים. נוטף בוז. חיידקים אנמיים. מכוונות סדוקות. אבנים יומרניות. הוא לא יתפרק, אני מבטיח לך. רק שלפעמים חורק קצת, איוושות עייפות, זהירות מפולת, אור אדום. מומחה נעשיתי לתרופות נגד חרדה. הים, למשל. מירשם בדוק. בכל החזיתות הנני

עירני ופקוח. בתורנות יום ולילה. תומך בקורה שנתערעה. מסמר שנשתחרר. בהן צדקי, החזית המכובדת הזו תישמר. כיצד זה, גיורא, כל מה שאני אוהז בו, מתמוטט תחת מגעי. דמה, אדמה שוקעת, והנוף בעד זכוכית משוריינת. כמשומר לתצוגה. שאלתי את רות, הרחת במקרה את הנפתלין העולה מהעור, והיא הסתכלה בי בתמיהה. בשבוע שעבר, בהרצאה בת ארבעים וחמש דקות שנשאתי בסמינר המחלקת. הקשבתי מספסל אחורי לקולי המקשקש. בקושי הצלחתי לסיים את הנאום. בידלילה היתה קורסת ארצה האנדרטה שהקמתי. וכל אויביי - בשימחה ורינה. תשוש מפסיעה זהירה זו עקב בצד אגודל. וחרד. מעולם לא הגיע למדרגה שכוז. העזובה. שית מכה ארסו מסביב. על מישור נע ברחוב הצעצועים. הדוב במצילתיו, והדובה מרקידה מטאטא, ונחשיקפיץ מזנקים מצינצנות חרדל, ומיקימאוסים מרעישים על אופנוע, ומורה בכובע לכד מניף ומוריד מקלו. כפייתי נעשיתי. פעולות השיגרה המשתקות. מסלול הנהיגה מהבית לאוניברסיטה בין כליהרכב הזוחלים. הצמתות המוכרות כחלום חוזר ומתיש, זוויות הבניינים הנחתכים בשנתי בחיור אינטימי וריק. סדקים במקומות קבועים בכביש. פעולות היוסיום משתלטות עלי, מנוף מתוחכם שמוחו אלקטרוני. פיב, פיב. אז כבהלה משנה דרכים. עכשיו, עוקף את כל העיר, ומאריך את הנסיעה בחמש-עשרה דקות. משוגע, האין זאת? אבל משתמט מהתאבנות. אף על פי כן, תמיד שב לאותה הנקודה. סוס מובל ברסן, מגיר קצף לבן. הויה בהירה שהוא נשאר כאן, ואני חומק בגנבה, עם רדת החשיכה. בקנאה אני מהרהר באותם עובדימוסך מוכתמים בשמן, פקידים מסורים, חקלאים חרוצים, מעמדתי זו, בעודי מגדיל ומקטיץ את עדשות המישקפת שבידי. גיבור על מסך בד, משקף מאחורי מגבים מתרוצצים של שמשות רכב, פותח דלת מסעדה מהודרת בפני בתליוותי, מכתוב הוראות בטלפון. ואז, נתקף בבולמוס עבודה. כבקש נאחז בתגובות הזורמות. אליי פונים, דנים בעבודתי, דורשים בעצתי, מקנאים בהצלחתי, ואני, ואני.

במסביבות הגן המומוזמנים. רובם סביב בריכת השחיה נחצר, שבעליה השיט על מימיה רשת מחוברת למקל שאחז בידו, ובעזרתה שלה פרפרים טבועים, עלים צפים וחול. שולחן לבן הובא תחת אחת השימשיות, וקנקן זכוכית מלא לימונדה וקרח נדד בין כוסות שהושטו והורחקו. כמה זאטוטים בתחתונים ועיניים כחולות, התרוצצו הלך ושוב בין הריבוע העשן לבריכה, מריעים בקול, אני רוצה סטייק, חצי עשוי, רבע עשוי, שלישי עשוי. עכשיו אפשר להתרחץ, הכריזו בעל הבית, ותלה את הרשת בראש השיחים הגזומים. אורית, המזכירה, הורידה זרועותיה. שבה להניפן. ובתנועה רצופה פשטה מעל ראשה את השמלה האדומה, וצללה פנימה. בחצר הקידמית התקינו רשת למישחק כדוריעף, וכמה גברים נטשו את כיסאות הקש. חלצו סנדלים, וטבלו כפות בצקות בעשב הלח. המורוה מי ממטרות. רמי, שלכבודו התכנסו האורחים, קרב לעברי. השבוע הגיש את עבודת הדוקטור. ולציון המאורע. הזמין אותנו. חברי החוג. אל ביתו. ירון העוסק בפונולוגיה. דרך נעימה להעביר בה את יום-השבת המשמים. את הווילה ירש מהוריו, ועד היום מממנים כספיהם את אחזקתה. רמי אומר, היריהתי בהערתך בעניין השפה ש2 בסוף הפרק השני בחיבור. חוק הפעלים החוזרים שאתה מציע משאיר נתונים רבים ללא הסבר, למרות יתרונו בסמנטיקה. האורחים החלו לנופף בצלחות מנייר סביב הבר-ב-קיו. אורית התנערה מהמים, קפאה לרגע ליד המקפצה, הפנתה סנטרה לשמש, ובאדנות סילקה מכתפה שפיריית, שלפני דקות אחדות חגה סביב ברכי. רק עתה הבחנתי שאני שרוע בכיסאינוח. שבד ירוק מתוח על שילדו. מפני ששקע התקער בבטני מתנוחת השכיבה. בזמן האחרון אתה נראה עייף, מעיר רמי, לי הוא דואג, או לעבודת הדוקטור שאני קוראה הראשי. ושנכתבה בהדרכתני. נניח, הייתי נעלם פתאום, מה היה עולה בגורל חיבורו. רמקול בין ענפי עץ פצח בצלילי רנסנס. אנשים גרפו את שרידי

המזון במזלוגות מפלאסטיק, ורות באה לקראתי, נושאת מגש עמוס. זה בשבילך, היא אומרת, ומניחה לרגלי, על העשב, את המגש. סביון זקוף נמחץ תחת המשא. השמיים כחולים ללא רבב, רק מטוס זעיר קורע את רציפותם, וזוג חדש מגיע, נא להכיר, סטיב וטוני מדרום אפריקה, נעים מאוד, יואב סלע. סטיב שזוף, מאפיר, ואשתו בסרבל ומישקפי שמש. בנם חג מעל השכונה, הבטיח בשתיים בצוהריים, ואמנם, דייק, כבר פעמיים טסנו בצעצוע לאירופה וחזרה, אומר ג'ון, סוחר שש נפשות כולל הטייס. השיחה על הדשא באנגלית, ורות שותקת רוב הזמן, משום מה מתביישת לדבר בשפה הזרה, למרות ששהינו שתי שנות השתלמות בוויסקונסין. הדס היתה אז בת שמונה, איך פיטפטה הילדה באנגלית, עד היום לא מסוגלת לגעת בסלט ירקות לארוחת בוקר, ומכינה טוסט עם חמאת בטנים. אתה חושב שתהיה מחר במשרד בחוג, מטריד רמי, ואני משיב, לא, מוכרח סוף סוף להחליט איזה מאמרים להדפיס בכתביהעת. כנראה זה על צירופים שמניים לאימוגדרים בפסוקים מכומתים, החיטוט הקפדני בנושא המייגע, משהו על יחסות בארית עתיקה, דיון בחוקי האיטרפרטציה של צירופים פעילים במיבנה הלוגי של המשפט, וגם זה מבלשנות עברית מנדנד לי בקשר לסקירה שכתב אודות ה'מבוא למורפולוגיה' בהוצאת אוקספורד. הפעם, באמת אפרסמה, ולו רק על-מנת להיפטר ממנו: מזל שרוב המשתתפים אינם מקומיים, כך לפחות פטור אני מעימות ישיר. איני מקנא בעורכים שמשתתפיהם מצויים בטווח יד, כלומר, שאתה מצוי בטווח ידם. אמנם, עליי להתמיד בביקורי התעדכנות בארצות-הברית, וכן ההתכתבות בדואר אוויר, וכל העבודה המשרדית, התשובות לים הפונים, מאמרך התקבל לדפוס, המערכת מציעה להכניס בו את השינויים הבאים, ביקורים בבית-הדפוס, מודעות נפירסומים לאיזון התקציב, ונוסף לכל אלו, ישיבות החוג, דיוני תקציב, ציונים, קריאת עבודות, כתביהיד המצטברים על שולחן-עבודתי, ודווקא משום שאני יושב בפרובינציה, חייב אני להטות אוזן קשבת לרוחות המנשבות בעולם האקדמי, לגלות בקיאות בחדשות האחרונות. יריבי מירושלים, אותו אפס, פקיד ואיש אירגון, השתרבב לסדנת-יקיץ בטקסט, בענייני תחביר, ומכאן, חובה. עליי להתייבב שם בשנה הבאה, לטאטא את שרידי נוכחותו, וצריך יהיה למצוא סידור לילדות (לא אסע בגפי), ולמי בכלל יש כוח להתנועע. לאחרונה, יותר ויותר אני נוטה לבלות באפס מעשה בחדרי, הזמן חולף בעצלתיים, מחשבות זורמות בראשי, קצת מקשיב למוסיקה, קצת קורא. בתום יומיים מבוזבזים כאלו, נתקף בפעילות נמרצת, מתרוצץ אנה ואנה, מאבד סבלנות. יש לחזור ולאחוז במושכות, להספיק להשתלט על כל מה שהזנחתי. פעם היה עניין בכל זה, וכיום, באופן מיכני, לשמר את המיבנה. וגם השעשוע האינטלקטואלי פג קסמו. בעצם, תמיד ריחף מעל העשייה צל הספקנות, מרחק פסיעה שאין לגומעה, הוודאות שבידלילה יכול כל זה להתמוטט, שבאקראי נבחר, פרי השתלשלות שרירותית. הרי באותה המידה יכולתי אני, יואב סלע, להיות מאמן כדורסל (בשעתו, הייתי בנבחרת הנוער של מכבי), או, נניח החלטתי ללמוד ארכיאולוגיה, או בחפירות, ונגיד סתם איש-עסקים. גם בזה יכולתי להצליח. משהוגשה עבודת הדוקטור, הבנתי, האפשרויות הולכות ומצטמצמות, כחותם שהוטבע בעורי, הנה, צורה זו לבשו חיי. אין זה שלא הייתי מרוצה מתנוחתי, אלא תהיתי. מדוע אני נשוי לאשה זו, כיצד אביהן של בנות אלו, ודווקא עיסוק זה. דימיתי. למשל, השעשוע הבא. הביטו בי, חבר פרלמנט בווינגטון. אני מיטיב את קשר העניבה שלצווארי בעודי חולף על פני בית-מלון מהודר. בקומתו החמישית ממוקם משרדי. יום עמוס לפני, וכבר מכתוב בראשי הוראות למזכירה. מחר אני טס לג'ורג'יה להיפגש עם נציגים מקומיים, ולפני זה אתרענן בריצת בוקר. בפתח הבניין אני פוגש ביריבי הוותיק, פול פיינברג, המשוחח עם עיתונאי. אני משגר לעברו חיוך קפוא, ומסלק את נוכחותו מהרהורי. מישהו קורא בשמי. כבר זמן רב שלא ראיתי אותך.

מברכני מנהל חברה גדולה למחשבים. במעלית, אני מחייך לעצמי, הערב, אפתיע את אשתי, את חופשת חג-המולד הבאה נבלה בהוואי. או, מישחק אחר. בנגריה שלי ביפו ליד המסור החשמלי. נער ערכי מפנה ממגש הנחושת שבידו שני ספלי קפה טורקי, בשבילי ובשביל בני, ומניח אותם על הכוננית מעל הכיור. אני משתיק את המכונה, שוטף ידי משבובי נסורת ואבק, ולפני שמתפנה ללגום מהמשקה, עוד מספיק לתפוס את שפופרת הטלפון. הלו, כן, ההזמנה שלך תהיה מוכנה מחר, אבל בינתיים, אין לי הובלה. אני שולח את בני להביא פיתה עם ביצה מהמאפיה בפניה. זה בחינם. בעל המקום ואני שכנים ותיקים. הערב, חתונת בן אחותי, ומיטת הזוג הצעיר שבנתי נשענת על הקיר, מתיבשת מהצבע. את המיזרון קנתי אצל לוי הרפד. פרחים קטנים מפוזרים עליו, ומישענת המיטה בסגנון עתיק, עם סילסולים בחום כהה, מה שהצעירים אוהבים בימינו. בטח חתונה יפה תהיה, עם הרבה אוכל, ריקודים, והזמר שרהבני ישיר כל הלילה. וההזיה הבאה, הנני חבר קיבוץ קשיש. מעת לעת מפרסם רשימות קצרות ב'דבר', תגובות על החיים הפוליטיים חברתיים. בבית-התרבות מתווכח עם מזכיר המשק, הממלכתיות שהנהיג בן-גוריון במפלגה ותוצאותיה. בשולחן הסמוך, מרצה בני באוזני שלושה צעירים כיצד ניתן לשקם בחזרה את תנועת של"י. השנה הזרים ענף-הכוורת למשק ממון רב, ואני גא בהישגי זה. בשמונה-יחצני מקרינים בחדר-האוכל סרט אמריקאי על חטיפת מטוסים, ובני נוטש את כס המטיף, וממהר לחזות בהצגה. כמה חברים מצטופפים מול הטלוויזיה המסדרת את 'כלבוטק', חברת תיירות ישראלית משטה בנופשים היוצאים לחו"ל, מאשרת מקומות שמורים כביכול בבתי מלון מלאים, מבטיחה סיורים מדומים באתרים, משכירה כלירכב בידיוניים. עד היכן היגענו. ובאשר לאותם מטיילים, מה יש, הכינרת, התבור. לא מספיק יפיים כבר ביקרו בכל המקומות כאן? קצת מגיע להם.

בהזדמנויות שונות בשנות-בגרותי השתעשעתי בהעמידי פני אחר. לדוגמא, פגשתי נערה על חוף-הים, והתחלנו לשוחח. בתום דבריפתיחה מקדימים, כשווידאתי כי אכן נישבתה בקסמי (הייתי ועודני בעל הופעה נאה). והנה היא טורחת להציל מפי עובדות ופרטים על-אודות זהותי, הייתי שובר את רעבון החוקר שלה בעבר בדוי, שם מומצא. כתובת כוזבת ונטיות מופרכות. במיומנות הרכבתי מול עיניה פסיפס ביוגרפי מדומה, וכל אותה השעה עקבתי אחר ארשת-פניה כדי לקרוא מהן כיצד התרשמה מהדיוקן ששירטטתי. אין זה שרקמתי לעיניה דמות הנעלה בדרגת קיומה על זו שלי: אלא התקוממתי כנגד אותה התערטלות זולה, שפגישה אחת, או שתיים, אין בהן כדי להצדיקה. מה פתאום שתחלק עימי את סודי, מי אני, מה הם העדפותי, רגשותי ופחדיי. ונניח הייתי מציג את עצמי באמצעות כל אותן תוויות-היכר, ההיתה מעשירה את הידע שלה על-אודותי? בכישרון הידגמתי את מחוותיה של הדמות המאומצת, חיקיתי את גיבוניה, שאלתי את סיגנון דיבורה. אירע, וכמעט נלכדתי. היה זה במסיבת יום-העצמאות. שתי נערות שהתוודעתי אליהן בהזדמנויות שונות. ושנשאו עימן תדמיות שונות שלי, נכחו בחדר, ושתיהן חיזרו אחריי בהתלהבות. האחת כינתה אותי טום, והדביקה שם זה ליצור המתגורר באיזור יוקרה. שתי משרתות פיליפיניות מתגוררות בבית הוריו. יש לו סירת מירוץ. ושני כלבי קולי. השניה זיהתה בי אותו שלמה, עובד במיסעדה בדרום העיר, לומד בתיכון ערב, ובמו ידיו הרכיב אופניים מחלקים משומשים. השתיים נלחמו עלי (על מי?) בקנאות. הזמנתי אותן לרקוד, אחת אחר חברתה, מחליף זהויות ללא הרף, מעשיר את הדיוקן שחרטתי על לוח ליבן בפרטים נוספים. נקטתי בתחבולות מתוחכמות כדי להמשיך במישחק ההתחזות הזה, והקפדתי להדוף ממני והלאה כל אותן הסכנות המגולמות בדמות מיודעיי, ששבו ופנו אליי בשמי האמיתי.

שמונה חודשים מלאו היום למותו של גיורא, וארבעים ושלוש שנים ליום הולדתו. הקצתי משנתי, הצצתי בשעון, והעשירי ביוני האדים בתוך המלבן הקבוע על פניו. חשבתי, אקדים לשוב הביתה, ואעזור לרות בסידור הבית והחצר. הירור שבהרגל. פתאום נזכרתי. לכל הרוחות. מינהג קנינו לחוג את ימי הולדתו של גיורא בביתנו. גיורא וטלי אשתו היו מעמיסים על הסנדר את שלושת ילדיהם, סבתם, וכל מי שהתאוה לחגוג את פלא קיומו של גיבור השמחה, ואילו אנחנו, הוצאנו כסאות לחצר, קישטנו את העצים בשרשרות נייר, בלונים, נורות צבעוניות, והכנו מטעמים. כאמור, רשאי היה גיורא להזמין אלינו את אורחיו. מלבד המשפחה, כיבדה אתנו בנוכחותה גליה עשירה של דמויות צבעוניות שהשתנו מידי יום-הולדת. פעם, אותו הולנדי הבונה בתים בדרום צרפת, והזמרת ממועדון הלילה השרה מרוקאית מהנשמה (בתואר זה הציגה בפנינו גיורא), ואפילו הפילוסוף ההוא מירושלים, שלימד אותנו לוגיקה באופן פרטי, והדס, שלרגע לא הניחה לגיורא, רוצה בו לעצמה בלבד, נלחמה איתו בנוקשות על תשומת ליבו של ילד היום-הולדת. בדרך כלל, הגיעו האורחים בחמש אחרי-צהריים, והמשיכו אל תוך הלילה. הזמן חלף במהירות, לא מוחש, מוסיקה, סיפורים, ריקודים, מישחקים, ובשלב מסוים, מעמד שציין את שיאו של הערב, טקס פתיחת-המתנות. הערמנו את התשורות על השטיח, רות, אני, הילדות, אשתו, מוזמניו, וגיורא היה רוכן שם, מחייך מאוזן לאוזן, מקלף באיטיות את העטיפות, פניו מתוחות מסקרנות, וכשמערטל את המתנה מכסותה, פורץ בצווחת שימחה, איך זה, בדיוק מה שרציתי. מה לא היה שם. עפרונות ציור, חולצה (מרות, באופן קבוע. גיורא לא יודע להתלבש, התלוננה באוזניי, ומידי שנה ציידה את מלתחתו בחולצה מהודרת. לפחות שתהיה אחת נורמלית, הדגישה), משאבה לאופניים, כובע מצחיה, אלבום רמבראנדט (מתנה ממני), תיקידי, מערכת מברגים, כתריסר חבילות 'מרשמלו' ספוגיים שנהגנו לחממם על אש קטנה, שיתמוססו, לנעוץ בהם קיסמים, וללעסם צמיגים ומתוקים. כשהודיעו לנו על האסון, אפילו רות השקולה הגיבה, בדיחה תפלה. באי-אמון. תאונה? רגע, סילחו לנו בבקשה, תאונות קטלניות מתרחשות בעיתונים, אצל מכרי השכנים, אישם בצפון הארץ, בכבישים רחוקים ואלמוניים, לא אצלנו. טעות בוודאי נפלה כאן. לילדות לא סיפרנו תיכף כשקרה. וכי מה נגידי? בנות, שעה זו קשה במיוחד. מכוניתו של גיורא נמחצה כאקורדיון רפוס בתאונה. משאית שצילה חשוך ומסורבל הגיחה מעבר לפינה. פיל מוות. ראשו נכנס בשמשה, וההגה קרע את כתפו. הרופאים מבטיחים שמותו היה מיידי, אז בבקשה, חדלנה לעוות פרצופכן בהעוויה איומה שכזו. גם אמא ואבא יכפתרו את פיג'מת המלאכים יום אחד. עובדות-החיים המרות. התחשלנה. זיכרו יהיה שמור עימנו לעד. אמן. נסענו לירושלים להלוויה. רות נהגה, ואני קיללתי במשך עשרים-וחמש דקות, עד שרות עצרה בפתאומיות, ואמרה, די, די כבר, ועד לסיום הטקס לא פציתי פה. אחריכך, נסענו עם טלי והילדות לביתם, ועל שולחן-עבודתו היו מפוזרות הרבה עבודות עם רישומים, מגובבים באיסדר, וביקשתי מטלי לבחור כמה למזכרת, והיא אמרה, כמובן, כמובן. בחרתי בקריקטורה משעשעת של זקן מרושע, ומיספר גליונות שהחל לרשום על גבם רעיונות לסידרה חדשה של ציורים בהמשכים שהזמינה אצלו מערכת עיתון-ילדים, ושכינה אותה 'הרפתקות קל-נוצה הבלתי נראה', על כמה דפים התאמן ברישום ראשים אינדיאניים, אוהלים, חניתות, דקלים, וכל מיני צורות מופשטות, כביכול, סמלים אינדיאניים. בנוסף לציורים גם חיבר את העלילה, ואת כותרת-המישנה הנספחות לתמונות. על גיליון אחד, בתוך מלבן מחולק לארבע תמונות רצופות, ניתן קטע מהעלילה. בתמונה הראשונה שורטט קל-נוצה שוטף בדהרה את המדבריות, ובשוליה היה רשום 'עלי להספיק להעביר את

ההודעה'. התמונה השניה תיארה ראש־שבט שפוף בפתח אוהלו, שני משרתים בגבו, קלינוצה מתנשם, ועננה מתאבכת מפיו 'אויבנו המשותפים זוממנים להתקיף את שבטנו. אבי מבקש עזרה'. אחר כך צויר כרוז מתרוצץ בין האוהלים, וחבורת מתופפים בראש גבעה המבשרים על הכנות למלחמה. בתמונה האחרונה נראות נשים מבוהלות בבגדי־שק, וילדים מפוחדים הנצמדים אליהן, ומתחת כתוב, 'הישוּבו אהובינו בשלום הביתה'. גם לקחתי קריקטורה מצחיקה של קרייזן מהטלוויזיה, וציור פנים מוארכות ושזופות בצבעי־פסטל, שבשוליו כותרת. אספתי את כל המזכרות הללו, ונדדתי למירפסת שהוצבו בה כיסאות, כדי לתמוך במנחמים. רות שבה הביתה, להשיג על הילדות, ואני נטלתי חופשה מהאוניברסיטה. בלילה, לפני אצל אימו של גיורא, ובבוקר התיצבתי בביתו להסתופף עם האבלים, לעזור לטלי לעמוד בפרץ המבקרים הבלתי־יופסק. כל־כך הרבה אנשים הכיר, ולי רק ידיד קרוב אחד, גיורא. באו כל מיני אנשים. מודלים שישבו עבורו, ציירים, אימהות שחילקו עם יוצאי חיקן הערצה משותפת לאירוי בספרי הילדים, וסתם מכרים. מבית־זקנים הגיעה מישלחת רועדת שייצגה את כל השאר. התרווחו על הכורסות הכי נוחות, טעמו מעוגיות השוקולד, וסיפרו כיצד אירגן עבורם ערב ריקודים, ודווקא התעקש להשמיע באוזניהם מוסיקת־רוק. כמה שנהנו מהערב. כעבור שבוע חילק ביניהם תמונות קשישים מחוללים, ואמר, בבקשה, אני הדגה שלכם. היכירו אותו מלפני כן. נהג לבחור באחד מהם שישב לפניו בחדר־המלאכה. היושב היה מקבל רישום, או שניים, ואת היתר השאיר אצלו. שמחו שמישהו מתענין בצורתם הקמלה. גם בהזדקנות יש הדר מסוים. והגיעו כל מיני נשים, תלמידות, או מכרות, אך טלי קיבלה אותן באיבה, כי מי יודע, למרות שחיו בהרמוניה. בתום השיעור חזרתי לתל־אביב, ולפני שעזבתי, אמרתי לטלי, כל בעיה, או סיוע, יכולה לסמוך עליי כאילו אחיה אני, או גיורא עצמו, ואמנם, כל מיני סידורי־מוות עשיתי, ביטוח, ערימת מיסמכים, פניה לחברת הטלפונים כי יוציאו את שמו מהספר, וגם עזרתי בפניו חפציו מהדירה. טלי הציעה, בעצם אתה יכול להשתמש בבגדיו, יש לכם אותה המידה, לא? סירבתי. כמה נורא. חוץ מזה, איני לובש ג'נס, קורדרווי וחולצות טריקו. אבל באחד מביקוריה הבאים בביתנו, השאירה כעשר כתנות, כמעט חדשות, ורות קיפלה אותן בארונן, ואחר־כך העירה, אתה יודע, אני בחרתי את רובן לכבוד יום־הולדתו, ועכשיו, חזרו אלינו, היו באמת ממש חדשות, כי זה לא הסיגנון של גיורא, כמה פעמים שלא ניסיתי להסביר לרות, אבל, עכשיו, מה זה משנה. לא העזתי ללבשן. כעבור חודש, התגיסנו טלי ואני לאירגון ארכיון עבודותיו. מיספר פעמים ביקרה אצלנו עם הילדים במהלך השנה האחרונה, לקחנו אותם לחוף גרדון, ואכלנו בכרם, שישליק, חומוס וקרב קאראמל, ורות לחשה לי באמצע הארוחה, כשהניחו המלצרים את המנה העיקרית על השולחן, כך שקולה לא נשמע בין רעש הכלים, אתה לא מרגיש שזה מדכא את טלי והילדים, הדיבורים שלך כל הזמן על גיורא. ובאמת, מאז הפסקתי לנקוב בשמו באוזני העולם בחוץ. אין זה אומר שגזרתי על עצמי שתיקה בפנים.

ממפלג לנוער התקשרו. בא מנהל בית־הספר. עוד הורים מבוהלים. ישיבות ממושכות בחדר־האורחים שלנו. קול הטלוויזיה הושק, ורק התמונות מרצדות באלם. הדס בחדרה, מחרימה את כולנו. מדווחת מהמיפקדה, אסיפת־הורים נוספת הערב, ומצרפת את צחוקה לזה של שאר חברי הכנופיה מעבר לקו. שוב ושוב. אימהות היסטוריות. בדמעות. אבות בצל מיקטרות. היכן טעינו. בנינו הרכים. אותי משעשע כל העניין. אבל מעמיד פנים מודאגות. לא כאן אכשל. וצאצאינו ססרחו, מלאי בוז, נקיים מפחד. אחרי הכול, ילדי טיפוחים ממשפחות טובות. סתם התכונו להשתעשע. יבעבע סביבנו הקצף זמך־מה עד שישכך. גם עניין מיפלג לנוער ייפתר איכשהו. פגישה אחת, או שתיים, עם פסכיאטר, תיאור המצוקות בקול נרגש, דווקא נחמד. יהיה מה לספר לחברה. הרי בקרב חברה תרבותית מתקדמת ומבינה אנו

שרויים. ובאמת, צודקים. הלא יירגעו סוף־סוף הרוחות. הדס, אם תבקשי יפה סליחה מאבא, ככל זאת נבקר בשבת הקרובה בלונה־פארק ביריד המזרח. אלא שהפעם מסובך יותר. המילים 'עבריינות', 'חוק', מתפרצות בחלל כזיקוקי דינור, וכבות שוב. שבעה תלמידי גימנסיה מכובדת לקחו אל.אס.די. התלמידים סולקו באופן זמני מבית־הספר, עד שתחליט ההנהלה מה דינם. דברי העיתון. טוב שלא נקבו בשמות. בכל זאת, לא נעים. הדס מפיקה את מירב התועלת מהמצב החדש. יוני עכשיו, הים ריק ממתרחצים, החום הכבד עדיין אינו בעיצומו, ואפשר לשהות על החוף עד השקיעה. גם שאר המושעים נמשכים לים כלמגנט. חלקם תופסים גלים. אחים חובטים במטקות. על החול הרטוב עד יפו ובחזרה בריצה. התעמלות בקבוצה. הדס מחסלת קרטיב אחר קרטיב. הביאו למיקי טיפ־אוזניות מארה"ב, ואפשר לשכב על הבטן, הפנים מופנות לים, ולהקשיב לאלביס קוסטלו, במיוחד, בשעות אחרי־הצהריים המוקדמות. נקודות כסף מרצדות במים, ואנשי שעת־הנעילה מתחילים לזרום. קהל מקורי יותר. הפסל מפרישמן וחברתו הבודדת, הזקנה עם הכלבים, הדיג ובנו האילם שאחרי־כך מטפסים על המזח. את אהבתה לים ירשה ממני. רות אינה יכולה לשהות בשמש זמן ממושך, ובלילות הקיץ פותחת את המזגן עד כי קופאות כפות רגליי, ואני נאלץ לקום מהמיטה, ולהשתיקו. בשש שבה הדס מהחוף, יחפה, בגופיה ארוכה, חול בשערותיה, ועיניה אדומות ממלח. רעבה, מתה מרעב. מריקה חצי מקרר (אמרתי לך אלף פעמים להתקלח אחרי הים לפני שאת מטיילת בבית, מרימה רות את קולה), אחרי־כך, מתרחצת, ומחליפה למכנסיים קצרים, לבנים, וחולצה צמודה. ארוכה ושזופה. תמצית הבריאות והרעננות. כלל לא נראית כנוער חולה, מנוון, מתפלש בסמים ובאלכוהול, כפי שתיאר מנהל בית־הספר. דווקא משאירה רושם כאילו חזרה ממסע בסיני, ולא ממסע אל.אס.די. אמש, חקרה בדאגה, אבא. אולי יש לך מושג מתי מחזירים אותנו לבית־הספר. הערמומית. עשרה ימים נותרו עד לחופש הגדול. והבטלנית מתפללת כי גשר יעשו לה, לנצל את ימי הים האחרונים, לפני שמציפים את החוף רבבות תלמידים בחופשה. ובכן, סיפור המעשה. חבורת ידידים קרובים, חוג פנימי, ה'גזעיים', כפי שמכונים בפי הדס, תיכננו לנסות אל.אס.די, שהרי נאמר באחת מאותן אימרות שפר המשובצות בשולי 'יומן הגימנזיסט' היכן שרושמים את שיעורי הבית, 'אין חכם כבעל ניסיון'. מישוהו קיבל 'חומר' מאחיו הבכור, וצוות הממריאים נבחר בקפידה, כי ידוע לכול, הסביבה החברתית והפיסית שבה נלקח הסם משפיעה על איכות החוויה. והרי רצו להבטיח שאף אחד מביניהם לא ייכנס, חס וחלילה, לטריפ רע. ובכן, באמת בוררו הנבחרים, פרחי טיס, אנשים המכירים זה את זה זמן ממושך, ובידידות שנים רבות, ואין ביניהם מתח, או עוינות. הגלולות נבלעו בבית מיקי, חברה הרזה, קצוץ השיער של הדס, שהוריו נמצאים בוונצואלה. (כמה שנאבקנו אנו, הוריה, עם הדס, כל אימת שנאלצה לבלוע תרופה בדמות כדור מוצק ועגול). בשבת, בעשר בבוקר, שעה מוקדמת להפליא, התקבצו אנשי הצוות. הורה אחר הורה נצטווינו להעירם השכם בבוקר. בשבת? מה פתאום כלי־כך מוקדם, תמחה אם אחר אם לשמע הבקשה החריגה. חצי שעה טרחה רות הנאמנה לטלטל את בתה המכורבלת בין המצעים, קומי הדס. הרי ביקשת שאעיר אותך בשמונה וחצי. לו אך ידעה לאיזו מטרה מכוונים מאמציה. על הסביבה הפיסית הוהלט קודם לכן, בתום דיון לוהט וממושך שנחתם בהצבעה. שישה מול אחד. לאחר שנבלעו הגלולות, התכוונה החבורה לשים פעמיה לדרך – מביתו של מיקי ברחוב שי"ר ועד מוזיאון תל־אביב, היעד שהועדף ברוב קולות. בשבתות, פתוח המוזיאון למבקרים. והתצפית בתמונות הצבעוניות תחדד ותעשיר את חזיונותיהם של הצופים המעורפלים. כיאה לכני טובים, כולם חובבי אמנות, ואם אפשר להעמיק את החוויה החזותית. כשהגירויים הם אובייקטים אסתטיים, ולא סתם רהיטים, אנשים, כלי רכב, מה טוב. מישוהו ציטט אימרה סתומה של טימותי לירי, ואחד סיפר שגם פרויד הריח קוקאין, ושרלוק

הולמס שאף אופיום, אפילו שהוא דמות בדיונית. ואם ככה, אז האין זה מכובד ששמה של הדס סלע יתנוסס בהמשכה של רשימה מיוחסת זו? גם היא התנסתה באל.אס.די. כחום טקס הבליעה, חיכו עוד כשעה בביתו של מיקי, להתרגל לתחושה החדשה, ליתר ביטחון. שעה זו נתארכה במיוחד, נחווה כשנה, עשר שנים, דיווחה באוזניי הדס מאוחר יותר, לאחר שנתפסו. מסע הצופים למוזיאון ארך כשלוש שעות. במצברוח מרומם התענגו למראה הורים שהסיעו פעוטות בעגלה, קשישים שחזרו מבית-הכנסת, יושבי בתיקה. והכל בצבעים סגולים-כתומים זוהרים כאלו. תאר לך. אף פעם לא ראיתי צבעים נהדרים כליך, ציינה הדס. חציית כביש היתה פעולה מסוכנת ומשעשעת כאחד. הכביש נואה כנהר ענקי, אינסופי, שאין להתגבר עליו, ופעולת החצייה עצמה ארכה חודשים. כמה מצחיק היה להסתכל בכל המכוניות שהמתינו בסבלנות, שבועות על גבי שבועות, עד שנגיע לשפת המדרכה השניה. איזו הרגשת חשיבות נפלאה! גם קנו גלידה, וכדורי הווניל והמוקה גדלו מול עיני בתי לשני הרים. והלשון שנשלחה ללקק נראתה ענקית ומשתלשלת. חה... חה... צחקה הדס. לבסוף, הגענו למוזיאון. בחרנו לבקר באוסף הקבוע. איזה יופי! הצבעים שיצאו מהתמונות, ממש נשפכו, והמיסגרת לא נראתה בכלל, והפורטרטים הקפואים הפכו למיפלצות. כמו טושטשו גבולותיהם של כל החפצים, וניתן היה להבחין בעין בקולותיהם של שאר האנשים, לא יודעת איך להסביר את זה, כל הזמן התפוצצנו, התגלגלנו מצחוק, והשומר קרא, שקט, ילדים, שקט, אגרש אתכם החוצה, אם לא תפסיקו. אתה יודע, טריפ אורך כשמונה שעות, וגם תיכננו זאת ככה, שבשש בערב נהיה מחוץ לזה, כדי שבלילה נספיק להכין קצת שיעורים למחר. בקיצור, השעה היתה ארבע, וכולנו מוקסמים, החושים פתוחים עד הסוף, כשפתאום, סיגל התמוטטה, והתחילה לצעוק, אני רוצה לצאת מזה, אני פוחדת, אמא, אמא, אני רוצה למות, והתרוצצה בין התמונות כמשוגעת, עד שנעצרה לפני קטע קיר חשוף, בין שתי תמונות, ל'זה ומונדריאן, אם איני טועה, והתחילה לדפוק את הראש בקיר. השומר בחדר התקרב בריצה, ושומר נוסף מהחדר השני, והחזיקו בה בכוח, חשבו, מי יודע, אולי מאותם פסיכים שמשחיתים תמונות במוזיאון בסכין, או שופכים עליהן צבע, כתבו כמה פעמים בעיתון, לא? אז קראו למשטרה, ולקחו משם בניידת את סיגל שהמשיכה להשתולל, עיזבו אותי, אני רוצה למות. מיד הסתלקנו החוצה, אפילו שהמהומה הזו הצחיקה כליך, חשבנו שאנחנו מתפקעים. רק כשיצאנו מזה, מאוחר יותר, נבהלנו כליך. אבל אז, ישבנו בבית-קפה ליד מועדון צוותא. כשעה שעתיים, מביטים ברחוב, טועמים כל אחד מהעוגה של השני, גם הטעם מזר פתאום. והחפצים משנים מידותיהם כל הזמן. והמרחק ביניהם אחר מהרגיל, וגם תחושת הזמן משונה. כאילו הכול קורה עכשיו, בהווה, וכל קול, או מראה, נרשם בדיוק ומלאות שכנו, קליטה מואטת וממושכת. אם סיגל לא היתה מתמוטטת, הכל היה עובר בשלום. אף אחד מאיתנו לא התכוון לקחת את זה שוב. חוץ מזה, לא כל כך מהר היינו משיגים חומר. שלושה ימים היתה סיגל בהזיות, לטיפול מיוחד הכניסו אותה. חבל, כי דאגנו לבחור את האנשים אחד אחד, ודווקא שסיגל תכשיל אותנו. לא תיארתי לעצמי, פסקה הדס מהורהרת. נהנית מזה. שאלתי את הדס. בטח. וחוץ מהעולם שנראה אחרת, גם קורה משהו בקשר להרגשה העצמית, מרצה בחשיבות הדס קרישנה, כאילו האני שלך נעלם לגמרי, ואתה והעולם נעשים אחד. מזור, כמו אני, הדס, אינני שם, נעלמתי. קלה כנוצה. בלתי נראית. אורירית. כאילו אני העולם. אין לי גוף בכלל. וזה מה שהפחיד את סיגל, אמר מיקי, כגלל מיבנה נפשי מסוים, או מוח. בעצם, כי אנשים מסוימים לא יכולים לעמוד בחוויית איבוד האני. ואת הרגשת טוב עם זה, אני מגלה דאגה אבהית. למה אתה מתכוון, כלומר, זה משונה, אבל לא נכנסתי להיסטריה. אתה רואה שאני שוב הדס, לא? תשמע. אבא, אתה לא צריך לקחת את זה ברצינות תהומית כזו, כאילו מי יודע מה קרה לי. אתה רואה, אני שלמה ונורמלית. כן, עלי להודות. בתי שלמה ונורמלית.

סוף שנה אקדמית. מאמץ אחרון, נשימות לא קצובות לפני קו הסיום, כמחנה שפורק אוהליו, ורק לאות התזווה מצפים, נו, מתי נצא כבר. סטודנטים רצוצים מול לוחות-מבחנים שהוצמדו בנעץ לקיר המודעות, סוחרים במחברות, עטים על מכונות-הצילום בספרייה. אין כוח. וגם אולמות הקריאה התמלאו פתאום. מאפרות מגובבות בכדלי-סיגריות בכניסה. החום המטמטם כבר דחוס באוויר. הרצאה מסכמת. עוד שעת-קבלה אחת. כינוס אחרון של משתתפי הסמינר המחלקתי השבועי, שאני מארגנו. ואף בעיר ניכר שינוי. בשעות הערב, נשפכים אזרחים מדירותיהם אל בתיהקפה שלאורך הים, אל אולמות קולנוע ממוזגים, או סתם, ללקק גלידה. כמה שמחה לחופשה הנכספת. זר, ייפסקו-כבר ההטרדות הללו, ערימות הבחינות, עבודות סמינריוניות, והתככים בחוג. הרכילות המרקדת על חבל, משן לשן, בקפיטריית המורים. מי מונה, ומי פוטר, מי הועלה בדרגה, ומי יצא לשבתון. יש לכחור בראש-חוג חדש. פנו אלי באופן בלתי-רשמי. למשש את הדופק. סירבתו. התפלאו. תגובה בלתי-רצויה. מפורסם אני במרצי ובחריצותי, אחד שלא בנקל מוותר על הזדמנויות חדשות. אולם, החלטתי. עליי לצמצם את פעילויותי, להתרכז בעיקר, בתמצית. להסיח דעתי מהשולי. חשבון עשיתי, אוותר על קריאת עיתון יומי, אטול חופשת חצי-שנה מעריכת כתבי-העת, לעורך-אורח אעביר, ומאתו כנס-בלשנים בברלין, באוגוסט, אסתלק. גלי, בתי הצעירה, מתכננת לשהות שבועיים בקיבוץ, עבודת התנדבות. פריירת אחת, הגיבה הדס, החופש מגיע, ואת יוצאת לעבוד. אל תתערבי בעניינים שלי, ענתה גלי. כרגיל. וגם שיעורי הפסנתר שלה בעיה. מוסיקלית מאוד בתי בת החמש-עשרה. מגיל חמש נודדת בין המורים המעולים בעיר. הופעות בקונצרטים שאיגון הקונסרבטוריום. מופע הסולו הראשון. כל אחר-צהריים מעל הפסנתר בחדר-האזרחים. יחד אספנו במשך השנים את התקליטה שלי. מגיל צעיר מתלווה אליי לחנויות תקליטים, שנינו מאזינים, ומחליפים חוות-דעת על הביצועים. לפני חצי-שנה החליטה פתאום ג'או. רוצה לנגן ג'או. מורתה התפלצה, איזה ביזבז כישרון. אין לי שום סיכוי ליהפך פסנתרנית מהשורה הראשונה, מאלו המנגנים במטרופוליטן, או קארנגי הול, קבעה בתי המעשית. ודווקא מתכוונת להלחץ. בינתיים, אנו בחיפושים אחר מורה חדש, מקבלים כתובות, רושמים המלצות, שואלים פי מוסיקאים. מישהו שימצא חן וחסד באוזני בתי הבררנית. לפני שלושה חודשים פגשה נגח-חוצצה צעיר. התחילו מתאמנים בביטנו. לא יכולנו יותר בגלל הרעש. חיפשו ומצאו מועדון עם פסנתר, ועברו אליו לעבוד. מהעירייה פנו אליהם שיופיעו לפני נוער, שילמו גם סכום פעוט. חוסכת אותו. אחראית הקטנה. וכל היום מזוממת. אדישה לסובב, פלגמטית. סולמות עולים ויורדים על הקלידים, ורוח בתי מרחפת בבית. אולי מכאן התחילו הרעשים. הקולות המפטפטים באוזני. לחישות. משפטים מבובלים. גם צחקקים. לפעמים. שניים-שלושה קולות מתחלפים. עכשיו, מזהה אותם. האחד, קול גיורא, עמוק עם ש' שורקת, והקצב המהיר. האחרים אלמוניים. קולות ללא כתובת. ניסיתי להשליט סדר בשידורי גיורא. קול גיורא מגן-עדן, ערב טוב ושלום רב. איך זה קולות נודדים נסחפים ברוח, שדרות קוצים כלים באש. היוזרה, יואב, היוזרה. הפסלים המתאבנים, אפילו שמציצים, אתה מאחורי הסככה. רק צילה נגלה. לכאורה, קריר ומשרה רוגע. היסוג לאחור. פנימה. פרש הצבא לנוח, ודחלילו חורקים ברוח, לתעתע באויב. בוקר טוב. ערב נעים. ארוחה טעימה. תפוח מקולקל. מאמר מעולה. מצב פוליטי מאיים. איזה נעליים יפות. הערותיך מאלפות. בבת אחת יורדים הקולות. בימים מסוימים. לא בתכיפות. אני נעצר, ומתרכז. מטה אוזן לחלל המקיף. לא אמרתי כלום, מתערב קול רות בבליל הקולות. שקט, שש ... סתם מהרהר במשהו. את קול גיורא כבר זיהיתי, והשניים האחרים, קול אשה, ועוד אחד, דקיק כזה. ילד צעיר, אולי, מתאמץ להשליט סדר בדיווחים. התחביר פגום לגמרי. הקול

הדקיק מפר בקביעות את חוקי זכר ונקבה, קושר אנאפורות לחלקי דיבור בהקדמות בניגוד לכללים, שותק במקומות אסורים, היכן שצריכים להיות צירופים שמניים. אני מתאמץ להתחקות אחר הדיקדוק של הקול הדקיק. כמה מילים, ביטויים מרכזיים, חוזרים בתמליל השלישייה. חולות נודדים. אש אוכלת. מעי ליווייתן. מים מכסים. לפני כמה שנים סבל אבא של רות מציפצוף באזוניים. עבר כל מיני בדיקות. הציצו לראשו, הוציאו תרבית מהגרון. הציפצופים לא פסקו. התעצבן, כי שעות על גבי שעות נהג להקשיב למוסיקה (כנראה ממנו ירשה גלי את הכישרון המוסיקלי), ובאמצע הפרק האחרון של הסימפוניה הרביעית למאהלר, כששרה זמרת הסופרן, הצטרפו אליה הציפצופים. בהתחלה, הטריד את אשתו, הקומקום שורק. והיא, זינקה למיטבח, לא דובים ולא יער. בסוף, נואשו הרופאים. פסיכוסומאטי. עד שהתגלגל לזה, התעלם מהצפירות. כקוף טרי בכלוב שבתחילה רואה את העולם בפסים מאחורי הסורגים, ובמשך הזמן הם מיטשטשים בשדה-התפיסה, ומפסיק לקלטם. כך גם עלה בגורל הציפצופים. וכעבור שנה, נעלמו כלעומת שבאו. נזכרתי באודיסאוס והסירנות, הקולות המשגעים ההם, וכל המפליגים שטבעו. אולי מכאן אזהרת המים המכסים. קול מזהיר בפני עצמו. ראיתי פעם סירטון מצויר בקולנוע 'לימור', לפני שהקרינו את ה'קירקס' עם צ'ארלי צ'אפלין. ליווייתן שגר במצולות הגיח מהמים, וזימר, וכל חיות האוויר והים התקצצו להקשיב לשירתו. היו לו שלוש לשונות בחך. כל אחת סילסלה בקול עצמאי, וכך ביצע יצירות מורכבות. עוף השמיים הפיץ את השמועה עליאודות תופעת-הטבע הזו, עד שהגיעה לאוזני מנהל בית-האופירה בניו-יורק. האחרון סירב להאמין, ושלח מישלחת ספנים ללכוד את הליווייתן השרלטן. בינתיים סיפרו ציפורים כרוזים לומר, כי אניה המפליגה בלב ים מחפשת אחריו. הליווייתן התמים היה סבור כי באו לעשות לו מיבחן קול, כדי להחתימו על חוזה, וכבר דימה עצמו מתנועע על הבמה, בתלבושת מפוארת. הוא מילא ריאותיו באוויר, ופצח בשירה אדירה. למען ינחה קולו כמיגדלור ביום סגריר את האוניה האובדת. על פי קול השירה בלבד, לא היו אלו המצפנים, שושנת הרוחות, או השעונים, איתר הקברניט את הליווייתן המזמר. המלחים כיוונו תותחים, ואחת אחר חברתה חיסלו את שלוש הלשונות בחך. בהדרגה. גווע הליווייתן, בשלושה קולות. שני קולות. קול אחד, ולבסוף, נדם. מישהו התפתל מצחוק מאחור, כי באמת היתה העלילה אידיוטית, ורות סובבה כל הזמן את הראש, שיפסיקו להפריע. כמה פעמים שיחקתי טניס עם הדס במגרשי האוניברסיטה. היא ממש השתפרה, ואני, התרוצצתי ימינה ושמאלה, להציל את הכדורים בפניות. בפעם האחרונה, בילינו כשעתיים על המיגרש. שחקנים אחרים בטח חשבו שזו אהובה צעירה שלי. אולי סטודנטית. באופן כללי, נקי אני מחשד. איני מתעסק עם נשים אחרות מאחורי גבה של רות, ואפילו באורית המזכירה המאוהבת בי, אני נוהג הבנה והתחשבות. נשים נמשכות אלי; אך איני טורח לפתותן. סתם ביזבז זמן ואנרגיה. בעצם, בסך הכול, היו לי נשים מועטות. לפני ארבע שנים, כשהייתי בהולנד, אותה אמריקאית ממדעי המחשב. ועוד הרפתקות ספורות. על אצבע אחת אפשר למנותן. כל פעם שכיבה אחת. השתעממתי. ולפני שהתחתנתי, פרשיות לא משמעותיות. ובכן, סמוך לסיום המישחק, כבר עמדתי להביס את הדס, באו הקולות. וי. וי. וי. ואולי כן, לא, כן, האיש מאחורי הכפתורים, ועוד כל מיני קטעים. איבדתי את חוש הכיוון, מקול הכדור, וקול הקולות. וקולה המשולהב של הדס, אבא, אני עוד אנצח אותך. פרשתי מהמישחק בטענה כי נתקפתי בסחרחורת, והדס התמרמרה, עזבת, כי הרגשת שאתה עומד להפסיד. התישבתי שעון בגבי לקיר, קיר הביתן למימכר ציוד-ספורט, והיבטתי בשמיים. ניסיתי לאזן את הנשימה הלא-סדורה, שטוף בויעה, והדס קרסה לצדי, ובאמת, נראינו יפה בתלבושת הטניס, אני, במיכנסי הלבנים, ובגרביים שפס כחול מקיף את שוליהן, ורצועה צהובה הדוקה לפרק היד. להגן על האיזור,

וחולצת-צווארון לבנה שסמל תנין תפור לכיסה, והדס, בחצאית-טניס קצרצרה, כלרקדנית, וסרט עבה סביב מצחה, כלכריס הבארט. עודינו נחים, אני מחכה שיתנדפו הקולות, מת מפחד, שלא ישמעו האחרים, והדס, תוחבת כסף למכונה המשלשלת כוסות מיץ, ומשם, צועקת, דבורים, אבא, דבורים, חלף על פניי זה מהחוג לקולנוע, המרצה בבית לסין על סרטים ישנים. החלפנו כמה מילים, וקבענו מישהק ליום שלמחרת. ואמנם, למחרת, נפגשנו על המיגרש. שיחקנו כשעה וחצי, וכשהתעייפנו, פנינו ברגל לעבר בית-הקפה מול מעונות הסטודנטים. ישבה שם תלמידה אחת שלי, מעל מנת פול עם ביצה, וכשראתה אותי, הסמיקה, סובבה את קרע הפיתה שבידה בחוסר תכלית, ואו, אמרה לחברתה כי היא ממהרת, קמה ברעש, הפילה כיסא, התכופפה להרימו, ונמלטה החוצה. רמי נוהג לסנוט בי, איך שהסטודנטיות מתות עליי, ואני, לא מנצל את מתת השמיים. התישבנו סמוך לשולחן צדדי, וידידי סיפר כי בעוד חודש הוא יוצא לשנה לפאריס, הוזמן להשתתף בעריכת כתבי-עת לקולנוע, וגם ירצה פעמיים בחודש בסינמטק מקומי. בירכתי אותו, ולרגע, נזכרתי בפאריס של אותו שלומיאל מהפרברים המבלה בה חופשה, בסירתו של ז'אק טאטי, והתיירות האמריקאיות המצלמות מחלונות האוטובוס, והדלת בתצוגה שאינה משמיעה קול טריקה. ידידי הזמין עוגת שוקולד, דוחה למדי עם ציפוי קשה, מנומר מאגלי זעפה משהייה ממושכת במקרר, ואמר, יש לי מישרה קטנה בעיתון יומי, אתה יודע, מאותם מדוררים שבנועיים המספרים על מאורעות מופלאים ברחבי תבל, למשל, תאומות סיאמיות בנות עשרים-ושלש גופן מחובר, ומחצית אחת רוצה להתחתן, או, אשה בדיאטה שהחליטה להסתפק בארוחה בודדת מדי שבוע, ובתום התפטמות חודש-שבעית שהכילה שתי כרוביות, חצי קילו כבד, קילו ירקות ואבטיח, נפחה את נשמתה. פרפראות אלו הוא מלקט מעיתונים זרים שמנוי עליהם, ובעיתות שפל, קצת ממציא מהראש. עכשיו, הוא חייב למצוא מחליף זמני, לשנה, עד שיחזור. סך הכול, עבודה נחמדה, מינימום מאמץ, ומשלמים לארע. ולבסוף, הגיע אל העיקר. אם העורך ימנה כתב חדש, לא יוכל לקבל בחזרה את המדור, לכן, חשב, ימצא בעצמו מחליף, וימליץ עליו, בתנאי שיבטיח לפנות את מקומו, כשיחזור. בתום דבריו, הביט בי כממציא שסוף-סוף פתר את הקושי האחרון, ושאל, אולי תהיה מוכן לקחת את זה על עצמך? אשאיר לך אצל אחותי את עיתוני החוץ שאני מקבל, ואם תרצה נתרגל את העבודה יחד בשבוע הבא. אני? מה פתאום אני? אף פעם לא עסקתי בכתיבה עיתונאית, אמרתי, אני בודק צורות במקצועי, מיבנים, לא מתעסק בעובדות, אמנם, עובדות מופלאות, אבל אבק העולם דבק בן. אחר-כך, חשבת, בעצם, למה לא. קצת שינוי, יכול להיות משעשע. לא בכל יום נופלת לידי הזדמנות לצאת מהשיגרה. אפשרויות חדשות. דף שצבעו אחר. וכבר ראיתי את עצמי בעיני רוחי עיתונאי שמיקרופון משתלשל מצווארו, והוא מראיין אישים חשובים, ואת אהובת העיתונאי ביקרתי בגלרייה. שלה, ודירת העיתונאי ההפוכה, בקווקיבירה ריקים על הריצפה, ערימות עיתונים, ספר הזכרונות של קיסינג'ר פתוח על הכיסא, ועל הקיר, כרזה של פול קליי, והטלפון מצלצל ללא הפוגה, וסיגריה כבויה בין שיניו, ומכונת-הכתיבה מקישה בכפותיה בקצב רצחני. במחשבה שניה, אמרתי, כן, למה לא, אני מוכן לנסות, וקבענו להיפגש בביתו. ניגשנו לקופה לשלם את החשבון, ויחד צעדנו למיגרש החנייה, אני, התנעתתי את הסובארו, והוא את הפורד, עד שהתפצלו דרכי מכוניותינו. בביתי, התקלחתי, ורות הכינה האמבורגר, מאכל החביב עליי במיוחד, והניחה עליו ביצת עין, וקטשופ, וסגרה בין חצאי לחמניה. לעסתי לאט, ובעד פתח המיטבח הסתכלתי בתוכנית אחרי-הצהריים לילדים, שהקרינו בטלוויזיה, ואף הדס וגלי צפו בה. בערב, יצאנו להופעת בלט צרפתי בהיכל התרבות. אני סובל ריקוד, לא כצופה, ולא כפעיל, אבל, רות ביקשה שאתלווה אליה, לכד לא תלך. במכונית, העירה, אתה לובש חולצה של גיורא, מה קרה, דווקא מתאימה לך. השפלתי

סנטרי לעבר חזו, ואמנם, נוכחתי, אין זו חולצה שלי, כנראה משכתי אותה מהמדף העליון, ובעודי טרוד בזיהוי הבגד, עקפה מכונית מאחור, עוד רגע והתנגשנו. אבל איני מתכוון לחקות את תנוחת מותו של גיורא. הבלט היה משעמם, ממש כפי שציפיתי, ואחריכך הלכנו לאכול.

ה

מתחת מגבי המכונית היה תחוב פתק לבן. ביד עצבנית קירבתיו אל אפי. הנה סימנים מכל עבר. סופי שבקטנות אתפס, כל התרשלות היא בחזקת סכנה. את פני הפורענות אקדם מצויד במיטב התחמושת, ובינתיים, בכל פרט מיזערי עליי להקפיד. קראתי, דו"ח על חנייה במקום אסור. הסתרתי את הנייר בכיס חולצתי. כיצד לא השגחתי, ודווקא כשחונה למרגלות חדרי השכור, וכליכך דואג לא להשאיר עקבות. לרות לא סיפרתי מאום. לא על מישרת הכתב, וגם לא על דירת החדר ששכרתי ברחוב גאולה. דירה עם טלפון ברחוב צהוב ומתפתל לים. זה כבר השבוע הרביעי להופעת מדורי המופלא, ומדי יום ג' אני רוכש את העיתון, ומעלעל בו בעונג. חדוות היצירה, כך מכנים זאת, כמדומני. אמנם, אין זה רומאן שאני מחבר, אך ליקוט הידיעות החריגות, ניסוחן מחדש, העשרתן בקישוטים דמיוניים, סילוק הפרטים האפורים, גם אלו בחינת מעשה אמנות, אמנם, בזעיר אנפין, אך אמנות. כמה פעמים חשבת, גיורא היה בוודאי מרוצה מעיסוקי החדש. היה נוהג להרצות בפניי, צייר הקריקטורות רושם את המהותי והיחודי שבפרצוף. מפשיט את המקורי בד בבד עם הקבוע. הרי ההבעה מתחלפת, צמתות התווים מתפרקות ללא הרף, וברישום המוקפא יש להעלות את המשותף לכולם, ואת שמבדילים משאר הפנים הסובבים. וכל זה בקווים ספורים, חסכנות בייצוג, מעין סכימה, ואף על פי כן, ממבט ראשון מזהה הצופה את המיוצג. יתר על כן, קריקטורה נראית דומה יותר לבעליה מאשר תצלום צבעוני שלו. לכאורה, בניגוד לשכל הישר, הרי כאן, קימוץ והשטחה של פרטים, ואופן המסירה מעוות ומוגזם. התבוננות מיוחדת מעורבת פה. אני יואב סלע, מבוסס בשלוליות הפרטים החריגים. העובדות המבישות הקלועות בחבל החיים. עגל בעל שני ראשים. אב מאירלנד בן מאה ושישים נתברך בחמישיה. תינוק בן חמש דיווח על אירועים שחוה בעשרים שנות חייו האחרונות בלונדון. הוריו לקהוהו לכרך, והפעוט הובילם לבית מסוים, הציג בפניהם קרובי משפחה, שלף חפצים ממקומות סתר בבית. שימפנזה שטופח במושבת-בלשנים דיקלם סונטה של שקספיר. גם לצרימות הללו יש מקום בעולמנו, אישם, בין חוקי-הטבע המוצקים, הצימחיה המוכרת, וההיסטוריה המצטברת בספריות. השבוע התקצפתי על שגיאת הגהה שנפלה במלה 'להכשיל', ובא במקומה 'להכפיל'. מדי שבת אני מבקר בביתה של אחות הכתב שאני מחליפו, כמתואם בינינו, והיא מוסרת בידי את צרור העיתונים הזרים, חומרי הגלם. בגלויה האחרונה שקיבלה מפאריס אף דרש בשלומי. איני מכיר איש מחברי המערכת, נזהר מלהיתקל בהם, ומשאיר את רשימתי וזשבויעית בתיבת הדואר הגדולה בבניין. פעמיים פגשתי בעורך האחראי עליי. לא חקר אותי על חיי, רק ביקש שם וכתובת, ועוד כמה נתונים מרגיזים. השארתי בידי כתובת זמנית, זו של אותה אחות, וכעבור שבוע, כשמצאתי את החדר, החלפתיה בכתובת קבועה. שיחק לי מזלי. כשיצאתי מחנות-ספרים ברחוב אלנבי, גיליתי מודעה מודבקת על עץ, דירת חדר עם טלפון להשכרה לשנה. את המיספר רשמתי על כריכת הספר שזה-עתה רכשתי, וניגשתי לקיוסק לטלפן. קול גברי ענה לי, כן, אפילו עכשיו אתה יכול לבוא לראות את המקום. לא ביזבזתי רגע. ברחוב גאולה עצרתי לפני בית ישן, שמירפסות מוארכות בלטו בחזיתו. העפלתי לקומה האחרונה, ששתי דלתות היו קבועות בה, דלת הגג שצבעה לבן ומתקלקל, ודלת עץ

שרוטה שכפתור הפעמון נתלש ממלכן הפלאסטיק שלימינה. היקשתי עליה. פתח לי צעיר כבן שלושים, מעדות המזרח, והכניס אותי לחדר שרוהט בספה בלבד, ואחר הצביע על מיטבח קטנטן, שמקרר עתיק ומטונף זימזם בתוכו. אמרתי, בסדר, אני לוקח, והוא, שרשם על לוח ליבו את דיבורי המצוחצח, בגדיי המטופחים, וגינוניי המנומסים, ציין בחשדנות, אתה כאמת בטוח שזה מתאים לך, חשבתי, יבוא איזה סטודנט, או פקידה צעירה. נתן בי מבט כאילו אני מתכוון לפתוח בדירתו בית-זונות פרטי, או מחפש הרמון לנשותי הלא-חוקיות, ואולי שוכר מאורה לפילגש סמויה. הבנתי שעוד רגע יוותר עלי כדויר, ובוזריות שלפתי מכיסי תעודת זהות, והסברתי, בעל בית מהודר ומשפחה אני, פשוט זקוק למקום נפרד כדי להתרכז בעבודה, רעש ומהומה בביתי, כלובו נראה מתאים ביותר. הוא לא השתכנע, עדיין הייתי בעיניו אחד המנהל עסקים אפלים מהצד, לא רצה לסבך דירתו בזה, אבל כשאמרתי, תשמע. אשלם לך את כל הסכום מראש, ותוכל לסלק אותי אם אפר חוקים מסוימים, אחתום על חוזה, נכנע, וכבר למחרת העברתי לידי את הסכום במזומן, ותוך שבוע הכנסתי לדירה ארבעה כיסאות, כורסה מרווחת ושולחן גדול, את כל אלו רכשתי בשוק הפשפשים, וגם כיסוי הודי שהסתרתי תחתיו את הספה המכוערת, ושטיח ערבי שפרשתי על הריצפה. בתום הריהוט נראה החדר סביר למדי, קצת בוהמי, אבל דווקא מצא חן בעיני, וקודם שנכנסתי אליו נוקה בידי עוזרת, כך סוכם ביני ובין בעל הבית. רשמתי את שמי על תיבת הדואר, וכדי להתחזות בעיני השכנים כאחד המנהל מכאן מגע עם העולם, שילשלתי לתוכה כמה מכתבים מבוליים, שהציצו מבעד חרכיה. בשבוע הראשון, ביליתי בחדרי שני בקרים, ובשני, הארכת את שהותי לשני בקרים ואחר-צהריים. את העבודה העיתונאית אני מכין כאן. מעלעל בעיתונים, מסמן חומר רלוואנטי, עורכו בעברית על גבי מכונת-הכתיבה. בתום כמה שעות, יורד לים, שוחה, מתיבש על כיסא. חם. יולי עכשיו. השבוע העברתי לכאן את החלוק הסיני מקטיפה כחולה שרות הביאה לי מאנגליה. אף פעם לא התהלכתי בו בביתנו. אולם, כשמגיע לפה, פושט את בגדיי, ומתרווח בחלוק המהודר. פוסע בחדר צעדים אחדים לפני שמתחיל לעבוד. אתמול, צילצלו פתאום בדלת. נבהלתי. מי זה יכול להיות. אולי הדס שבלשה בעיקבותי, ועתה, באה לגבות בדרכי סחטנות אלף שקל; אם אסרב. תחשוף את מחבואי בפני תבל ומלואה. היבטתי בעד חור ההצצה, וגיליתי פועל קשיש בבגדי עבודה. פתחתי את הדלת. אולי יש לי מפתח לגג, השכנה מלמטה הזמינה גז, ואינה מוצאת את המפתח. עודי משיב בשלילה, בקעה קריאה מהקומה מתחת, או, הנה, מצאתי אותך, במגירת-הכלים במיטבח, ואחת עם שיער מתולתל ופרוע, וסרבל לבן גדול מכפי מידתה, שעטה במעלה המדרגות. ופרצה במפתח את דלת הגג המקבילה לדלתי. תוך כדי לחיצה על הידית, נזכרה בנוכחותי, ובירכה אותי מעבר לכתפה, אה, אתה הדייר החדש, תיכף אשוב. המתנתי בפתח, עטוף בחלוקי המגווחך, ולאחר שהובילה את העובד למקום בלוני-הגז, שבה אלי, ואמרה, קוראים לי אתי, ואני גרה קומה מתחתך. מה דעתך לרדת אלי לקפה? היצאתי עצמי, יואב. כאמת, ארד. רק אחליף בגדים. טרקתי מאחורי גבי את הדלת, ובעד למירווח המצטמצם עוד הספקתי להבחין בפועל הנוטש את הגג, ואגלי זיעה דבוקים לשערות חזהו בעד החולצה הפתוחה. שמעתי אותו משוחח עם הדיירת למטה, ואחר, דלת נטרקת, ושוב טיפס לגג, ושקלתי בליבי, ארד, או לא. ייתכן וטעות עשיתי, אולם, כעבור עשרים דקות, הושיבה אותי על כר בחדר-האורחים שלה, המרוהט בסיגנון מזרחי, והציעה, תשתה טורקי, ופנתה למיטבח, ובעד הפתח גיליתי חדר נוסף, חדר-שינה נתון באי-סדר, שמלות, כובעים, צעיפים, תקליטים, וספרים מושלכים בעירבובייה, וחשבתי, גם דירתה של הדס תיראה ככה. אתי חזרה, והכריזה, יופי, לפחות דייר נורמלי אחד בין הזקנים בבית הזה. התוודיתי, איני מתגורר כאן באופן קבוע, לפעמים בא, לא נשאר ללון. אני עיתונאי, משוטט ברחבי הארץ, מעוניי הקבוע

בירושלים, וחדר זה כאן, רק כשניקרה לתל-אביב. משום כך, לא תפגוש בי כאן לעיתים קרובות. את הטורקי הביאה על טס נחושת, וכשהתכופפה להניחו על השולחן הנמוך, השמיעו התכשיטים שבאוזניה, סביב פרקי ידיה, ורגליה, קול ציצלול, ואו, הכריזה, אני שחקנית, כאחת המציגה עצמה לפני פתיחת המסך. התענינתי בנימוס, את משחקת עכשיו באיזו הצגה, והיא סיפרה שלפני שנה סימה את בית צבי, ועם עוד קבוצת שחקנים חברה בלהקה קטנה, העלו מחזה מקורי באתרים שונים בארץ, קיבוצים, מושבים, מחנות צבא, ורק לאחרונה חזרה לתל-אביב. הצוות בחזרות על הצגה חדשה, ובמשאזמתן עם העירייה בנוגע לשימוש במרתף מסוים המתאים להופעות בשדרות נורדאו. פיטפטנו עוד כשעה, בעיקר היא, תלונות על מצבו של השחקן הישראלי, שוב ושוב הדגישה, צריך לצאת מהארץ, ואני, החריתי אחריה בקול נחר, כן, צריך לצאת, ואחר השתררה שתיקה, והיא ציינה, אתה יודע, אתה משונה, אבל נחמד. נפרדתי מעליה, והיא הזמינה, תקפוץ שוב. למחרת, שוב ביקרתי בחדר בגאולה, כי הביקור אצל אתי הפריע לעבודתי. ובעודי מדפיס, 'בתחרות מרתון על כיסא נדנדה זכתה אזרחית אנגליה שבילתה ארבע מאות ארבעים ותשע שעות עירות רצופות, כלומר, שמונה-עשר יום ושבע-עשרה שעות ללא שינה', נשמעה נקישה בדלת, שנחתמה בקריאה, זו אני, אתי, שמעתי אותך עולה במדרגות. היססתי. איני רוצה להסתכר. מקום שקט חיפשתי, לנוח מהטרדות, ממבטים. ושוב פולשים אליי. נזכרתי בסרבב הלכן שלבשה אמש, וכשהקישה שוב, נרעד בד תחתוני. כבר הרבה זמן לא עמד לי כשהירהתי באשה. פתחתי את הדלת, אלן דלון בחלוק סיני כחול, ואתי נכנסה, קראה את הקטע המודפס על הנייר המגולגל במכונת הכתיבה, ופרצה בצחוק. באתי להודיע לך שהבטיחו לנו את המרתף הוא בשדרות נורדאו, וכשתעלה ההצגה, אתה מוזמן. וכשסיימה, נעלמה בין קפלי חלוקי הסיני, וכששבה ויצאה מתוכו, מתנשמת, הציעה, בוא נרד אליו לאכול משהו, כי לפי מצב הדירה, אני מסיקה שהמקרר ריק. לוגיקאית שנונה. ירדתי בלבושי הלח, וכחמש שעות נוספות נשארתי בביתה. עוד פעמיים שכבנו. בחיי, לא יודע מה קרה לי. כבר שנים שאיני זוכר עצמי להוט כל כך. לעסנו ענבים במיטה, והסתכלנו בתכנית טלוויזיה ירדנית. תשוש וחולמני שבתי הביתה. ישנתי כמת. למחרת, כשהתעוררתי, פתחתי את הרדיו, השרפה בעמק הירדן עדיין בעיצומה, שידר הקריין, כבאים מנסים להשתלט על הבעירה, חייכתי, סימן טוב. וכשגזלתי את אוזן שקיקהחלב במיספריים, נזלו מיספר טיפות על הריצפה, וגם בזה ראיתי אות לטובה.

מחר המועד האחרון להחזרת עבודות הסמינר. על שולחני הצטברו כעשרים עבודות, כרוכות בדפדפות צבעוניות, אורכן הממוצע כשלושים עמוד. פתחתי אחת, קראתי את כותרתה, ובעמוד השני תיקנתי שגיאת כתיב. עיינתי בעמוד נוסף באמצע, רשמתי הערה, ובסוף העבודה חרצתי את גורל הכותבת, עבודה טובה, גישה מענינת, וחתימתי. גם בקריאת העבודות האחרות לא השקעתי מאמץ מיותר. עיון בעמוד בודד, או שניים, הספיק לי עלמנת לעמוד על רמת הניתוח הכללי, ולאור התרשמות זו הערכתי את יצירות המופת. שוב דחיתי את קריאת שלושת המאמרים שחברים למקצוע השאירום אצלי, כדי שארשום על גבם הערות. איני מצליח להתרכז, גם תיאבוני אבד, ורות מודאגת. זה בגלל החום, אני מרגיע אותה. כמבעד קרום-חלב מצטירות תנועותיה במיטבח, וגם הדס וגלי מחליפות תנוחות בחוסר מנוחה. בבוקר, מאריך לשכב במיטה. כל חיי, על המשכמים קום נימנתי, ולאחרונה, עד תשע מכורבל בין הסדינים. בלילה, לא מצליח להירדם. מכונית דוהרת על הכביש, ופנסיה מקרינים על הקיר ריבועי-אור הנדלקים אחד אחר השני, ונעלמים בהדרגה. נהמה מרוחקת מבשרת שמכונית נוספת קרבה, וסידרה חדשה מופיעה על הקיר. שלשום בלילה התחילו הקולות, וחשבת, ליווי לשקופיות המרצדות, סרט עם פסיקול. בדרך-כלל, באים הקולות

בצוהריים, ובעיקר, כששרוי בגפי. ארבע שעות ללא הנעת השפתיים, וכבר מזדרזים להנעים לי חברה. מדוע בחרו דווקא בי, איני נביא. עכשיו, מזהה את התחושה הקודמת להופעתם. לעיתים, ניתן לסלקם באמצעות פעולה נכונה. לדחות את נוכחותם ליום־יומיים. את יומי מארגן כך שלא יצטלב עם המצבים מפתיהקולות. כיצד אאפיינם. הנוף המטושטש שצללים חסרי־פשר מתנועעים בין גבולותיו. חריקת בלמים ברחוב, פיות בתנועה, פניות חדות, בוחק חלונות־ראווה, חשמל מזמזם בחוטים. לא ביקרתי אצל רופא. מה יגלה לי ואיני יודע. הלא בסופו־שלדבר ירפו ממני. הנני בן ארבעים וארבע, ומעולם לא סבלתי מתקלות. כמו שעון פועל עד הקילקול, פגם בגלגלי השניים. בכוח כפפה שנשכחה על ספסל בשרה, או מוצץ של תינוק בחול, לערער את המערכת. יומי חולף בעמידה על המישמר, להימנע ממסלולים מועדים. כמחליק על מידרכה נעה, מתאמץ להדביק את האוטובוס שבמרחק חמש פסיעות קדימה. מנסה לרוץ על המידרכה הנוסעת, אך רגליי משותקות. המרחק ביני לאוטובוס קבוע. המדרכה מתמידה בזרימתה, אני פוצה פה לקרוא לנהג שיעצור, אך כל הגה לא בוקע. או, על מצוף בלב ים. אין נפש חיה מסביב. דממה גמורה. מים מכל עבר ושמיים. מאמץ עיניי, אולם כל מראה חדש לא נקלט. מים ושוב מים עד קו האופק. ואף צליל מילים מסוימות זר פתאום. השבוע, בארוחת הערב, שאלה רות, אתה רוצה מלפפון? תמהתי. מלפפון, איזה צליל מצחיק. אף פעם לא הבחנתי בצירוף־הצלילים האווילי, למרות שמאות פעמים הגיתי את המלה. שיננתי בליבי, מלפפון, מלפפון, עד שאיבדה המילה את משמעותה, כאקורד שהתפור. אתה רוצה מלפפון, שנתה רות. מלפפון? יד מלפפת. לפת. מלפיה. מלחיה במאפיה. אמש, קראה הדס מחוץ לחדרי, אבא, איפה אתה? הייתי רכון מעל מעקה המרפסת, מביט בשרה. כאן, אני נמצא כאן, נעניתי בקריאה. אחר־כך, הירהרתי, נניח שפרץ גנב לביתנו. סילק את הטלוויזיה, כמה תכשיטים. קשר עיניי במגבת, כפת ידיי ורגליי, גרר אותי על פני הבית, והניחני באיזו פינה אפילה. איני יודע היכן אני שוכב. רות שבה מקניוטיה, מגלה את הדירה ההפוכה, המגירות המרוקנות, הרהיטים המוזזים, ופורצת בצעקה, יואב, איפה אתה? כאן, אני קורא בקול, אני נמצא כאן, למרות שאיני יכול לנקוב בשם האיזור בו אני כפות. האם זה חדר־האורחים, האמבטיה, הכניסה, אולם, בביטחון מכריז, אני נמצא כאן. מחשבות הבל מתרוצצות במוחי. גלי משתתפת באחד מאותם קורסי קיץ לנוער שוחר אמנות. ארכיטקט אחד סיפר להם את הסיפור הבא. ארמונה של שרה וינצ'סטר העשירה ליד סן חוזה, קליפורניה, הוא בית־המגורים המוזר ביותר בעולם. הבית התרחב בהדרגה למבוך חסר היגיון של חדרים, מיסדרונות ומדרגות. בעלת־הבית האמינה, כי ביום שתחדל להגדיל את ביתה, תמות. לכן העסיקה צוות נגרים, בנאים, ושרברבים במשך שלושים ושמונה שנים. חלק מהחדרים מרוהטים בפאר מלכים, ומכילים ניברשות זהב וקירות מרופדים אטלס, וחלקים אחרים של הבית הוקמו על־מנת שבעלת הבית תוכל להאזין להלמויות הפטישים המהדהדים בתוכם. כמה מהחדרים אורכם קטן ממטר, וחלק מהמדרגות אינו מוליך לשום מקום. בארמון המטורף אלפיים דלתות ועשרות אלפי חלונות שחלקם משקיף על קירות אטומים. בבית שלוש מעליות, ארבעים ושמונה פינות אח, תשעה מטבחים, מעברים סודיים וכניסות הנמדדות בקילומטרים. כשנפטרה בגיל שמונים־וחמש שנה, מנה הארמון מאה ושישים חדרים, והתפשט על פני עשרים וחמישה דונם. נסענו כל המשפחה לירושלים, כדי לצפות בתערוכת ההולוגרמים במוזיאון ישראל. מצחיק. בעולמה של אתי מעוני בירושלים. ואולי באמת מתגורר שם. נניח עולמי מכיל עשרים ואחד איש. אנוכי והעשרים הנותרים. כל העשרים סבורים כי אני, יואב סלע, גר בירושלים. ההייתי עדיין מאמין שהנני מתגורר בתל־אביב? בגלל הדוחק לא טרחתי להצטופף מול ההולוגרמות. עמדתי על מדרגות הכניסה, מחכה לרות ובנותי שתסיימנה את סיורי, והסתכלתי במסתכלים. גיליתי אדם שעמד מאחור

והסתכל בי מסתכל במסתכלים. חשתי כהולוגראם, וזוהי הצידה, לצאת מטווח ראייתו. הורים הרימו ילדים, על מנת שיצליחו לראות את פסלי האור, הרי בכניסה נאמר, יש לצפות בהולוגרמות מנקודה מסויימת, מיקום המוצגים על-פי גובה קו-העין של הצופה הממוצע. הדס מתכופפת, מתאימה את נקודת תצפיתה לזו של הצופה הממוצע, ממני ירשה את קומתה התמירה. פעם, תוך-כדי טיול בניו-אינגלנד, ביקרנו רות ואני בביתה של המשוררת אמילי דיקנסון. כשנכנסנו לחדרה, פנה המדריך אל ארון הנפטרת, פתחו, שלף מתוכו שמלת תחרה לבנה שהיתה תלויה על קולב. המדריך היה קטן קומה, והחזיק את השמלה לפני גופו, כך שצווארונה נגע באפו, והכריז, על פי ממדי השמלה אנו משערים שאמילי היתה נמוכה. איש מהנוכחים לא היה סבור כי ההערה משעשעת, אבל אני פרצתי בצחוק, עד שרות נאלצה למשוך אותי אחריה החוצה. בגלל התקף הצחוק, לא עליתי לקומה הבאה, שבנייתה לא הושלמה בחיי המשוררת, זה הסבר המדריך ששמעתי מלמטה. לכסוף, עזבנו את המוזיאון, ובחוף, פגשתי אחד ששירת איתי בצבא. הוא לחץ את ידי בחום, ואמר, אוה, שמעתי עליך רבות, פרופסור מצליח ומפורסם. נפרדתי ממנו בכמה מילים, והמשכנו הלאה.

1

לפני ארבעה ימים נכחתי בטקס טביעה. הקורבן, נער כבן ארבע-עשרה, ראשו שמוט על החול, פיו פעור, ווריד כחול מתפתל בצווארו. התיאור הפיוטי ביותר שאני יכול להעניק לו בזכרוני. ירדתי לים בליווי שתי בנותי. רות הכינה עבורנו פירות קיץ בשקית ניילון, מזגה תרכיז פטל מהול במים לצוואר התרמוס החום, וחיוקה בפקק. את הספל הסוגר איבדה הדס בטיול שנתי במערת העטלפים. בלב המערה, תקפה צמא פתאומי, ותוך כדי טיפול בכלי, נשמת הספל, ונעלם בחשיכה המוחלטת. עקב חשש מעטלפים, כה הזהירו הבנים, לא השתהה מאחור, על מנת לסרוק את השטח. ממגבת פרושה על החול האזינה גלי לטרנזיסטור שהשתלשל ממסעד מושבי, כל-כולה מרותקת לספר מדע בדיוני, ותוך כדי כך התעלמה מקיומן של נערות חשופות למחצה, אימהות ששעטו בעקבות ידיהן, כובע בידן האחת, וקדם שיזוף בשניה, צמד שעירים מוצקים שגילגלו כדור-כוח מכף לכף, וזקן גרמי שמיצחיה מחוברת לגופו האפילה על ירחון גרמני פרוש על ברכיו. הדס ואני הטחנו כדורים שחורים ונמהרים זה במחבטו של זה, כשלפתע, הומטרו שריקות נוקבות ממרומי סוכת-המציל, ובכובע קש, החליק האחרון במדרגות, דחף חסקה למים, ובתנועות מקבילות לאלו של צעיר נוסף, עוזרו, פתח בחתירה. אנשים התפרקדו על החול הרטוב, שגונו כהה יותר, פעולת הגלים הנוגסים ונסוגים לאחור, והעלו השערות. חלק טענו כי דייגים על סירת-מנוע בעומק נטפלו לבחורה במים, והמציל האבירי נזעק לעזרתה, ואחרים סיפרו על חור בגלגל-המים של אחד שאינו יודע לשחות. גם הדס ואני חדלנו ממישחקנו, ומרחוק התבוננו בתנועותיו המאומנות של המציל, שדמותו הלכה וקטנה. פרשן מימין פיענח בקול את התנועות המטושטשות כמשיית אדם מהמים, והשכבתו על בטנה החלקקה של החסקה. מאחר שקציר-ראי אנוכי, סמכתי על עדות הפרשן, ואף עיניה המזועזעות של בתי, שסגרה על פיה באגרופה, אישרו שאמנם אסון התרחש בין הגלים המלוחים. כעבור דקות אחדות, הונחה החסקה על החול, העוזר הדף בגסות את המצטופפים לחזות בהחיאה, ואילו המציל רכן מעל הגוף המשווי, והצמיד אליו את שפתיו. לפתע, פרצה מתרחצת את טבעת הצופים בקריאות היסטטריות, יה, מה קרה לו, מה יש פה. העוזר הצעיר תפס במותניה בכוח. תירגעני בבקשה, תירגעני. לא להתקרב. את בטח החברה שלו. דווקא לא. דווקא אחותו. שידע המציל. לא סתם אחת. למה הוא שוכב ככה האח שלה על החול. האח שלה יש לו אסטמה, בטח חטף התקפה

במים. הוא עוד בהתקפה, לא? תגיד, הוא בסדר, כלומר, הוא יהיה בסדר. לא? למה כולם שותקים פה, אה? הדס נלחצה לזרועי, הסבה פניה הצידה, ורק מפעם לפעם הציצה בגנבה. באותה הדרך בדיוק היא מגיבה על קטעי אלימות בטלוויזיה. המציל השתדל באורך רוח. שוב ושוב מישש את הדופק, האזין לפעיונות בחזה. הצופים התאפרו בארשת חגיגית. מאופקת וקודרת. גם אני. גם הדס. באו אחיות מעזרה ראשונה ונעצו מחט בזרוע האחיות המשתוללות. אחר השכיבו את הנער על מיטת־יבד מיטלטלת. הבחנתי בסמל 'אדידס' התפור לבגדי־הים שלו, ועל שרשרת הכסף שלצווארו היה תלוי השם 'אבי'. מישהו הביא שמיכה קלה, וכיסו בה את אבי, שעד מהרה הורחק מהמקום. הדס ציינה, פעם ראשונה שאני רואה מת. החזרנו את המטקות לשקית, וגלי ניתקה לרגע מספרה, וחקרה, מה שוב קרה, כאילו התקהלות על החוף היא עניין יוסיימי. הדס דיווחה, מישהו טבע. הוא מת? שאלה גלי. כן, הוא מת, השיבה. מוכר־ארטיק שדוף הסתובב בין הכיסאות, ארגז־קירור מחובר ברצועה אלכסונית שחצתה את חזהו, כבתחרות מלכת יופי. ילד בהיר, שחזותו שוודית, פסע לפניו, והכריז בקול, ארטיק, מנתה, לימון, קופיקו. ארטיק, ארטיק. ילד, כמה אתה מקבל בשביל זה, התעניין אחד בעל תודעה פרולטרית. ארטיק כל רבע שעה, פלט הכרוז בין קריאה לקריאה, והמשיך, ארטיק, ארטיק, שוקולד, בננה, מנתה. חשבתי. ככה קטעו את תוכניות הנער. הכחידו את מיספרן האינסופי של אפשרויות החיים הגנוזות בו. מה יעשו הוריו בילקוטו שמחברות־הלימוד עם שיעורי הבית למחרת מונחות בו? גם אצל גיורא שובשה ההתפתחות. הרגשתי לפתע. אני מסרב למות. תחושה חדשה ופתאומית. הירהרתי בקיני ברחוב גאולה. מרגיז מאוד להיות מסולק ככה ללא הודעה מראש. ללא הכנה נפשית. להשאיר מאחור עניינים בלתי־גמורים. רגע אחד, מר מוות, עוד לא סיימתי לרכוס את שרוכי נעליי. הדס, ששכבה על גבה, דחתה את הזמנתי להיכנס למים, הרי בעקיפין, מגע עם המוות דרכם. בתום דקות אחדות הודיעה כי היא חוזרת הביתה. גלי אמרה, נשארו לה עוד ארבעים עמודים עד סוף הספר, ועד שלא תסיים את קריאתו, אינה עוזבת. גם אני נשארת על החוף. ברדיו הירצה קול חדגוני על חייה של פלורנס נייטינגל וגלי ביקשה שאחליף לרשת ג'. ברשת ג' ראינו כמה קולות על־אודות הסרט 'גולדה'. קול דיווח שחיפש אחר ניצבים שיופיעו בסרט כמנחם בגין ושמעון פרס, לכן פירסמו מודעה בעיתון. מועמדים רבים פנו, רובם דומים למקור, מי פחות ומי יותר, מביניהם נבחרו שנים, בגין ממש, ופרס ממש, שתי טיפות מים. זה שזכה בתפקיד בגין, התוודה, לכל מקום שהוא מגיע מתקבל בכבוד, נוגעים בו באצבע הרידה, מבקשים את חתימתו. כבר התרגל לזה. הוא פנסינור. על המודעה בעיתון הגיב בגלל ההרפתקה. הסתכלתי בתרני אוניה שהזדקרו באופק, אחר עצמתי את עיני, והתרכזתי בכתם אדום שתבניתו כשל אוניה, ושבתי ומיצמצתי בעפעפי בחוזקה, בלי לפוקחם. גוש כהה ריצד בתוכם, כמעט שחור, ואחר ניטשטשה התמונה, והפכה לפסים ואורות. שבנו הביתה. לאחר המיקלחת הודעתי לרות כי אני קופץ למשרדי באוניברסיטה, ונסעתי לחדר ברחוב גאולה. לא תיכננתי לבקר שם היום, אך כשצנח השיתוק המוכר, ידעתי, אחריו הקולות, וקיוויתי לפזרם באמצעות השהות בחדר. בשתי הפעמים הקודמות לא פגשתי באתי. כנראה בחזרות על ההצגה שתועלה באולם בשדרות נורדאו. בביקור הראשון בדירה מאז בילוינו המשותף, לא חשבתי שאחזור ואפגוש בה. לאחר הכול, הרפתקה חרפעימית, ועיתונאי שכמותי, הנע ונד בארץ, החונה כאן בתדירות משתנה, אל לו להתרגש מתקרית שולית, הלוא דרך דלתותיהן של פרשיות רבות כגון אלו נכנס, וחמק בעדן מבלי שהטביעו בו את חותמן. בביקורי השני, כששוב לא נתקלתי בה, חשתי אכזבתימה. כל־בליבי השתוקקתי שתסתער עליי, נכספתי לחזור ולצפות בשידורים מירדן. לוחץ על דושת הגו במכונית, תהיתי. תהיה בבית, או לא. ואולי מתעלמת ממני, ודווקא שמעה את צעדי במדרגות, ויתכן שבבית, ולא הבחינה בכניסתי, ומה אם מצפה

שאתנפל על דלתה. בחזית הבית גיליתי שתי בחורות שנשענו על גדר, אתי ועוד אחת, בגב מוסב אלי. כשהסתובבה, באתי במבוכה. תכיר, הכריזה אתי, אחותי התאומה, מירי, וזו הוסיפה, כבר שמעתי עליך, ושוב באתי במבוכה, כי באיזה הקשר כבר יכלו לדון בי. טיפסתי בעיקבותיהן במדרגות, והתאפקתי לכל אפרוץ בצחוק. מלכושן היה שונה, אך כסיגנון אחיד. רישול נערי, צבעים בהירים. כשנכנסנו לדירה, ציינה אתי, שתינו תאומות זהות, אחת מראה של השניה. כתסדהלידה מתחת לאוזנה השמאלית של אתי חוזר אצל אחותה מתחת לאוזן הימנית. האמנם? כמה חינני. מירי נולדה עשר דקות לפני אתי, והקדימה לזחול על ארבע, ולאכול מכפית בכוחות עצמה. אימן מדווחת שאתי בלשה אחר אחותה בעת ביצוע, וכשנרדמה הבכורה, חיקתה האחרת את מרכיבי תנועותיה, עד שהשתלטה עליהן. ישבתי באותה הנקודה כמו בביקורי הקודם, ושוב היבטתי דרך הפתח בחדר-השינה ההפוך. תוך-כדי שאני מפטפט עם מכרתי החדשה, חשתי אינעימות קלה (אתי הכינה כיבוד קל במטבח). הרי רק לפני כשבוע התוודעתי אל תבנית גופה במיטה הנשקפת מכאן. תהיתי, האם גם את מורד גבה מקשטות גומות חן. כשצחקה, חשפה שן ניב שבורה עד מחציתה, ממש כבלוע אחותה. ציינתי לעצמי לברר פרט זה, הרי לא עבר בתורשה. אתי שבה לחדר, ומירי העתיקה את מושבה לצד אחותה, ושטחה בפניה רכילות אחרונה מעולם התיאטרון. מתוכן השיחה למדתי, כי מירי ציירת תפאורה, עוסקת בצד הבימתי-חזותי. לפחות, שתינו לא ממש באותו המקצוע, חייכה אתי, תאר לעצמך, שירתנו בנח"ל באותו הגרעין, וגם למדנו שנה אחת באוניברסיטה תיאטרון ותולדות-האמנות, ושתינו התקבלנו לבית צבי. אבל אז החליטה מירי, מספיק, והלכה ללמוד ציור במכון אבנר. גרנו בדירה שכורה עד לפני שנה וחצי. כאן חל מיפנה בלתי צפוי במהלך השיחה, כאילו לנושא כאוב התקרבו, ובוזריות עקפוהו, והמשיכו הלאה. כשלמדנו בתיכון, נזכרה מירי, נהגנו להשתעשע בדרך הבאה. אחת מאיתנו קבעה פגישה עם בחור, ובערב כששרק הבחור מתחת מירפסת חדרנו, מיהרה בת הזוג המיועדת לקראתו, ובפיה בשורה מרה. אחותה נפלה למישכב, הפגישה מבוטלת. הבחור המאוכזב הציץ בשליחה בחשד, חוכך בדעתו איזו מהשתיים ניצבת לפניו, האם משטות בו, או שזו באמת האחות התאומה. משלא הגיע לכלל הכרעה, התרחק מהמקום, לא קודם לכך שהשאייר בידי המתווכת איחולי החלמה מהירה לחולה. מי מהן היא מי, וכיצד מבחינים ביניהן הוריהן, היתה שאלה מרגיזה במיוחד, ששנתה ללא ליאות כלועות זרים. לבסוף, אימצו טענה שזרקה בעיני הצופה המזועזע. לאמיתו של דבר, איננו יודעות מי מאיתנו היא מי. גם הורינו לא מבדילים בינינו, אך מאחר שהתרגלו לספק לשתינו אותם הצרכים, מיכשול הזיהוי אינו מערים בפניהם כל קושי. כשהיו פעוטות, כך סיפרו להן, היה אחיהן הבכור מתבונן במשך שעות במראה, וחוקר, היכן הוא האני האחר? וכשהיה פורץ בבכי, מיהר למראה כדי להתיפח בצוותא עם הדמות הנשקפת. אולי במיקרה אני מכיר את האנקדוטה הבאה מחיי תאומים? לאז אם, כן ישיחיה באוזני. כבר עשרות פעמים הציגוה בפני שומעים בודדים, חלק מהם הכירוה מקודם, לכן שאלו. ובכן, דרכם של שני תאומים הים נפרדה. אחד עבד כמפיק תכניות טלוויזיה, והאחר, פרופסור לספרות אנגלית באוניברסיטה פרטית. המפיק הקים לעצמו משרד מפואר בניו-יורק, וריפד את שטח ארבעת קירותיו במראות. יום אחד, ביקר הפרופסור בניו-יורק. הוא נכנס למשרד אחיו, והבחין במפיק צופה בו מעברו השני של החדר. הפרופסור פסע לעברו, זרועותיו פשוטות בתנועת חיבוק, ונכנס בראשו במראה. חה ... חה ... פרצה המספרת בצחוק לאינעים. פיללתי כי יחדלו כבר ממעשיות התאומים. יסוד מעוות שלט בסיפורים. לו הותרעתי מראש בדבר קיומן הכפול, לא הייתי מסתבך עם מחצית. נזכרתי בתאומים מפורסמים שגודלו בידי חיות. נלאוס ופליאס, בניהם של נפטון וטירון. את נלאוס הניקה כלבה, ואת פליאס סוטה, עד שמצאו אותם רועים. אגדת רמוס ורומולוס מתגלמה

אצל קיפלינג בדמות מוגלי הנער ההודי, שגודל על-ידי זאבים. לפני שנים צפינו כל המשפחה בגירסתו הקולנועית של וולט דיסני. גסל מספר שבי-1920 הופרדו שתי נערות אינדיאניות בשם קאמלה ואמאלה מלהקת זאבים מאמצת. (השם ניתן להן מאוחר יותר. כשירות מיוחדת זו חסרה אצל הזאבים). חוקר אחד מספר על תריסר מערות שהתגלו, ובתוכן הונקו וגודלו ילדים בידי זאבים, דובים וברדלסים. עייפות פשטה בגופי. עיני צרבו משמש ומלח, ובמאמצים רבים השתדלתי להחזיקן פקוחות. הודעתי לתאומות כי אני עולה לבוח בחדרי. תנוח פה, פיתו בשני קולות. סירבתי בבהלה. לא, לא, תודה, אני צריך לסדר כמה עניינים. יום עמוס מאחוריי. בחדרי, צנחתי על הספה, ומייד נרדמתי. ישנתי כשעה. חלמתי חלומות טרופים. אני הוא הטבוע שזה"עטה נמשה מהים, ומונח על החול. עיניי פקוחות, ללא תנועה, ודרכן אני בוהה ברות, שמאחורי כתפה עומדת רות נוספת. שתיהן מנסות להתקרב אלי, אך אנשים אוחזים במרפקן, מרתקים אותן למקום. הן קוראות בשמי בקול מתחנן, ביאוש. אני מנסה להניע את אבריי, לסמן להן שלא תדאגנה, שחי וקיים אנוכי, ממשי כתימדי. אבל איני מצליח להניע אבר. כמאובן. ההתרגשות מסביבי מעוררת בי סלידה, בעיקר, מפני ששורשה בטעות. עוד רגע ואתנער מקפאוני אפשרי. מהומה על לא דבר פה. כל זה מעורר גיחוך. שנאתי את המציל הממשש בדופקי שוב ושוב. התאומות, שהקישור על דלתי, גאלוני מסייט זה. פתחתי את הדלת מנומנם למחצה. טעם מר עמד בפני, וענני החלום עוד לא התפוגגו לגמרי. למראי, פרצו בצחוק אחיד. השפלתי עיני לעבר גופי. לעזאזל, ניצבתי בתחתונים וחולצה בלבד, חושף שוקיים שזופות. התנצלתי. הזמנתי אותן להיכנס פנימה, ופניתי לאמבטיה לשטוף מפניי את שרידי השינה. כשניגבתי אותן, נזכרתי. מיכנסי מונחות בחדר. שוב תזכנה לבשם עיניהן בתחתוני. בלתי נאות בעיני להכריז מכאן, אתי, את מוכנה להביא לי, בבקשה, את המיכנסיים מהחדר. קריאה אינטימית זו משמיעים זה באזני זו אנשים השוהים במחיצה אחת שנים רבות. מלבד זאת, כלפי מי מהן אפנה את בקשתי? האם לא אפגע באחת בכבדי את האחרת בזכות השליחות? ולפנות לשתייהן בקריאה משותפת מגוחך פי כמה. לאחר הכל, איני צריך לרתום את כל העולם למשימה פעוטה זו. לבסוף, נמצא הפיתרון. קשרתי מגבת סביב מותני, טרזן על העצים, ושעטתי פנימה. הישרתי מעלי חיוך שקט, וכדי לא להיראות מוטרד, התישבתי לרגע קט בין האחיות, הפטרתי מיספר משפטים שקולים, והתנצלתי, דקה אחת, נטלתי מיכנסי, ושבתי לאמבטיה. עכשיו, הייתי מוגן. כשיצאתי לקראתן בשריוני, הציעו כי אצטרף אליהן לבית'קפה. בית'קפה? איני נוהג לבלות בבתי'קפה. גם רות מתעבת נוהג זה. השיחות הקטנות, המבטים החטטניים הננעצים בך, העוגות הדביקות המרוחות על צלחתך, מפיות'נייר מוכתמות בסימני שפתון המתגוללות במאפרות. אבל כבר גררני בעיקבותן, התרווחו על המושב האחורי במכונית, ומפה כפול פקדו, סע לכיכר המדינה. נסעתי. פנינו לכיכר למשש בכלבים שערכו טיול ערב. מירי פגשה בזמר השר פירסומות ברדיו, והוא בעליהם של שלושה בולדוגים. השאילה ממנו אחד, והובילה אותו ברצועה הלך'רשוב. בינתיים התאספו סביבנו כלבים נוספים, ואחריהם דידו אדוניהם, ואני, ניצבתי במרכז, לא יודע מה לעשות באבריי. לבסוף, נמצא לי ראש פודל קטן'ממדים, ובחשש העברתי אצבעותי בין שערותיו. התפללתי כי לא אכעיסו במחווה זו. אני פוחד מחיות. מוזג החתולים הסיאמיים שבבית, מתעלם. אתי התווכחה עם אחד על איכות רצועה נגד קרציות מתוצרת מסוימת, וגם נקבו בשם וטרינר, ואחר פנינו לבית'קפה אקסודוס. ישבנו בחוץ, מוקפים במבטים. התאומות בירכו מכרים שונים, שבחנו אותי בסקרנות. כבר התחרטתי על כך כי נילויתי אליהן. בחור גבוה התקרב לשולחננו. הכירו בינינו. שחקן כוכב עולה. סקר אותי בתימהון. מה למרובע שכמותי ולצמד הפרחים. אך כשהוצגתי כעיתונאי, חייך בהקלה. הצטערתי על כך כי איני חגור במיכנסי קורדורוי וחולצת ג'ינס. גם מיסגרת מישקפיי, מפלאסטיק שחור, הטרידה אותי פתאום. מזה

זמנמה שרות מציקה לי בדבר החלפתן. מיסגרת דקה מחוטמתכת תתאים לי יותר. עודינו יושבים שם, גילתה אותי מכרה, אשתו של מרצה בחוג. למען האמת, כבר בכניסתי הבחנתי בה, ובכוונה תחילה ישבתי בגבי אליה. כשקמה לבחור בפרוסת עוגה מבין אלו שהוצגו לראווה בחלון־המקרר, זיהתה אותי. התאומות בדקוה במבט דקדקני, אז מה שלומך, חקרה, והציצה מזווית־עיניה בבנות ליוויתי. בסדר, השבתי בחיור עקום, וכדי למנוע בעדה מלחקור על רות, הילדות והעבודה, התקפתי. ואיך אצלכם? שמעתי, כי אתם נוסעים לאנגליה. כן, בעוד שבוע, נפלה ברשתי, ובקצב רצחני דיקלמתי באוזניה כתובות של בת־מלון זולים שכדאי להתארח בהם בלונדון. בהכרת־תודה שלפה מארנקה פנקס, ורשמה בתוכו את המלצותי. לבסוף, נפרדה לשלום, אינה מוותרת על מבט בוחן שתקעה באורות הכפולות שלצידי. בערב, תתארן בפרוטרוט באוזני בעלה. התאומות הביטו בי בהתפעלות. היו נבונות דיין שלא להטריחני בשאלות מיותרות. אל שולחננו הצטרף השחקן. ישבנו כשעה וחצי, בעשר שבתי הביתה. רות תמהה, עד שעה מאוחרת כליכך במשרד. התבישתני. סלדתי מתנוחת הבעל הרמאי. הרי לא בזה העניין. מאום לא עשיתי היום שהוא בחינת עבירה על מוסכמות חיי הנישואים. לפני שהלכנו לישון, ציינה רות, יש לך מצב־רוח טוב הערב. בוודאי אחר־הצהריים פתרתי קושי שמטריד אותי במשך שבועות בקשר לתיאוריה מסוימת. בזתי לעצמי. הדס כבר דיווחה לה על סצינת הטביעה בים. איום ונורא. מכאן ואילך נאסור על בנותינו לבקר בים בעת שביתת מצילים. האם שמה לב אשתי שמישקפי מיושנות? קבענו שלמוחרת נבחר ביחד מיסגרת חדשה.

ז

ערב. ניתקתי את הטלפון הפנימי בחדר־עבודתי המקשרני עם קומת הקרקע. גם על ארוחת־הערב המשותפת, שטרחה רות בהכנתה, ויתרתי. על שולחני המאזורר הכחול המערבל אוויר במהירות, עד שקווי כנפיו מיטשטשים בתנועה סיבובית. אור סגול שפוך בחדר, צובע את החפצים בשיכבת זהב, ממוסס את גימוריהם, מבקע את אטימותם, מוחק את הקווים המפרידים בינם לחלל המקיף. נוף ניגר וגואה מעבר לגבולות מיסגרתו. רק כרובים צמריריים חסרים להשלמת התמונה. קמתי ופניתי למדף הספרים לשלוף מתוכו ספר שירים שרכשתי אמש. התענינות חדשה זו לי. כמה פעמים ניסה גיורא לחבב עליי קריאת שירה, ואני, בליגלוג וביטול הגבתי. בוודאי שמח היה על המיפנה. וכך, בעודי על רגליי, בתנועה, החלו החפצים מסביב להסתחרר. מתהפכים, עולים ויורדים. נעצרתי, והחפצים שבו והסתדרו בתנוחה יציבה. זזתי מעט, ושוב ניתקו מבסיסם, משנים מידות וזוויות. יונת פיקאסו בכרוזה על הקיר גדלה והתעצמה, קרבה לעברי, עוד רגע ותכסני, ואני, נסוגתי בהלה. כשקפאתי על מקומי, לבשה ממדים מוכרים, והכול מסביב נרגע. ובכן, עלי להימנע מתנועה, להצטמצם בנקודה קבועה על הכורסא, עד שיחלימו עיניי. עוד רגע קט, והמהומה תחלוף. ראשי ועיניי משטים בי. מושכים אותי הלאה מהנוף הנוסף ביטחון, נוטעים את גופי בסביבות זרות שגונן בהיר וזורח. מתח מצטבר בראשי, ומאיים לפוצצו. אינסוף פרטים נרשמים, מזכירה דקדקנית במצחי מתייקת אותם בשקדנות. כפתורי הכסף הזוחלים על מסעד הכיסא, התפרים הדקים במקום חיבור הבד, פיטות הגומי ברגליים, הצורות בשטיח, כל אחד מהחוטמים השזורים. למרות כל זה, צלול בחזית. שמי יואב סלע, ואני מתגורר בשדרות בךגוריון. נשוי. פרופסור לבלשנות. מועסק במישרה זמנית וצדדית ככתב. אסור לי להזניח את עבודתי האקדמית. דפיקה על דלת חדרי. כן? גלי נכנסת. אבא, טלי בטלפון. בסדר, בסדר. אני קם מהכורסא, וגלי גדלה מול עיניי לדמות ענקית, אני מפנה את גבי אליה, ומחבר את תקע

הטלפון לקיר, משתדל לחסוך בתנועות. לא לזוז. הלו, כן. מה שלומך. גלי טוגרת מאחוריה את הדלת. אני מתכרבל בכורסא. כך טוב יותר. טלי מודיעה, כי מחר תגיע עם הילדים לתלאביב. תיכננו לבקר בדולפינריום. אולי אצטרף אליהם? בשמחה. אם כן, נראה מחר. ניסיתי לקום. תמונת גיורא על הקיר התרחקה והתגמדה, עוד רגע ותיעלם. שלחתי זרועי לפנים, למנוע בעדה מלחמוק. מחובת גיורא לפקח עליי, ולא להפקירני לנפשי סתם כך. הלוא תמיד התגאה בי, החבר בעל הקריירה, ידידהנפש המצליח, האח המבריק. עכשיו, שב והתייצב בתצלום. בקול מרגיע. אל לי לחשוש הפאניקה מיותרת. הכול יבוא על מקומו בשלום. לחץ זמני, עייפות, גיל מעבר. הרי איני נער. אתגבר סוף־סוף. שן יואב, שן. פרוש את השמיכה מעל ראשך, נומה־נום, וכשתקום, כבר לא תהיה פגום. הנני קלינוזה, גיורא, והאינדיאנים המושחתים במארב על ראשי, מותחים ומרפים קשתותיהם. את חודי החיצים משחו במחשבות מרעילות, מפעפעות בדמי, מאיימות, מנחמות. הכול יהיה בסדר, יואב, שום דבר לא יהיה בסדר. גוש בדולח ששקיפותו נעכרת. אבל מבחוץ שומר על מראית צלולה. תגובות סדירות. קצת תשוש ואיטי, מעירה רות, אך מה בכך. אני ירא. למשל, בקבוק־הזכוכית הגדול הניצב בפינת חדר האורחים, שלבטנו אנו משלשלים מטבעות כסף קטן. אף פעם לא הקדשתי לו תשומת־לב מיוחדת. אתמול, נראה כצופן בחובו משמעות נסתרת. רומז לי לפענחו. לא הצלחתי להתרכז בסרט המוקרן בטלוויזיה. שוב ושוב הצצתי בבקבוק, בצווארו הארוך, בצל שהטיל על הקיר. גלי הבחינה בכך כי איני מתרכז בסרט, ושאלה, אבא, מה אתה רוצה מהבקבוק הזה, ואני, השבתי, מקומו בפינה ההיא אינו מוצלח, כדאי להעביר אותו משם. והיום, הבחנתי שתוכנו הורק, ובגרונו תקוע ענף יבש. כל הבוקר היריהרתי בפשר השינוי. רות הודיעה שהערתי את תשומת ליבי לבקבוק, והחליטה להפכו לאגרסל, לכן רוקנה מתוכו את המטבעות, למרות ההסבר האחרון נסחפתי להרהר בבקבוק האווילי. כוח חיצוני משתלט על מחשבותי.

העורך האחראי עליי פגש בי בבניין המערכת, כשמסרתני את רשימתי השבועית, מירחון אחד פנו אליו. מחפשים כתב שיגיש רשימה חודשית למדור בשם 'עולם תמהוני'. מעונינים בכתבה בת עמוד שתסקור מיקרה חריג. יחסים בינאישיים מוזרים, תביעה משפטית תמוהה, תופעת־טבע יוצאת דופן. על הכתב להציג את התופעה בהרחבה, לדון בצדדיה השונים, לחוות דעתו עליה. אולי אני מעונין בכך. ביקשתי שהות של יום להרהר בעניין. נעביתי בחיוב. נסעתי לסיפריית אוניברסיטת תל־אביב, ושוטטתי בין המדפים. התלבטתי, מהו הנושא שאבחר בו.

שוב ושוב דחינו בשבועיים האחרונים את הביקור אצל האופטיקאי. סידורים פתאומיים צצו במפתיע, ודחקו את התוכנית. הבוקר, פנינו סוף־סוף לחנות־המישקפיים ברחוב דיזנגוף. האופטיקאי שיחרר את מנעול ארון־התצוגה שהכיל דגמים שונים, הניח כמה מהם על השולחן, וזו אחורנית, כרומז, הרגישו כמו בבית. הרכבתי על חוטמי זוג שמיסגרתו עגולה, ועדשותיו בקוטר מטבע. רות צחקה. כאליעזר בן־יהודה או אחד־העם נראיתי. מדדתי גם מישקפי טיס, מסוג אלו שקשת מחברת בין עדשותיהם, רק מיקטורן עור וקסדה חסרו להשלמת הדימוי. רות הביעה דעתה שדווקא הולמות אותי, וגם האופטיקאי הינהן בראשו לאות הסכמה. הרכבתי על אפי זוג נוסף, שצורתו מלבנית, ומיסגרתו דמויית כסף, ומצאו חן בעיניי. בעוד שבוע תהיינה מוכנות, הבטיח האופטיקאי, והתפנה לפתות את רות במישקפישמש חדשות שהגיעו במישלוח אחרון מפאריס. רות כיסתה את פניה במישקפיים ספורטיביות, רחבות, מהסוג שהדוגמניות ב'ווג' מושכות מעל שערן כקשת. אמרתי לה שזו מתנה ממני, ונפרדנו מהאופטיקאי המרוצה. זמן רב עבר מאז ביליתי בוקר במחיצת אשתי. לא רציתי לשוב הבית. ובכן, לאן מועדות פניה? חשבה לסור למשביר בכיכר, לקנות קנקן

חלב. אינה מתנגדת שאתלווה אליה? אסיעה במכונית. הציצה בי בהפתעה. בדרך כלל, עיני עבורי לצאת למסע קניות. אדרבה, תשמח מאוד. כנהג פרטי הובלתי את אשתי למחוז הפצה, סמוך לכיכר דיזנגוף חיבלו בשירותי היעיל. שוטרים חסמו את התנועה, וכיוונה לרחוב צדדי. רק לאחר שנחלצנו מהרכב, התבררה סיבת העיכוב. ליד הכליבו התקבץ המון. שוטרים עיכבו את תנועת עובריהאורח במחסומי עץ, שגדרו שטח מסוכן. בתחום גבולותיו, על המדרכה, סמוך לעץ, נח ארגזירקות מלופף בחוטים שחוברו למכשיר. מטען חבלה, עברה שמועה בקהל, שהתבונן מרחוק בחבלן שטיפל בחפץ החשוד. קול יריה הדהד באוויר, וכעבור דקות מועטות, פונתה הדרך. נכנסנו לחנות. צללנו במדרגות הנעות לקומה שמוכרים בה כלי-ביית, ורות בחרה בקנקן מזוכיית. כשחלפתי על פני מגבות מסודרות על מדפים, נזכרתי כי חסרות מגבות בחדרי, אולם לא יכולתי לרכוש אותן בנוכחות רות. הסתחררנו זמךמה בקומה הראשונה, דבורים מול כתמי צבע, ובדרכנו החוצה, כשחלפנו על פני אגף התמרוקים, משכה את עינינו התקהלות קטנה. פעם שניה הבוקר. בלש לכד נערה ששילשלה לארנקה שפתוןדוגמא שניצב על כן לצד שפתונים אחרים, שיועדו לשימוש הקונות. כשהתקרבנו, לחשה רות בהשתאות, יה, זו נעמי, חברה של הדס. הניצודה הגנה על כבודה בטענה קלושה, פשוט לא שמה לב, כשסיימה למשוך את השפתון, מתוך הרגל, תחבה אותו לארנקה, עניין של היסחידעת. הבלש המנוסה לא נפל ברשת הרעועה שהשליכה לרגליו. אבל אני האמתני לנערה. יותר מפעם אירע שהתבלבלו אצלי התנועות המורגלות מתוך שיעמום ופיוזור. ולפרקים, היו התוצאות משעשעות. קרה שהשלכתי את כליהאוכל המלוכלכים לארגזהכביסה. בדרך כלל, איני נוהג להתערב בסצינות ציבוריות. אין דבר הנתעב עליי כתשומת-ליבו של האספסוף, ההתכפשות במצוקותיו הקטנוניות, ההתרגשות המעוררת את דופקיימו של אזרח שהיה עד לרצח באור יום, תיגרה בין שניים באוטובוס, אלימות מילולית תוך-יכדי המתנה בתור. אבל, הפעם, הקשבתי לקולי שנחלץ להגנת הנאשמת. אדוני הבלש, הילדה הזו היא במיקרה בת של ידידים קרובים. אני ערב בעדה שלא התכוונה לגנוב. (טענה מופרכת. כיצד אפשר לערוב לכוונות?) מתוך בילבול שכחה להחזיר את השפתון למקומו בכךהתצוגה. רות הביטה בי נדהמת. מה קרה לי. ונעמי, כשנוכחה לדעת כי מושיע מבוגר אימצה אל חיקו, ראתה עצמה משוחררת מדאגה לגורלה, ופרצה בבכי מפונק. בינתיים, קרבה אלינו המוכרת, כדי להשיב את השפתון החסר שבידי הבלש למקומו על הכן, וכשראתה את המיספר המודבק על מיכסו, העירה בתמיהה לעבר נעמי, הלא קנית כזה בדיוק לפני חמש דקות. למה לך שניים באותו הצבע? (ובאמת, מדוע זקוקה הנערה לשפתון המשומש, המקוצר, הפחוס, כשאך זה עתה רכשה אחד חדש מאותו הסוג, רשמו הנוכחים בראשם את העובדה החדשה). בקול מרוסק התוודתה נעמי, אחרי שקניתי את מיספר 95, בדקתי שוב על שפתיי את הדגם שעל הכן, לראות אם באמת מתאים לי, ואם בחרתי נכון. התבלבלתי, ושמתי אותו בארנק, וכאן, נשבר קולה. המיפנה הבלתי-רצפוי הפתיע את הצופים. למה לא אמרה זאת קודם לכן? אה, היא נבהלה מההתנפלות. עכשיו, שלחו מבטים נזעמים לעבר הבלש, סתם כך להתנכל לילדה התמימה. אני הייתי גיבור המאורע. גם רות כיבדה את נוכחותי במבט חדש. ממתי נחונתי בחוש חודר בוחר כליות ולב. הבלש התנצל. אינו אשם. מדי שבוע מתבצעות כאן עשרות גניבות. מרבית הנתפסות הן נשים שהופעתן מכובדת מזו של הנערה בג'ינס ונעלי ההתעמלות. מתפקידו להגן על המוצרים. בוודאי נסרב להאמין לו, אבל, מבין הגנבות, נשות אנשי צבא קבע, ואפילו אשתו של אישיות ציבורית מפורסמת נתפסה לפני שבועיים, כשסחבה בקבוק בושם. לא, הוא אינו חופשי לנקוב בשמות. הוא מצטער על איהנעימות שגרם למכירתו הצעירה. בסך הכול, מילא את המוטל עליו, כיצד יכול היה לדעת. בצעד מתנשא עזבנו שלושתנו את הכליבו. קנינו גלידה בכיכר,

הזמנתי את נעמי לביתנו לארוחת-צהריים. סביב השולחן, תיארתי את המיקרה באוזני הדס וגלי. כפה מלא אורז שיבחוני שתייהן. גלי הצטערה, כי לא נכחה במעמד. לצפות בי מסוכך על המקופחים. למחרת, נשלח אלינו זרפרחים ענקי מהורי נעמי. כמה ימים הירהרתי בתקרית. הפכתי בה מכל צד. פרקתי והרכבתי בזכרוני כל שלב ושלב כתלמיד המשנן חומר לבחינה.

יצאנו כל המשפחה לחופשת ארבעה ימים בכפר-הנופש שלחוף נואיבה. חודש ימים קודם-לכן הזמנו מקומות. אחד מחברי מושב נביעות העובד במקום הובילנו אל חדרינו, ואמר, עד תשע מוגשת ארוחת בוקר, וארוחת הערב, בשבע. הינחנו את הפצינו בחדר, החלפנו לבגדי ים, ופנינו לחוף. שכרתי קאייאק בסוכת הציוד, והפלגתי עם בנותי בין הגלים. רות ישבה בכיסא נוח, אוזנת ב'מחברות הזהב' לדוריס לסינג בתנוחה כזו ששימש גם כמגן-שמש. מזמן תיכננה לקרוא רומאן זה. כעבור שעת-חתירה החלו שרירי כואבים, וניווטתי החוצה. בקיוסק על החוף הציבורי, קנינו הדס ואני פריגורטים מתוצרת מחלבות יטבתה, שקיקי שוקו, וצי'פס. בצל הסככה, ליד שולחנות-העץ המשמשים לאכילה, פגשה בתי במכרים. האחד בגלימה ארוכה, וחברו בעגילים מחורזים. הם סקרו אותי באיבה. בעיניהם, לא נראיתי כאביה, סתם נואף מזדקן. הדס הבטיחה לבקר באוהלם על הגבעות. הבטתי בסלידה בהמונים שגדשו את הספסלים הסמוכים לשולחנות המטופנים, הזבובים, וילדי הבדואים שבתנועות חולמניות גרפו מהשולחנות לתוך שקיות אשפה כלי פלסטיק, קשי שתייה, מאפרות וכוסות נייר. עמוסים בשלל חזרנו לכיסאותנו שעל החוף המוקצה לאורחי הכפר. הירהרתי לפתע בכך שרות נראית מבוגרת ממני, למרות שבני גיל אחד אנו. רות נאה. לובשת אפודות-צמר גדולות. חולצות ספורטיביות ושרשרות זהב. אינה מהנשים שמסתכלים אחריהן ברחוב, אבל, במבט שני, לומדים עד כמה מיוחדת. בעיקר, מחבב את אפה הצר, שנוהגת לחככו בקצה בוהנה, כשבאה במבוכה. ממינהג ילדותי זה לא נגמלה, אף אחת מהבנות אינה דומה לה. בגדיהם השלם הולם אותה. כמובן, אינה יכולה להתחרות בהדס. לחיי הנעורים היהירים! שפפתי בצל דקל, ומצאתי שוקו מקש. בערב, בחדר האוכל, הגישו ארבע מנות. מרבית הנופשים היו זרים, אמריקאים, גרמנים, צרפתים. בשולחן הסמוך סעדו הורים שוודיים מול צמד תאומים צרובים כסרטן. המחזה לא השפיע על מצב רוחי. הרי בחופשה אנוכי. הזמנתי יין. ברמקול הכריזו את שם הסרט שיוקן באמפיתיאטרון בתשע. לפני שניגשנו לשם, טיילנו מעט בשטח, בדקנו את מעונות העובדים, הישווינו את מגורינו לאלו של שאר האורחים. כשהגענו, רוב מושבי האבן באמפיתיאטרון היו כבר תפוסים. ישבו כאן חברי מושב, בדווים ונופשים. קהל שזוף, נודף מלח, ערום למחצה. החום המתיש התרכך קצת. צפינו בסרט על חטיפת שגרירים, ומעל ראשינו, שמיים זרועי כוכבים. בתום ההקרנה פנינו לבית-קפה על החוף. בוטסנו בחול הפריך שהתקרר, מורים לעבר המים האפלים, שתססו כנחש. דממה ואדי מלח. כמה דקלים, ודמות רחוקה מגלגלת שקשינה. ההרים בגב, רות בגלבייה חומה, ואני, קברניט יווני ששב מהפלגה, יאסו. ישבנו בבאר, והדס נדדה למירפסת, היכן שצעירים רקדו לצלילי מוסיקה. עד מהרה הצטרפה אליהם. גלי השתעשעה בקוביית הפלא שקיבלה ליום-הולדתה. את הפיתרון מצאה מזמן, ועתה, בוחנת היבטים חדשים. אולי רות רוצה לרקוד איתי? איזה רעיון משונה, שנים שלא חוללנו. דווקא מוכנה! הצטרפנו לרוקדים, והדס נבוכה. מה אנו עושים כאן. באחת שבנו לחדרנו. שאלתי את רות אם תתלווה אליי למסע-תרמילים בהודו. מה יש לי היום, אמרה. ביום השני, יצאנו גלי ואני לסיור לאורך החוף. חלפנו על פני עצי דקל, גמלים, אוהלים, חילים, תיירים ושרידי ביטניקים. זוג נודיסטים הגיח מהמים, והתקדם לעבר אוהל בדיונות. כתפיי צרבו. טוב שהצטידנו בשקיות מיץ-תפוזים קפוא. כמה פעמים ציננו את גופנו במים. הגענו עד מבנה אבן

שמחוץ לו התבשל סיר על אש. טבחים ערומים הזמינונו להצטרף לארוחה. גלי הסגירה אותות מבוכה, לכן סירבתי. למה לי להיטלטל עד הודו. אשתקע כאן, בין ההרים לים, אשתחוה לשמש, אעבוד את המים, בצוהריים אצטנף בצל הדקלים. מיובשים וחרוכים שבנו מהסוור. רות משחה את גבנו בשכבות־קרם עבות. למחרת, חמושים במסיכות צלילה, שנורקלים וסנפירים יצאנו אני ובנותי ובחור נוסף (האמריקאי מבית־הקפה שהזמין את הדס לרקוד, ובמשך כל זמן שהותנו לא הירפה ממנה) להשקיף על האוכלוסיה התת־מימית. ראינו דגים שצבעיהם מרהיבים, סלעים זורחים, פטריות ונחשים. במים, רמזנו זה לזה בידינו. צוללים איש בעיקבות סנפירי חברו, מצביעים לעבר מראות מופלאים. הדס ומחזרה נעלמו לרגע קט מטווח מסיכת צלילתי, והגיחו שנית מאחורי סלע. גלי התקשתה להשתמש בשנורקל, וללא הרף בלעה מים. אחרי־הצוהריים עלינו על אוניה שרצפתה מזוככית. ההגאי בירך דייגים שמשכו רשתות מהמים. לא רצינו לחזור לתל־אביב. נדברנו כי עוד הקיץ נשוב לבקר כאן. התוכנית לא יצאה אל הפועל.

ח

בספריה, על אחד השולחנות באגף היסטוריה צבאית, ראיתי ספר פרוש על בטנו, ועל גבו התנוססה כותרת בלועזית, 'המוח החצוי' מאת גאזאניגה. בוודאי עיינה בו תלמידת־פסיכולוגיה המיודדת עם אחד בצבא־קבע, חלפה מחשבה במוחי שתירצה את עצם נוכחותו של הספר במדור המכיל דפים תוקפניים המנתחים מהלכי קרב. דיפדפתי בו בעמידה, ועד מהרה התרווחתי על אחד הכיסאות, ושקעתי בקריאה. בתום היום שאלתי אותו, ושלושה ספרים נוספים שהופיעו ברשימה הביבליוגרפית שבסופו. כתבתי הראשונה בירחון שהוזמנתי להשתתף בו התבססה על עובדות שליטתי מתוכם. מאמרי דן בפגיעה בקשר שבין שתי האונות כתוצאה מנתוחי מוח. האונה השמאלית קשורה לאגפו הימני של הגוף, והימנית לשמאלו. גירויים מישושיים מועברים מכל צד לאונות הנגדיות. הראש והצוואר קשורים לשתי האונות. המחצית הימנית של כל רשתית (שמתפקידה לפקח על המחצית הימנית של שדה הראייה) משגרת אותות לאונה השמאלית, והמחצית השמאלית של הרשתית משגרת סימנים לאונה הימנית. צופני שמיעה נשלחים לשתי האונות. ריחות מועברים בהתאמה - הנחיר השמאלי מדווח לאונה השמאלית, והימני לימנית. האונה השמאלית מפקחת על יצור הדיבור. שתי האונות מחוברות לעמוד השדרה ולעצבים ההיקפיים באמצעות שורש מוח משותף, ובנוסף לכך משרדות אחת לשניה באמצעות קבוצת סיבי עצבים הנקראים קורפוס קאלוסום, וכן באמצעות מקשרים זעירים יותר. כל אלו נוטלים תפקיד מכריע בתיפקוד האונות אצל אנשים נורמלים. בניתוחי מוח שביצעו בשנות־החמישים אצל חולי־נפילה, נפגעו המקשרים בין האונות. מאחר שלא איבחנו אצל המנותחים התנהגות יוצאת דופן, הניחו שלמקשרים אין כמעט כל תפקיד. השערה זו היתה מוטעית. בדיקות קפדניות מספרות על המיקרים הבאים: החולים יכולים לדווח מילולית על־אודות חפצים שהוצגו בפני המחצית הימנית של שדה הראייה, או מוששו על־ידי היד הימנית. אולם אין הם יכולים לנקוב בשמם במידה והוצגו בפני מחצית־השדה השמאלית, או הוגשו למישוש ליד השמאלית. ודוגמה נוספת. מקרינים את המלה 'כובע' למחצית השמאלית של שדה הראייה. כשמצווה הנבחן לבחור את מסומן המילה מבין קבוצת פריטים המוסתרים מעיניו באמצעות מסך, בוחר בידו השמאלית בכובע. בו בזמן, הוא מתעקש ומכריז שאינו רואה כל חפץ. או, למשל, כשצמד מילים 'עיפרון' ו'משחת שיניים' מוקרנות בפני שני חצאי שדות־הראייה, ומורים לנבחן לשלוף את מסומניהם המוסתרים מאחורי מסך באמצעות ידיו, הרי שכל אחת

מהן מחפשת אחר החפצים בנפרד. היד השמאלית ממששת את העיפרון, ומשליכה אותו ממנה והלאה, בעוד הימנית ממשיכה לתור אחריו בין קבוצת הפריטים. באופן דומה, דוחה היד השמאלית את מישחת השיניים, בעוד אחותה לופתת אותה בתחושת נצחון. כשמסתירים אובייקט בידו השמאלית של חולה, ומבקשים ממנו לנחש מה הוא מחזיק בידו, הרי שניחוש מוטעה מעלה בפניו הבעת רוגז, מפני שהאונה הימנית מקשיבה לתשובה הפסולה. במידה והניחוש מוצלח, פושט חיוך בפני הנבחן. כשמקרבים ריח מסוים, של שום, לדוגמא, לנחיר הימני, הקשור לאונה הימנית, אומר החולה כי אינו מריח דבר, אך כשמבקש להצביע בידו השמאלית על מקור הריח, הוא נוגע בחתיכת השום, וכל אותו הזמן ממשיך לטעון שאינו מריח מאום. במידה והניחוח דוחה במיוחד, למשל, צחנת ביצים מעופשות, הוא מלווה את הכחשתו בהעוויות פרצוף וחירחורי גועל. הדוגמה הבאה מדגימה יפה את המחלוקת בין האונות. מסתירים מיקטרת בידו השמאלית של חולה, מבלי שראה אותה, ואחריכך מבקשים ממנו לרשום בידו השמאלית את שם החפץ שהוא מחזיק בו. במאמצים מרובים רושמת היד השמאלית את האות מ', ואחריה ק', ומיד נעשית הכתיבה רצופה יותר, ה-ק' מתוקנת לכ', והנבחן משלים את המלה 'מכחול'. במקרה שלפנינו, על סמך שתי האותיות הראשונות, ניחשה האונה השמאלית את המלה 'מכחול', ובהתאם לכך תיקנה את האות השניה. כעבור דקות ספורות השתלטה האונה הימנית על היד, מחקה בפסקנות את המלה 'מכחול', וציירה מיקטרת.

וישנם דיווחים נוספים. חולה בעל מוח חצוי אינו יכול להכריע האם צורות המוצגות בפני שני חצאי שדות־ראיה, או חפצים שמחזיקים בידיים שונות, הם זהים, או שונים. הוא אינו מסוגל לקבוע אם שני קווים נפגשים בזווית מסוימת, במידה והם מתחברים באמצע שדה־הראיה, או אם צבע שתי נקודות בחצאי שדות־ראיה אחיד, או לא. רק במידה שהאובייקטים להשוואה מוצגים בפני אותה מחצית של שדה־ראיה, הוא יכול לשפוט בנידון. באופן כללי, במיבחנים הבודקים יחסים בחלל, עולה האונה הימנית בהישגיה על אחותה, אך בקושי רב מסוגלת לחשב. תצלום אשה ערומה שהוצג בפני מחצית שדה־הראיה השמאלי של חולה זכר, העלה סומק בלחיו, למרות שלא יכול היה לבטא בלשון את הסיבה לכך. קוף שמוחו חצוי קלט בוטן בשתי ידיו, ומייד החלו להתקוטט על השלל. התנהגותם היומיומית של בעלי מוח חצוי היא סדירה, ורק באמצעות ניסויים מתוחכמים כגון אלו שהוזכרו למעלה, ניתן להצביע על חריגות. שני הצדדים נרדמים ומתעוררים בעת ובעונה אחת. בעל מוח חצוי מסוגל לנגן על פנסתר, לשחות, לרכוס את כפתורי כתנתו, ולבצע פעולות אחרות המניחות שיתוף פעולה. מיקרה אחד בלבד נרשם של חולה שסטר לאשתו בידו השמאלית, וניחם אותה בימנית. ייתכן שההתנהגות הסדירה אצל חצויי מוח מקורה בעובדה שהאונות מאותתות זו לזו באמצעות דרכים אחרות - סימנים מישושיים, חזותיים ושמיעתיים המפצים על העדר החיבור המרכזי. המאמר נחתם בתהיה כללית על־אודות זהותם של חצויי מוח. באיזו מידה אנו יכולים לומר כי אדם אחד מעורב בפעילויות הללו. האם החולה המנותח הוא בעל שתי נפשות, המדברת והמחרישה? או, שמתברך הוא בנפש אחת שתוכנה הוא זה של האונות המנותקות? ויתכן שההנחה בדבר קיומה של ישות שהיא אדם יחיד ובודד מופרכת מעיקרה, ויום אחד, כשסודה של המערכת האנושית יתגלה, נדחה אותה מעלינו בביטול. קישטתי את כתבתי בתהיות כלליות נוספות ברוח זו, הירהורים הומניסטיים מסוג אלו השגורים על שפתי אנשירוח. העורך החמיא לי על הכתבה. שבחיו גרמו לי קורת־רוח מרובה.

בדירת אתי ישב מכר מארצות־הברית. כל אחרי־הצהריים פלטפנו בשלושה קולות. הישויוני: נוחות החיים כאן ושם. הסופרמרקטים החלליים לעומת חנות־המכולת המאובקת. התקנת קו־טלפון בדירתך למחרת כניסתך אליה, מול המתנה בת שנים אצלנו. מחירי

כלי-רכב ודלק, נידות האוכלוסיה ביבשת העצומה, כנגד הקביעות כאן. קשרי המשפחה הרופפים שם, לעומת אחוות הדם אצלנו. הלהג המתמשך בשפה הזרה עירער את נפשו. שפח האם אורגת את שנולד לתוכה ברשת קורים, שמיכה חמימה וסוככת, כל המתאווה להחליפה באחרת מסכן את בטחונו, על קרח דק ושבייר פוסע. עיוור ואטום גיששתי בין צלילים אמריקאיים בתקופת השתלמותי בוויסקונסין, למרות ששולט אני היטב בשפה. כמחצית מהרשמים התערפלו בשדה הראייה, חלפו דוממים על אוזני, התאיידו תחת מגעי. המילים 'טייבל' ו'שולחן' אינן נוסכות אותה תחושת יציבות. על מסומן השניה בלבד אסעד ארוחה בשלווה. החפצים מתערערים כשמדביקים לגבם תוויות שהשימוש בן אינו מורגל ואינטימי. גבול נמתח בין הסימנים לנושאייהם, והמעבר מאחד לשני אינו טבעי ורצוף. בקצה האצבעות לוחץ על כפתורי הצופן, כאפילה, פה ושם היבהובי אור, איים מוצקים בקרקע מתמוססת. חרדה. בתחושה זו עזבתי את דירת אתי. למראה שלטים בעברית רווח לי. מבחינת טבעו של מושא עולמי, המצוין ב'סחינה' שונה מזה שב'טהיני', וכך אף לגבי 'שפת-הים' ו'ביץ'. הרגשות הנילוויים, מערכת הדימויים, הטעם, הריחות, נבדלים בשני השימושים. וכך אף אופי המושאים המכוננים בעולמי. עולמי שלי. או, בוויסקונסין, אמרה רות, כיצד ארשת פני משתנה כשגולש משפה אחת לחברתה. משפחת-הבעות מסוימת התקשרה לעברית, ואחרת לאנגלית. כשהקשבתי לשיחו של מכר בטלפון, על סמך ארשת פניי בלבד ניחשה אשתי באיזו שפה נקלט השדר. תהיתי. ההוזמן האורח ללון בדירת אתי. ואולי מחפשת לנקום בי, לעורר את קנאתי. נעלם ומופיע אני ללא הודעה מראש. וגם אל ביתי המדומה בירושלים, לא הוזמנה עדיין. איני מספר יותר מדי על עצמי. פעם שאלה, אולי אשאר כתובת קבועה (את שמי לא מצאה בספר הטלפונים. מטעמי פרטיות נמנע אני מלהכלילו בין דפיו), או, לכל הפחות, מיספר טלפון. התחמקתי. רמזתי. איני אוהב שיתחקו על עיקבותי. אינה מתבקשת להתחייב כלפיי במאום, או, בבקשה, שתגמול לי באותו המטבע. כששאלה, באיזה תיכון למדתי, נכשלתי בלשוני, ואמרתי, גימנסיה הרצליה. אז היית תל-אביבי, צהלה לעומתי, ובכן, גם היא בוגרת הגימנסיה. סוף-סוף גילינו אחיזה משותפת בעבר. הישווינו ומצאנו כי מרבית המורים התחלפו במרוצת השנים. מכאן ולהבא, כדי לנער מעליי אבק חדש, אימצתי לעצמי עבר בדוי. שיננתיו בקפידה, ופה ושם הייתי משרבב ממנו אנקדוטות למהלך השיחה. בדרך זו הזכרתי את מירדף כוחותנו אחר חוליית מחבלים, וכדרך אגב סיפרתי על מעשה גבורתי, תוך כדי שאני מסתייג בענווה מתגובתה המתפעלת. כך אף הקשיבה כשהעליתי זכרונות ממסעי ביפאן, טיול שערכת בליוויית ידיד צלם. על פרשת הנשים בחיי גזרתי שתיקה. דווקא גילתה התעניינות בתחום. איני מהגברים המתפארים בכיבושיהם. המעולם לא חשבתי לשאת אשה? פשוט לא יצא לי. באישוניה של אתי, מיסטרין אופף אותי. נוכחותי חמקמה ואלמונית, זו הסיבה המרכזית לכך שנמשכת אליי. חשיפת זהותי המיקרית בעולם האקטואלי תעמם את זרקורי כניסתי לבימת חייה. כמדומני, פילוסוף אחד היה סבור כי אנו מכוננים את האני שלנו באמצעות הזיכרון. כמובן, אתי מזהה אותי בדרך אחרת מזו בה אני מזהה את עצמי. אינה נצרכת לזכרונות שאני משיר בחדרה כטוסס גנדרן הנפרד מנוצותיו. אני הוא זה המשחנה כל אימת ששב ומתקשט בחדרה בזכרונות בדויים. האם אדם אחד הוא זה ששני נתיבי עבר ומודעות נפרדת אליהם מזדנבים אחריו כשובל? ברור ומחורר לי. אתי כרוכה אחריי. פעם ציינה שלה ולאחותה טעם משותף בגברים. הסתובבו עם במאי אחד, וכמעט קרע תמידי התהווה ביחסייהן. לכן אינן מחלקות יותר דירה אחת. הבמאי חיבב את שתיהן במידה שווה, אפילו פגשן באותה המסיבה, וכשנחת בדירתן לראשונה, את שתיהן כיבד בביקורו. כסור אליהן בשנית, מצא רק את מירי בבית, לכן שכב איתה, וכמשך שבועיים נראו בצוותא. בחזרה על הצגה אחת נתקל באחותה, הזמינה לדירתו, ואף עימה שכב. כאמור, חיבב את שתיהן.

Lüsha Nelsen

המזקע (פיטר לורה)

ומכיוון שמירי לא היתה בטווח יד, נתרצה בכפילה. בין כה וכה התאהבה בו אתי, ובמשך חצי שנה הסתובבו בשלישיה. כלומר, לא שלושם בצוותא, אלא, פעם עם אחות זו, ופעם עם תאומתה. חיים בשלישיה היו עשויים לפתור את הבעייה, העירה אתי במעשיות. באופן כללי, אין להן התנגדות עקרונית להיערכות שכזו, אלא שבמיקרה המסוים היה בכך משום גילוי עריות. האין יחסי מין בין בנימשפחה הנימנים על אותו המין מוחזקים כגילוי עריות, הוסיפה לאחר ההרהר. ובכן, גם אני מצאתי חן בעיני אחותה. ללא היסוס היתה מפתה אותי. אבל אתי הזהירה מראש. תנתק עימה מגע לצמיתות. האיום פעל. האם במיקרה קראתי את 'פדיטה הקטנה' לג'ורג סאנד? ספר ילדות שאהוב עליה במיוחד. סילבן ולנדרו היו תאומים זהים. אות צלב קועקע בזרועו של סילבן, על־מנח שבבוא היום יוכל לעמוד על זכויות הבכורה. לנדרו היה גבוה מעט מאחיו, ומוצק יותר במיכנהו, וכתם לידה קישט את לחיו הימנית. סימן בהיר יותר התנוסס על לחיו השמאלית של אחיו. אנשי הכפר התקשו להבדיל בין התאומים, שנהגו לשטות בהם בכל הנוגע לזהותם. הם חילקו טעם משותף בצבעים, ולא נהנו ממישחקם עם נערים אחרים ביהעדרו של אחד מהם. ההורים, שחששו מהשפעותיו השליליות האפשריות של הקשר, ניסו כמה פעמים לסכסך ביניהם, אך ללא הצלחה. לנדרו חשש מפדיטה, נערה חסרת בית שסיפרו על־אודותיה כי עוסקת במעשי כישוף. נסיכות שונות הביאוהו לכך כי יתאהב בה עד אובדן החושים, וכך אף פדיטה, שדאגה להסתיר את ריגשותיה מפניו. ההורים וסילבן התנגדו לקשר. כה רב היה סבלו של סילבן, שעתה נאלץ לחלק עם פדיטה את אהבת אחיו, עד כי נפל למשכב. מחשש לחייו, נפרדו האהבים אצילי הנפש, ופדיטה ריפאה את סילבן בצמחיה. בינתיים, נישבה סילבן האומלל בקסמה של נערת אחיו, ובגלל המצב המסוכן, נאלץ להיפרד מביתו ויקיריו, והתמסר לקאריירה צבאית.

לפני ימים אחדים ישבנו במסעדה עממית ביפו. על הקיר, בצבעים חיים, אחז משה רכנו במטה מגולף, ומאחורי גבו, בין גבעולי הגומא, ביצצו ירכתי תיבה. ממה אתה פוחד הכי הרבה? חקרה אתי. וממה את? החזרתי בשאלה. המוות, זרקה תשובה ערטילאית. לא ביושר ענתה. אתה לא פוחד למות? סילסלה בקול מעושה. לא, איני פוחד למות. הנה, כעת הנני מביט בכיסא זה. בקיר ממול. אם אביט חזק איהפך לכיסא זה, לקיר ההוא. הלא נורא לגבר להיהפך לקיר. מכך אני ירא. תארו לכן, אני פוסע ברחוב בעיקבות האיש שלפניי, מתאים צעדי לצעדיו, מסגל את קצב הליכתו, נכנס לביתו, פושט את חליפתו, נושק לילדיו. למחרת, מתרווח בכסאו במשרד. האחיות פרצו בצחוק. פחדיי אוויליים כל־כך. אבל, עכשיו, כשביטאתי אפשרות זו בקול, נתקפתי אימנוחה. ביקשתי את סליחתן, ופניתי לשירותים. הורדתי את מיכסה האסלה, והתישבתי עליו. רקותי הלמו. הן מאיימות עליך, לחשו הקולות, מבקשות לחזור לתוכך, לפלוש לחליפה. מה פשר החקירות הללו. נער חוצנך מהן, בושם משכר, סם חריף וגורלי. כבר שאלת לך חלקים ממילונך, בראש שלי, לא בראש שלי, טריפ טוב, גועי. עוד יהרסוך עד היסוד. מחשבותיהן פולשות לעורך. הסתלק. כמה מילות־פרידה רשמיות, וסוף פסוק. שבתי לשולחן. הודעתי שאני מוותר על הסרט שתיכננו לצפות בו. איני חש בטוב. בעצם, גם לשתיהן לא מתחשק לגשת לסרט, התוודו, אז אולי נסתובב קצת ביפו? לא, בבקשה. עליהן להניח לי. בסדר, בסדר. מדוע חזותי מבוהלת כל כך. הרי אינך כופות עליי את נוכחותן. הן תיקחנה את האוטובוס חזרה לתל־אביב. יפה. אני יכול להיפרד מעליהן בנקודה זו. שילמתי את החשבון עבור שלוש־תנו. אם לא איכפת לי, הן תישארנה עוד קצת לשתיית קפה טורקי. יצאתי החוצה. הסתובבתי בין הרחובות. עליי לנתק מגע עימן. גם ממשפחתי להסתתר. אסור להניח לאתי שתתאהב בי. ללפות אותי בין ציפורניה רוצה. לחפור בי בקרדום. אבל איני יכול לשהות בגפי זמן ממושך. כשלעצמי, הנני ולא כלום. בועה ריקה. בינתיים, מרחוק, הבחנתי בשתיים העוזבות את פתח המסעדה, ונחפזתי לקראתן. אמרתי, אני

חוזר בי, דווקא נחמד לשוטט בחברתן ביפו. הרי איני יכול להיעזב לנפשי במצבי הנוכחי. לא פעם העירה לי אתי על הסתירות המתגלות בהתנהגותי והצהרותי. מכריז דבר אחד, וכעבור דקה, מבצע את ההיפך הגמור. בנשימה אחת מודיע, אני אוהב ספר זה, לא, איני אוהב ספר זה. מצדד בנקודה מסוימת, מגן עליה בחירוף נפש, וכעבור הרהור קצר, מבטלה במחי יד. מביע שני רצונות מנוגדים בעת ובעונה אחת. כן, אני רוצה ללכת להצגה. מה את ממציאה, אני הסכמתי לפני חמש דקות ללכת להצגה? הרי זה הדבר שהכי פחות מתחשק לי לעשות ברגע זה. בסדר, לא איכפת לה מה שאני מחליט, אבל כשהכרעתי בנקודה מסוימת, כל בקשתה אינה אלא שאפעל בהתאם. טיילנו בסימטאות יפו התיירית. ירדנו לגן. צנחנו על ספסל. הישענו מרפקים על גדראבן מקושטת בציורים, והיבטנו בשחפים הצוללים למים. המשכנו עד לנמל, ופגשנו בדייגים שטיפלו במנוע עם סירה. מירי ואתי התווכחו על־אודות תיאוריה מסוימת בדרמה. ממרומי סלע רטוב וחלקלק, בתנוחת בתי־הים הקטנה, התוודיתי עד כמה סולד אני מתיאוריות אקדמיות. היבעתי בוז לאורח־חיייהם הנחות של מרצים באוניברסיטה. מחקריהם המטופשים, בטלנותם, יהירותם. תוכים שוטים המפטפטים באוזני בנרתישחורת. אנשירוח מדוללי רוח. שיממון ושממה בנפשם. כל אותם כנסים מצוצים מהאצבע, כתביעת חסרי שחר. אני בהחלט בעד שעות־עבודה קבועות, משמונה עד חמש, סיכמתי. הרי גם במקצועך אינך עובד משמונה עד חמש, העירה מירי. טוב, כתיכה זה משהו אחר, עטיתי פני חשיבות, חוץ מזה, איני מחשיב את זה כמקצוע ממש, הוספתי. אז מה המקצוע שלך, שאלה. כשאגדל, אחליט, חיקיתי בקולי נימת ילד מתרברב, ושתייהן צחקו.

ט

על חוסר־הירות משלמים. נלכדתי. אחר־צהריים. חם ודביק. על ספסל דהוי בפירת השעשועים בגן־העצמות. זרועי אפוסת־חיים על מישענתו. צורת הספסל מכתובה את צורת הישיבה. רהיט ארור ושתלטן. לא נותר לי אלא לנבור ביגיעה בחול החצצי בעזרת קצה סנדלי. וכך אני ממתין. למאום. בלב אקלים עומד וקשה לנשימה. חמסין. אבנים מפודרות באבק. שמיים מפהקים. אור לבן וסתמי. הידהוד־תנועה חדגוני עולה מרחוב הירקון. אי שם, פורש נשר הגן את כנפי המתכת שלו. עיניו מולטות. בייאוש. גבר, ועוד גבר נפלטים בעד פתח משתנה הנטועה לצד מעבר היורד לים. הם חולפים על פניי, ראשון – המבוגר, בודק אותי במבטו, ואחריו, בשירוף רגליים, הצעיר. לא, איני משלהם, פוסקות עיני המבוגר, ומתרחק. קשישה לחה מגלגלת עגלה. בתוכה, תינוקת בצל כובע לבן, רק רגליה השמנמנות מגיחות מפיתחי תחתונדינילון. בקו ישר, לא טבעי, קצרות מכדי להשתלשל ארצה. אחיה, ילדון מגושם שעניו עגולות, אוהז במוט העגלה. מתנהלים ככלי מקולקל. סתם חונה סמוך לנדנדות. שוב ושוב מנסה הנער לעלות על הנדנדה, ונכשל. הזקנה מנסה להרימו. לא מצליחה, התינוקת פורצת בבכי. חוסר ישע שכזה. וכי למה לא יסייעו הפגומים לפגומים. לכן אני קם, ומציע את עזרתי. מנדנד קלות את הנער הצוחק מאימה, ואחר, שב ומורידו. קמטי הזקנה מחייכים. היא מניחה את נכדתה בארגז־חול מדיף ריח שתן. אני חוזר לספסלי. נערה עולה מהחוף, בבגד ים, בשערות רטובות, חוצה את שורת העצים לעבר הרחוב. כשנעלמת, נרעדים השיחים מימין, ודמות מתגלה ביניהם. בגבה אליי. בחולצה לבנה. לא זוה. אני פונה לדשא המרכזי, שבמה עגולה במרכזו, והוא הומה מכלבים. עכשיו רואה כי הגבר מרוכז באבר מינו. שני כתמי־זיעה בבית שחיו. עיגולים במטרות קליעה. אני חוצה את הדשא לכיוון הים. בוחר בסלע, ומשקיף ממנו על המים למטה. הים גלי, ודגל אדום מתריע בג סוכת המציל. אחד בחליפת־גומי שחורה מחליק על גלשן. מתרומם עם הגל, נשבר לרסיסים בין

נחשולי קצף לבן, ומסיים בכתפיים מכופפות עד למים הרדודים. גם כאן איני מוצא מנוחה. כוכבי, כוכבי, למה עזבתני. יורד לחוף. אמצע אוקטובר. סוף הקיץ. הפגנת שרירים אחרונה הוא יום שרב זה. גם אני נחלש כוחי. לפני כשלושה שבועות, ישבתי במרפסת חדרי, מתבונן בשדרה, כשלפתע עצרה בפתח ביתנו פולסוואגן לבנה, ומתוכה נחלץ בחור כבן שלושים, טרק מאחורי גבו את דלת הנהג, דחף במרפקו את שער חצרי, ונבלע בכניסה. כעבור דקות ספורות שב והתגלה לעיני, בצעד מאושש, כליוויית גלי. נערה אחת שהמתינה במכונית, ולא הצלחתי לראות את פניה, רק זרועה השתרבבה מבעד החלון הפתוח, ואצבעותיה תופפו בקוצר רוח על דופן המכונית, נחלצה מתוכה, כדי לאפשר לבתי לשקוע במושב האחורי, עיניי רחבו מהפתעה. אתי. אהובתי כרכה את זרועה סביב צוואר בתי, ונשקה בחיבה על לחייה. לרגע חששתי כי מתכוונת לחנקה. מייד נעלמו השלושה ברכב המותנע, והותירו אחריהם מסך עשן מעורפל. עשרים דקות תמימות ישבתי מכווץ בכיסאי. האם אני הוזהג בשים לב למצבי הנוכחי, אין לתמוה על כך. בזה הרגע נחטפה בתזקוני בפולסוואגן נהוגה בידי עבריין, שותף למזימת הפשע של אתי. פעוטתי התמה, בתערובה בידי סחטנים, מכרים מושחתים של אביה, עוד מעט יצלל הטלפון, וקול חנוק מאחורי מיטפחת ינקוב בשיעור דמיהכופר. ואולי מעונינת בהרס מעמדי בלבד, שמי הטוב, חיי המשפחה שלי. באיזו מידה בוערת בה התשוקה להשפילני. וכיצד גילתה את כתובתי. אבל, מייד, נצללה דעתי. הרי לא בכוח נגררה גלי למכונית. מרצונה נכנסה, ובשמחה הגיבה על אות הידידות של אתי. כמכרה ותיקה. לכל השדים והרוחות, תבשיל קדחו תחת נחיריי. רות טרחה במיטבח. שאלתי אותה, אולי היא במיקרה יודעת לאיפה הלכה גלי. אלו השחקנים מההצגה, הסבירה אשתי, והידיקה את מיכסה צינצנת-החרדל, הסיעו אותה לחזרה, הרי בעוד שלושה שבועות הבכורה. לעזאזל. איך לא קישרתי בין החוטים. עליתי לחדרי. טיפש שכמותי. סבור הייתי, כי רק ברומן הרומנטי ייתכנו צירופי נסיבות שכאלו. כמה מעליב. ובאיזה אור מגוחך מצטיר אני. כבר חודש מרצה גלי בהתלהבות על ההצגה הארוה, שיאיר, נגן החצוצרה. כתב עבורה מוסיקה, ושניהם ילוו את השחקנים על הכמה. רות הסתככה בשרשרת התנצחויות אינסופיות עם כתה. מה פתאום. היא אינה מוכנה לכך שגלי תשוב בשעות מאוחרות הביתה. הלוא עונת לימודים עכשיו. אולי נשמט מזכרונה של גלי שהחופש הגדול חלף עבר לו. פשוט לא בא בחשבון. וגלי, בשלה. אמא, את לא תופסת שזו הזדמנות חדפעמית. ישמעו עליי, ואוכל להתפתח הלאה. הרי לא כל ערב יש הופעה. רק פעמיים-שלוש בשבוע. בחייך, אמא, כדאי שתתרגלי לרעיון, כי בין אם תסכימי, ובין אם לא, אני אנגן שם. ורות מתחממת. תפסיקי להתחצף. כל עוד את גרה בבית הזה, אני היא זו שנותנת הוראות. אחר כך תהיינה הופעות בכל הארץ, ותחסירי ימי לימודים. בשום פנים ואופן. גלי מתפרצת לתוך הדברים, אבל אמא, את לא פריה. הבאתי הביתה תעודה מצטינת, או אין לך פיתחון-פה. אשתי משתתקת, נאלמת, נדחקת לקיר. באמת, אין לבוא בטענות אל הקטנה. מחוננת כזו. אני לא התערבתי. גם לא שאלו לדעתי. אילו עשו כן, הייתי מברר פרטים על ההצגה, נתקל בשמה, חוקר על-אודות השחקנים, וצילצול-אזעקה היה נדלק בראשי. בעוד מועד הייתי מונע את איהנעימות. לא ולא, הייתי אוסר בקול תקיף, הלימודים קודמים לכול. ושתי הנשים היו תולות בי עיניים כנועות. 'לא' של אבא, שונה מזה של אמא. פסקדין שאין לערערו. אבל כעת, נענשתי על האדישות שגיליתי בענייני בתי. והשתיים הגיעו לידי פשרה. גלי תנגן בהצגה, אבל תוותר על יציאות נוספות במשך השבוע, להוציא ימי שישי. ובשום אופן אסור שתאחר לבית-הספר למחרת ערביהצגות. איחור אחד, וחסל סדר ההופעות. גלי הבטיחה. רות נתרצתה. בניגוד לגדולה, אפשר לסמוך על הקטנה. כל החדשיים האחרונים לא משה מהפסנתר, ואיזה מזל שיאיר שיתף אותה, היא מרצה בפנים מפוכחות, שחקן אחד, ידיד אחותו, ביקר בביתם, וכששמע את תרועת החצוצרה בחדר

הסמוך, ניגש להקשיב, ויאיר סיפר שהוא גם מחבר מוסיקה. למחרת, הגיע השחקן ועוד בחור, ושאלו אם הוא יכול להלחין מוסיקה להצגה, וככה החלו לשתף פעולה. בקיצור, ההצגה האמורה אינה אלא זו בה משתתפת אחי, ומירי מכינה את תפאורתה. קלחת נאה. רק עתה השתבצו משפטים שחלפו בשאננות ליד אוזני בפסיפס האווילי. הילדים המוסיקליים שהזכירה אתי, מנגינה ששרקה באקראי, ונשמעה מוכרת עד אימה (ללא ליאות תירגלה גלי מוטיב זה, ואריאציות שלו על הפסנתר). ואתי גופה, הניחשה? ואולי מזמן עמדה על זהות ההורה הביולוגי של הפסנתרנית המחוננת, גם הוא מוסיקלי, קולות לוחשים באוזניו, ומתוך שעשוע הסתירה ממני. בגרון צמאדם גמעה אל קירבה ממעינות כזביי, חסינה לרעלים כילתה את מימי המפכים, והותירה אותי חרב ומיובש. בלתיאפשרי שעד כדי כך מרושעת התאומה. אינה שחקנית מוכשרת כל-כך. את ריגשותיה כלפי קראתי מפניה, וכל צל חשד, או שינוי יחס, לא ניכרו בהתנהגותה. בוודאי חש הייתי בהבדל בין הפגישות, זו שגיבורה עיתונאי מירושלים, וזו שבה נוכח אביה המלומד של גלי. לא, אינה שלטת בריגשותיה עד כי מסוגלת לנקותם מתנועותיה. אם כן, ברמזל הנני שהוזהרתי מראש. ואם עד לפני דקות אחדות חייתי בתחושת אחד שהונה, שפעלו מאחורי גבו, הרי כעת, אני בלבד הייתי זה היודע. תפנית זו שיפרה את הרגשתי. אני הוא זה השולט במצב. האוחז במושכות. המעבר מאידיעה לדיעה ממיט פורענות על ראשי גיבורי הטרגדיות היווניות, אך לא כך אצלי. ובכל זאת, בין הפטיש והסדן מקרטע. לאתי הבטחתי שאבוא לבכורה. יותר מפעם דינקלמה בקול את הבטחתי. תזכור לשמור ערב פנוי לבכורה, חזרה והכריזה. וגם רות הודיעה שנבוא כל המשפחה לבכורה, גם הדס, לצפות בגלי המרקידה אצבעות על קלידים בפיסגת הבמה. אין ספק שחסכון זמן כרוך בסידור זה. חה... חה... שתי ציפורים במכה אחת. היפטרות משתי חובות בפעולה בודדת. חובת מאהב וחובת אבי-משפחה. עליי למלא התחייבותי באותו הזמן, ודווקא העיתוי המסויים מונע זאת. והבכורה בעוד שלושה שבועות. התפללתי לנס, למן מהשמיים, לאביר גואל. מישהו נענה לקראתי. ישועתי צנחה ממרום בתחפושת מחלתאדמת שפשטה בגופי. הייתי חולה מאוד. קדחתי בחום גבוה, עורי מגורה, פניי נפוחות. הזיתי. ממירי נדבקתי. יומיים לפני הופעת סממני המחלה, נפגשתי עם אתי, שדיווחה לי כי אחותה חלתה באדמת, ועברה להתגורר בבית הוריהן, עד שתחלים. היא גופה אינה חוששת להידבק, בהיותה בת שמונה חלתה באדמת, כששהתה מירי אצל סבתן במינכן. (לחליפין, מידי שנה, הוזמנה נכדה אחת לשהיה בת חודש בבית הסבתא בגרמניה. קשה היה לה לארח את שתייהן בעת ובעונה אחת). היא מקווה שאני מחוסן בפני המחלה, הרי, לאחרונה, שהינו מיספר פעמים במחיצת אחותה. כמה טוב שבשבוע האחרון עבדה על תפאורת ההצגה בסטודיו שלה, מתאמצת לסיימה בעוד מועד, וכך לא באה במגע עם השחקנים. רק זה חסר היה עכשיו, שכמה משתתפים יחלו, והבכורה תידחה. ובכן, לידיעתה, לא חליתי באדמת, ובאמת, גם אני מקווה שלא נדבקתי. כך אמרתי לה, נקי מכוונות מרושעות. אבל מזלי שיחק לי. נדבקתי והדבקתי. בשלושת רבעי מחלתי, לאחר שהיה בת שבוע-יחצי במיטה, בעודי מריץ את רות המודאגת מטה-מעלה במדרגות, מדביר אחת ולתמיד את רעשי הרוק בחדרה של הדס, מעונה בגוף וברוח, חושש שמא תחת השפעת חומי הגבוה ארקק פרקים אחרונים מקורות חיי, נצטבעה אף גלי בנקודות אדומות. נמשים חינוניים. כנייר קיר צבעוני. גילוי הדוגמות הסטגוניות על עורה עורר אצלה תגובות זעם ויאוש. דווקא עכשיו, כשקצת יותר משבוע הבכורה, קיללה בפנים מעוותות, תמיד הכול קורה לי. ומייד התחלפו קריאות המחאה באגם דמעות. ושוב, התרעות על אי-הצדק. הדס כבר היתה מחוסנת. גם רות. תיכף כשנתגלו סימני המחלה, התקשרתי לאתי, ובישרתי לה את החדשות. לא רציתי שתדאג בגלל היעדרותי הממושכת. הרי רגילה להתראות עימי לפחות פעמיים-שלוש

בשבו. אתי התנצלה בשם אחותה מפיצת-המגיפה. אין דבר, לא אמות מזה, עניתי. שבו ע וחצי לאחר מכן, התנצלתי אני באוזני בתי. אני כל כך מצטער, נדבקת ממני, ואני יודע כמה חשובה לך הבכורה. שקרן שכמותי. בליבי בירכתי על מוצא זה שנפתח בפניי, ועקב הנסיבות המיוחדות, אשמתי כפולה ומכופלת. ליבה של גלי נשבר, דאגנו שתמות מצער, לא מאדמת. אתה לא אשם, אמרה לי. אוהו, עד כמה אני אשם. ראשית, תפילתי נענתה. שנית, בדרך לא חוקית, באמצעות קשרים אסורים עם נערה, זכיתי בנגיפי אחותה. ובתי היא הטובלת. קורבן תם. זה היום השני לי מחוץ למיטה, עודי מתאושש מהמחלה, תשוש מתרופות, יצאתי לטייל בגן-העצמאות. גלי עדיין פורחת כשקדיה. בעוד ארבעה ימים הבכורה. בתי האדמונית תיעדר, וכך פטור אנוכי מלבקר שם. במאי ההצגה מצא מחליף זמני, והבטיח לגלי, כשתבריאי, תחזור לנגן עבורם. אם כן, אלוהה את רות להופעה רגילה. הרי ממרכז אורות הבמה, לא תקלוט אתי בעיניה צופה אפרורי המעורב בקהל הצופים. בהזדמנות אחרת, אצטרף לשחקנית. אסתתר בשורה האחרונה, ובתום תשואות-הכפיים, אמתין לה בבית-קפה מרוחק. אתחמק בתירוץ מפגישה עם שאר השחקנים מאחורי הקלעים. אם במיקרה תגלני גלי, אין מחמאה גדולה יותר ממחווה אב שבהסתר בא להזין את עיניו בבתו האמנית. אבל איני יכול להמשיך בצורה כזו. גם לעורך הודעתי על מחלתי, וטוב שהיו בידו כתבות מן המוכן, לשעת חירום. אטיאט מתרוקן החוף מיושביו. כיסאות-הנוח שעונים בשורה על עמוד, נעולים בשרשרת. בעל הקיוסק מתישב על מדרגות העץ האכול שלפיתחו, נוגס בשקשוקה בפיתה. ילד מחליק את סולית נעלו, שהוכתמה בגושי זפת, על גלגל המיתקן המיוחד, שריח נפט נודף ממנו. מישוהו שכח לסגור ברז ברחבה שלפני המלתחות, והמים קולחים בסילונים דקים מפעמונה המחורר של מיקלחת מוחלדת. אחריכך, מתנקזים לתעלה צדדית המובילה לים. הכול מוליך לים.

י

עליתי לקברו של גיורא בירושלים. במכונית העפלתי, לא ברגל. מרכז מבטי בכביש הנוסע, הירירתי בפגישה עם אתי אתמול. כמה שמחה לקראתי. קצת כחשתי מהמחלה, העירה, וגם שיזפוני דעה. הרי שלושה שבועות לא נחשפתי לעין שמש. בעצם, להיפרד ממנה באתי, ותשורה טמנתי בארנקי, בושם צרפתי חדש המשווק בחנויות. לציון ניתוק יחסינו. גם נאום חגיגי הכנתי, משובץ בנימוקים והסברים הקשורים לנסיבות החיצוניות בשרשרות היגיון. לא, לא התכוונתי להתוודות בפניה, אלא להתנער מההיכרות בינינו מהר ככל האפשר, פרשה חלקה ונקיה שאינה מותירה עיקבות בוך. מחשבות ארוכות הקדמתי לפגישתנו. פלטתי קולות מאופקים מול המראה, הדגמתי תנועות שקולות, עטיתי ארשת מצוקה. מכל אלו לא נותר מאום. אך דרכתי על סף חדרה, מייד שקענו בתכנית טלוויזיה לימודית שדנה במחזור הדם, בתנוחת עמידה פלשתי לגופה, וכיליתי קערת סלט ולנדרוף שהכינה לכבוד החלמתי. אף הרמנו כוסית לכבוד הביקורות הנלהבות בעיתונים. 'אורות רמזורים' הוא מחזה מקורי ושנון על-אודות הומוסקסואל נרדף ומעונה החוזר בתשובה, נושא לאשה בת רב, וחי בכבוד בקרב הקהילה החרדית, החמיא מבקר אחד. וגם אתי צוינה לשבח על מישחקה המבריק בתפקיד אשת החוזר-בתשובה, המתחקה אחר עבר בעלה החסום בפני כול, ובתבונה וברגישות מצליחה לכלכל את חייהם המשותפים. העמדתי פנים מתפעלות לשמע דבריהשבח שהקריאה באוזני, כאילו לראשונה אני נתקל בהם. הרי בעל-פה יכולתי לדקלם את הביקורות. בקנאות רכשו גלי ורות את העיתונים, גזרו מתוכם כל איזכור של ההצגה, קראו מהם בקול בפני ובפני הדס בארוחות-הערב, והצמידום בנעצים ללוח-המודעות במיטבח. גלי תמכה בהתלהבות במחמאות שחלק המבקר לאתי. הייתי רוצה

שתכירי אותה, אמרה לרות, היית מחבבת אותה. ואני, במהירות דיפדפתי בדפי שבועון ה'טיים', נחבא בצילם. אורות אדומים מהבהבים בין קירות הבית. ילדתי במדישוטר מגוהצים, מבטיחה לרות, אשה מתבגרת נטולת הגנה, לאתר את הפושע. שריקה צורמנית. חריקת בלמים. תאונה. אדוני, לא שמת לב שהאורות התחלפו? וגם מתמרור ה'עצור' התעלמת. אוי ואבוי, אדוני מת. את בורו כרה כמו ידיו. וכשעזבתי את ביתה של אתי, בקבוקי הבושם עדיין נח בארנקי. את נאום הפרידה עצרתי בגרוני. לא להקיא, ולא לבלוע. אי לכך, החלטתי לשוחח עם גיורא, ידידי האחד. וכך נלעג ומגוחך, לופת בכפי צרור סיגליות שרכשתי מידי ישישה בפתח, עמדתי בשמורת המתים לפני קברו. כעבור זמןמה החלו רגליי כואבות, והתישבותי על האדמה, ראשי בגובה אחד עם לוח המציבה. שומר שחלף בין השורות פקד עליי להתרומם, אדוני, זה לא שפת-הים פה, אמר. נטשתי ונסעתי לגינה קטנה, לא הרחק מהמקום, שכבתי על העשב, והיבטתי בשמיים. מכאן, אני יכול לדבר אל גיורא. תחילה, התווכחתי על יתרונותיה של מכונית הסובארו. מנה פגמים. אני חלקתי על דבריו, אחר, הירצה בפניי על-אודות שיטה חדשה של פיתוח תמונות. ובסוף העיר, עליי לקחת את עצמי בידיים. לא אוכל להחזיק ככה עוד זמן רב מעמד. תן עצמך לתיקון, הציע. אולי מוסך. הוא בסדר, הרגעתי אותו. אל תדאג. הרי אני הוא יואב סלע. מי? חקר. הוא, אמרתי. אני מקווה כך, אמר, הרי מחרתיים נפתחת שנת-הלימודים, אולי שכחת מזה. חס וחלילה. מה פתאום. הוא לא שכח. את הרצאת המבוא הכין, וגם שיכפל דפים. מצפה ממנו שיהג כשורה. הבטיח שישגר אליי מכתבים מפורטים על מעשיו. איני יכול להרשות לעצמי לטייל, כשמאחורי גבי נתונים חייו באיסדר. יהיה זה מעשה של חוסר אחריות. האם ממתנינים מדריכי-הדרך לרגלי ההר? לא נותר בידי זמן רב להתכונן למסע. ללמוד את המפות. לעיין באנציקלופדיות. רות תישאר בעורף. תחזוקת בית וילדות. גם התאומה תישאר מאחור. אל לה להחסיר הופעות. הוא, כמובן, לא פגש בה מעולם. מפסגת ההר תילחם בשדים. אבל אני מת, הזכיר גיורא. לא אתה, התרגזתי, שוחחתי עם עצמי. את ברכת הדרך ביקשתי ממנו. לא אתן כל ברכה. סירב. למה? אתה יודע בדיוק. איבדת את השליטה. כוונתך, הוא? לי אין כל קשר לזה. אני הוא זה, חברך מילדות. ביטנתו הפנימית של חלוקי-השינה שלך. אין לי חלוקי-שינה, העיר גיורא, מעדיף לישון עירום. אני מודאג בקשר אליך. כן, אני יודע, יש עליי כתמים, הם מתפשטים, עוד מעט יכסוני כליל. אני מאבד ומאבד אותך, רוצח אותך בהדרגה. כשימות, כך גם אנוכי. אז אחיה מחדש. לא עוד תיבת-נגינה שמיכסה נפתח בלחיצה על כפתור. קוקייה מנתרת משעון קיר. השעה שלוש. שתיים. אחת. שעת האפס נקשה. גודד הצוללנים מנפנף בסנפיריו, מתאמץ לחלץ את הגיבור השקוע במים. גיורא מתבונן בי מבעד מסיכת הצלילה. מושך אותי מעלה אל פעמון האוויר. במצולות, זוגות-זוגות שטות בתולות הים. צבע זנבותיהן שונה. תווי פניהן אחידים. גיורא מניחני על החול. אגוזי קוקוס כבדים מכופפים את ענפי העצים. קוף קטן לופת את כרך גיורא הפושט מעליו את חליפת הגומי. נער מגיש לי גלימה לבנה. זה אחי, מסביר גיורא בשפה זרה. כמה חודשים תעה, עד שמצאנו אותו. איפה שלא חיפשנו, באש, במים, באוויר באדמה. איש זקן מתקרב. האם זה ראש השבט? לא, מכובד אחר. ידידי בלשן, מורה לעברית גיורא. יוכל להשתלב בינינו, יתווכחו עם הלבנים. עכשיו, אני מגלה כי עור שחור לגיורא. האם הנני הלבן היחיד במקום? חם לי. אני מבקש רשות לפשוט את חולצתי. בבקשה, תרגיש כמו בבית, מאשר הזקן. צבע עורי שחור, אני מגלה בהפתעה. בפתח האוהל כורת ברית אחים עם ראש השבט. אחי גיורא הם אחיי, הוא אומר בקול חולמני. הנה נשמתי השניה, כך הציג אותי בפניו גיורא, וראש-השבט הזהיר, אסור לדבר כך, האלים ירגזו.

שלט חדש הנושא את שמי פיאר את דלת משרדי. הינחתי על המכתבה את דיברי-הדואר

שהצטברו בתאי כמזכירות-החוג. הכול מסביב צוהלים. פוסעים הלורדשוב כמרץ, בהבעה רעננה. פגישות מחודשות בין סטודנטים במעלה המדרגות, בקפטריה, על הדשא המרכזי, מחזורית-למידים חדש אובד עצות במהומת השבוע הראשון. תועים בין בניינים, פולשים לחדרים לאינכונים. טוב שמיום-הייעוץ הייתי פטור, בגלל האדמת. כחשתי, מעירים לי, איני נראה כאחד ששב מחופשה. גם אורית המזכירה החליקה מבט דאוג לאורך גופי התשוש. עסק לאינעים לחלות באדמת בגיל מבוגר, אני מתנצל, ואת הסימנים שחרץ הקיץ בנשמתי, כובש. כמו ידיה הכינה אורית את השלט. גילפה אותו מעץ בחוג לעבודות-יד. הודיתי לה בנימוס. נעלמת לכל הקיץ, בקושי הופעת כאן, היא פונה אליי בנימה מוכיחה, מה עשית כל הזמן, גם באגף זה ייסרו מחלקת חקירות. אורית לובשת גופיה כחולה, ושדיה נעים מאחוריה כאחוזי תזזית. יפה בעיניי האדישות שמפגינות בנות הדור הצעיר כלפי המחור. אולי תסור למשרדי לעזור לי בפתיחת החלון? אך מייד אני מסלק את המחשבה המפתה מראשי. מכובד על הכול אני כאן, אל לי לפרוץ סדקים בתדמיתי. אני מביט בעד חלון המשרד החוצה. בניידבטון גבוה מזדקר ממול, וברחבה המרוצפת למטה, נחילי סטודנטים. עצים פורחים בריבועי האדמה שנפרצו באבן. ירק בשפע. שיחים, פרחים וממטרות. מיבנים מודרניים טובלים בטבע מטופח. רושם של נקיון, נוחות ופתיחות. הרבה אור. העיצוב מזכיר את זה שבחצרות בתיחולים. גם שם, חללים מרווחים, מדשאות. אפילו הקפטריות בסגנון אחיד. אוויר סינטי, וכלי פלאסטיק בצבעים בהירים. כניכול, מיבצר הנאורות. הקידמה, בקווים ישרים, גוונים לבנים. צחקתי בקול, ובתגובה נשמעה דפיקה על הדלת. תלמידה. עבודה סמינריונית שהגישה בסוף הקיץ שעבר לא חזרה לידיה. אולי איבדתי אותה? אני רושם את שמה בפניקסי, ובפנים חשובות מבטיח. אחפש שוב בין ניירותי, ומוסיף, איני זוכר שקראתי עבודה שנשאה את שמה. כעבור דקות ספורות, אני מאתרה בעד חלוני, צועדת למטה, עד שנעלמת מטווח ראייתי. מה לי ולעבודתה הסמינריונית. מה לה ולעבודתה. אחר כך, עובר במהירות על הניירות שמצאתי בתאי, את רובם משליך, והודעות חשובות תוחב תחת מחזיקה-ניירות שצורתו של פיל. מישוהו נוסף מתדפק על דלתי. רמי. מחפש מאמר מסוים על תיאורים מיידעים. אני מפשפש בין המאמרים המתויקים בסדר אלפביתי במגירת מכתבתי, ומגיש לו את מבוקשו. הוא יכול להחזיק במאמר זמן בלתי-מוגבל, אני משיב על שאלתו. איני זקוק לו. האחים גרים, בעלי האגדות, היו בלשנים מפורסמים. אני מהרהר. חוק גרים קרוי על שמם. בעוד כשעה עליי להרצות בשיעור מבואלת-חביר. הרצאת פתיחה לתלמידי שנה ב'. בוודאי כבר קיבצו על-אודותי לקט ידיעות. איזה מרצה אני. האם מרבה בשיעורי בית, ואולי מחמיר בציונים. מחושבים מאוד הם הסטודנטים, לא ישקעו סתם כך בהרפתקת לימוד כל עוד הקרקע אינה יציבה. לכן מבררים את תנאי השדה מראש. חשבתי להבהילם. בוחן פתע בשיעור הראשון. לבדוק את ידיעותיהם לפני התחלת הקורס. התוודעות מבהילה זו תגרום לנשירת מחצית הנירשמים, וממילא תפחת כמות העבודות והמיבחנים שיהא עליי לקרוא. ושוב מיטשטש חוגה-ראיה, ומתחילה הסחרחורת הארורה, כתביהעת שעל המדפים הכרוכים בצבעים עכרוויים, אפור, ירוק בהיר, ותכלת דהה, עוטים גוון כסוף. לוחיהקיר מתמתח כמדשאה אינסופית. מי קבע שהשפעה מרגיעה לירוק. מחזיקה-ניירות הפילי. נכפל, פיל וזוגתו חדקיהם מונפים לעברי בביטול. עליי לעצום את עיניי ולהרהר בפרטים מוצקים. למשל, לפני שבוע קיבלתי הודעה בדואר, מאמרי התקבל לכנס שיערך בעוד חודשיים באירופה. העניין נשמט מזכרוני. לפני שישה חודשים שלחתי את כתביהיד הגמור. ועתה, איני יודע אם אסע, או לא. החדר מתנדנד קלות, תיבת-נוח הנחבטת בקרקע, ושוב עומדות רגליי בחוף מיבטחים. אני חוזר למזכירות. מתבדח עם אורית, שוקע בשיחה עם ראש החוג. מטלפן הביתה. אם לא איכפת לרות, אולי תיגש במקומי לבנק לסדר את החשבון ההוא. לבסוף, נכנס לכיתה. הס

מושלך בחדר. כל הפרצופים ניתלים בי. שנה תמימה ניאליץ לשאת זה את נוכחותו של השנה. בעיניים כבות אני מתאמץ לאתר הבעות אינטליגנטיות. החכמים והטיפשים עדיין לא סווגו. בנקודה זו, כולם שווים. תפוזים בארוחות ליצוא. גם על קנקני טרם עמדו. שמועות בלבד הומות באוזניהם. תלמידה מסורבלת בשורה השניה מעלה בדמיונה פרשת אהבים שאני גיבורה, מנהל בית-חולים, או עורך-דין מצליח. היא, אחות מתלמדת, או מזכירה דלת-אמצעים. מן המפורסמות הוא, כי נערות כרוכות אחר גברים בעלי סמכות. מדריכים בתנועת נוער. מורי התעמלות בתיכון. מפקדים בצבא. פרופסורים. וכבר אני מניח את תיקהצד שלי על השולחן, וניגש לעיקר. החומר שנלמד במשך השנה, חובות הקורס. כולם נלהבים, רק אני יודע כי בעוד חודשיים, ירכנו במיאוס מעל מחברות מקושטות בעצים תחביריים שחלקדיבר תלויים בקצות ענפיהם. מרשימת השמות אני מתעלם. הרי לא ג'ילדים פה. ידאגו המופיעים לנוכחותם והנעדרים לחסרונם. אני מציג באוויר את ספריהחובה לקורס. מבוא לדיקדוק טרנספורמטיבי. באנגלית. פותח וטוחן בהקדמות הכלליות. יצרנותה של השפה, אילו תכונות צריכות להיות לדיקדוק שלה, רושם על הלוח תנאים, הגדרות, סכימות של חוקים. השומעים מעתיקים בהכנעה לתוך מחברותיהם. אחת קוטעת בהרמת אצבע אווילית. אני משיב בסבלנות. חותם בבדיחה. כולם מגחכים. ובכן, גם חביב יודע אני להיות. את הקיר ממול מעטרת תמונת גרושו מרקס. רק זה חסר היה לי עכשיו. מי שם אותה כאן. ריכוזי הופרע. גרושו סוקר אותי בארשת מלגלגת. אני מבליג ומסביר את ההבדל בין דיקדוק תלויהקשר וחופשיהקשר. מוט נייר צבעוני מזנק מפיו של גרושו, ומתגלגל בחזרה, מגיח שוב, מתקפל אחורנית, וחוזר חלילה. אני מערים על התמונה, מעתיק את מקום עומדי סמוך לדלת, ומביט בכיתה מהצד. השיעור קרב לסיומו. אני רושם בגיר את מיספר התרגיל שחייבים לפתור מתוך חוברתהתרגילים שהכנתי לפני שנתיים עבור אותו הקורס, ושניתן לרכוש אותה במיפעל השכפול. לשיעור הבא? שואלים הכל בחרדה. אני משיב בחיוב. וכבר הם מתרוממים, ארוזים חפצים, כמה ניגשים לשולחני, מבקשים שאמליץ על חומריקריאה נוסף להרחבת האופקים. אחרים מתוודים שחסרים רקע מתימטי, ושמעו כי הקורס טכני ביסודו. אחת, הכותבת עבודת מאסטר בלשון עברית, מציגה עצמה בפני, רוצה לגררני לוויכוח נדוש על התאוריה הגנרטיבית. אני מתחמק. יש לה חזה גדול, ובוודאי אם לארבעה. בחור ממושקף מתגאה כי למד לוגיקה, ושואל האם נעסוק בסמנטיקה. מישהי מגלה לי שהיא דוברת שש שפות, ואימה מומחית להפרעות דיבור אצל ילדים. זו הסיבה שבחרה בבלשנות. לא חלמה שהחומר פורמלי כל כך. לו ידעה מראש, לא היתה עוזבת את קורס הדיילות באל-על. אם לא אמלט מכאן במהירות, תשטח בפני את תולדות חייה. תלמידי תאוויים לחשוף את עצמם, שאעמיק מבטי לתוכם. ואני, משתדל לרצות את כולם. האם מלשון עברית, הצמאים לחומר רקע, הרבישונית והפילוסוף. אטאט הם מתנערים מעליי, מניחים אותי לנפשי. אני סוגר את התיק. מקפיד לטרוק מבפנים את דלתהכיתה, מטפס על כיסא בשורה האחרונה, מוריד מהקיר את תמונה גרושו, וסוגרה במגירת השולחן. שלא יאשימו איש בגניבתה. אחר כך, יורד לקפטריית הסגל. להפתעתי, מגלה ליד אחד השולחנות את הבמאי, מאהבן לשעבר של התאומות. בשיער פרוע, משוחח עם מרצה מהחוג לתיאטרון. כמעט והסתערתי עליו בשמחה, רק ברגע האחרון נזכרתי, בעצם, לא מכיר אותי. רק מסיפוריה של אתי התוודעתי אליו. אני שולח לעברו מבטים ידידותיים, דוחה הזמנות מכרים להצטרף לשולחנם, ופונה לחנות הספרים במיפעל השיכפול, כדי לברר אם חוברות התרגילים שהזמנתי מוכנות כבר. אלו של השנה הקודמת אזלו. בהזדמנות זו אני חולף בין המדפים, שולף ספרים שכותרתם מושכת, מעלעל בהם בחיפזון. על אחד השולחנות מוצגים לראווה ספרי ילדים ובישול במחירי הנחה. תוך כדי פישפוש בערימה, נתקלת ידי ב'ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד'. אני פותח

בפרק האחרון, וקורא בעיון את מכתבו של הנרי ג'קל, כמה קטעים חורת עמוק בליבי: 'אני מסתכן ומנחש, כי יום יבוא והכול יודו שהאדם אינו אלא אוסף של פרטים שונים, רבגוניים, ומנוגדים זה לזה. אני מציד, לפי טבע חיי, התקדמתי בביטחון בסוון אחד בלבד. הצד הטוב שבי, הוא שגרם לי להכיר בכפילותו של האדם. בשל היותי בעצם מהותי אדם כפול, יכולתי לזהות את שני הניגודים שנאבקו בנפשי. וכמה עמודים לאחר מכן: 'באותו זמן נטייתי מפעם לפעם להתפרצויות עליונות מזג, וכיוון שתענוגותי היו לרוב בלתי מכובדים, ומה גם שהייתי אדם מפורסם, המוקף הערכה וכבוד, ואף התקרבותי לגיל העמידה, התחילה אותה הפכפכנות בחיי, עם כל יום חולף, להעיק עליי יותר ויותר. הכוח החדש שרכשתי לעצמי פיתה אותי, עד כי הפכתי לו לעבד'. ווידויו של הרופא האומלל עורר חמלה. איזה סוף אכזרי! שוב לא מצא בשווקים את מלאי המלח בעל תכונות כמו אלו שבאספקה הראשונה, תכונות שגרמו לשינוי צורתו תוך כדי לגימת השיקוי. מכאן ואילך נדון הנרי ג'קל, הרופא האומלל, למוות. מה שיפול בגורלו של מר הייד אינו מעניינו. החזרתו את הספר לשולחן. האחראי על הזמנות הספרים ניגש אליי, צרור חוברות בידו. חבילת התרגילים שלך מוכנה, הוא אומר לי, ויחד הינחנו אותם על המדף המתאים. נטלתי חוברת אחת הביתה, לבדוק אם הותקנה כראוי,

יא

שעת בין־הערביים עכשיו. כחול־כהה פרוש בשדירה. אופני הדס מוטלות על הארץ, ובעלתם הרשלנית מצטמצמת על מושב סוֹסִטוֹס החונה לצד המדרכה. הבחור על רגלי, במחוות אבירים פינה עבודה את כס ריכבו, מדבר בשקט. רק את עורפו אני רואה, מאחור, נישא מצווארון מעומלן וחוגר כרצועה. מידי פעם מהנהנת הדס בראשה, ותוך כדי כך מנתרים תלתליה. במיקטורן הגברי חסרה־שווולים שלובשת על חולצתה, נראית כמהפכנית צעירה. הבחור הוא פעיל פוליטי, מארגן הפגנות תיכוניסטים נגד עוולות, אחד שאיכפת לו. השאיר עליי רושם חיובי. ואילו בתי, תכונה מיוחדת לה. כל מה שקרבה אליו מתרוקן מתוכו. מגע הפלא של הדס. דווקא לסיסמאות נדבקה, שיגרות הלשון, את אלו בלבד אימצה לעצמה מתוך הרצאות הבחור, ופגישות עם פעילים אחרים. ומה הם הגבולות הנוכחיים של מדינת ישראל אינה יכולה לומר. בעיתונים לא נוגעת, רק את מוספי השבת פותחת במדור הבידור. והעיקר, מדברת כבר־סמכא, קוטלת את כל העולם. אני מתחמם, מתרתח. היא משיבה בחוצפה, מפגינה בורות. מריבות ליהטות מתפתחות בינינו. רות מוכיחה אותי, למה אני נכנס איתה לוויכוח, הדס הרי מחפשת לגרותני, תקופה מיוחדת היא גיל ההתבגרות, ועליי לגלות יתר סובלנות. אבל איני סבור שהדס אובדת עצות, או משועת לגילוי הבנה יתירה. לא עושה רושם של אדם טובע. עוד תקבל התקפת לב, חותמת רות את דבריה, אינך רגוע בעת האחרונה. וכיצד אהיה רגוע. שבוע־הלימודים השני חלף בשלום, אבל שנה שלמה עוד פרושה לרגליי, אורבת, מתי אמעד תוך כדי פסיעה לאורכה. הדס משגיחה בי משקיף מהמירפסת, ונתקפת אי־מנוחה. מכניסה את אופניה לחצר, וכנסיכה פוקדת על הנהג להתניע את מרכבתו. בתנופה הם שועטים קדימה, אולי לבית־קפה קטן, או הברזלים מחוץ לתיכון. החודש השאירה מכתב ארוך בחדר־השינה שלנו. כתבה שרוצה לעזוב את הבית, לעבור להתגורר עם החבר. התנגדנו, כמובן. החשש מקיום יחסי־ימין לא היה המניע לסירובנו. כבר בגיל שש־עשרה גררה את רות לרופא נשים, שציידה בגלולות. ללימודיה דאגנו, בבית, לפחות, מיסגרת. מתענינים בשעוריה־בית שלה, בלוח המיבחנים. את הבגרות חייבת לעבור, ויהי מה. כרטיס כניסה לחיים, אנו אומרים לה כידענים. כאן, אני מגחך בסתר. מעלים ממנה אמיתות. כרטיסי הכניסה לחיים אינם נגמרים אף פעם. השירות הצבאי, ואחריכך מקצוע, בעל לרתום

לעגלתה, ילדים, כסף. החטאה קלה, סטיה אחת, וטרח, שלום על הכול. אצלי, ערימה גדולה של כרטיסי כניסה. תמיה אני עד מתי יהיה בי כוח להמשיך ולאגרם. ומי כמוני יודע באיזו קלות מזדעזע שיווי המשקל. לכרטיס-כניסה בודד השפעה מכריעה על כף המאזניים. יש להודות בכך, הדס יפה במיוחד, אך שוב אין בידי נשות הדור הצעיר להסתמך על יתרון זה בלבד. אבל לולא מראה המצודר, לא היה טורח אותו פעיל פוליטי על חינוכה. באמת, מה מצא אותו קודקד נבון בבתי ג' אינפפה אתמול פמיניסטית, שוב אין הנערות מתחנכות בצלמה של סקרלט אוהרה. סקרלט היתה יפהפיה, ויעודה בחיים לרכוש את בחיר לבבה. כיום, מתענינים הגברים גם בקאריירה של האשה, השכלתה ומעשיה, אמרה המרואינת, המימד החזותי, חשיבותו פוחתת בהדרגה. איני מקנא בגברים שיוולדו בעוד עשרים שנה. שלשום, נפטר מורה לתנ"ך, מחנך ותיק בבית-הספר העממי ששלחתי אליו את בנותי. הוא התגורר בסביבה, ותמיד הידר בלבושו, בסיגנון אנשירוח אירופיים מהדור הישן. בשנתיים האחרונות הזדקן מאוד, דעתו נתעכרה, וכשהייתי מברכו לשלום, לא זכר אותי, למרות ששוחחנו כמה פעמים בשדירה. הדס לא הביעה כל צער. באמת, הוא מת, תמהה, ובוזה נחתם העניין. שכחה כבר כיצד התיצב לצידה כשהעליבה את רופאות-השיניים. אף על פי כן, מאלו שידעות להסתדר היא. איני צריך לחשוש לה. שוב נשמע טירטור הטוֹסטוס, והדס קפצה מעליו, ונכנסה הביתה. הבחור מנופף לי לשלום. אני מברכו בחזרה. לפני כמה ימים ניהלנו שיחה ממושכת בחדר-האורחים. כל הגועל-נפש במדינה הזאת. יש לעשות משהו לפני שכל החומר הטוב יעזוב את הארץ. הביטוי 'חומר טוב' מצא חן בעיניי. כשלעצמי, איני עשוי חומר טוב, למרות שבךשיחי סבור כן. הקשבתי בנימוס. לא בוערת בי תשוקה להושיע איש. גם לא את המדינה שעל כרעי תרנגולת. מתחיל להחשיך בחוץ, ואני מעביר את הכיסא פנימה לחדר. רות נכנסת, מזכירה לי כי הערב אנו הולכים לצפות בגלי המלווה את ההצגה בנגינתה. לא, לא שכחתי, אני מרגיע את אשתי. אפילו הכנו הפתעה עבור גלי. תקליט של מוסיקה אלקטרונית. תוצרת חוץ. שלוה יורדת עלי. רוגע של נידונים. כאילו לא בי הדברים אמורים. במישהו אחר. כשהציעה רות אתמול, כי ניגש הערב להצגה, הסכמתי מייד. לא בקשתי לדחות את המועד. לא השתמטתי. לאחר הכול, עלי להיות מעוניין ב'אורות רמזורים'. הביקורות היו אוהדות. מכרה שלי מככבת בהצגה. בתי מלווה על הפסנתר. לכאורה, סיבות מספיקות שיניעוני ללכת. שלפתי מהארון חולצת ג'ינס. של גיורא. לא פעם ראשונה שאני לובש אותה, כבר התרגלה לגופי, ונשכח ממנה אדונה הקודם. כשלבשתי אותה בפעם הראשונה, ציינה הדס שהולמת אותי מאוד, ורצה לחדרה להשאיל לי חולצת ג'ינס שלה הגדולה עליה בכמה מיספרים. סחבה אותה מאחד החברים. לא, תודה, דחיתי את הפגנת הנדיבות. איני זקוק למלתחה, ארוני עמוס בגדים. לארוחת-הערב הכינה רות בלינצ'ס במילוי גבינה וצימוקים. הדס טרפה כחזיר. אחריכך תכאב לך הבטן, אמרה רות, וזירזה את גלי לכלות את מנתה. עליה להקדים ולהגיע לאלום. לפני כשבוע, החלימה סוף-סוף מהאדמת הזו. בשלוש הצגות ניגנה, קודם שהסכימה שנבוא לצפות בה, שוב אינה מתרגשת כל-כך, ותשמח לראותנו בין הצופים. רות גאה כתרנגולת. נודדת עם אפרוחה לארון-הבגדים, ושולפת ממנו בגד. לגלי לא איכפת מה תלבש. אבל רות מקפידה. הרי קהל תרבותי מתבונן בה בשעת הנגינה. אני והדס עדיין ליד השולחן. טובלים את שרידי הבצק במילוי המתוק שנמס ונמרח על הצלחת. הדס מסירה את קנקן הקפה המתבשל מהאש, ומוזגת לשנינו. צונחת לכיסאה באנחת שובע, ומדליקה סיגריה. לא איכפת לך, אני מקווה, היא מפטירה לעומתי. אני מבליג. אמנם נכנעה לרצוננו, וממשיכה לחלק עימנו קורת-גג משותפת, אך תנאי היתנתה, מהיום והלאה תתחיל לעשן סיגריות בנוכחותנו. לי לא היה איכפת. אך כשניגשה אליי לראשונה, ושאלה בקול מתקתק, אולי אפשר לגנוב ממך סיגריה, סמרו

שערותי. בבקשה, אמרתי, והיגשתי לעברה את חפיסת ה'פרלמנט'. אפילו הדלקתי עבורה את הסיגרייה. אך כשהתישבה לצידו מול הטלוויזיה, נושפת ענני עשן, התפרצתי. העשן הזה מסריח, תעברי לחדר שלך. היא נעצה בי עיניים תמהות. פתאום נעשיתי אלרגי לסיגריות. והקישור הנפלט מאלו שלי, אולי עשן טהור. אלו אינו רגיש. מה ההבדל בין עשן לעשן. הערה זו הרגיזה אותי עוד יותר. בפעם הבאה, תממני את הסיגריות מכספך, ואל תשאילי ממני, אמרתי. מאז, באמת, קונה את הסיגריות מכספה. ליתר דיוק, מדמי הכיס שאני קוצב לה. בהתחלה, כדי להכעיסני, הציעה לי מחפסתה, כל אימת שעישנה. כמו להראות לי, היא מצידה, אינה קמצנית כדיירים אחרים בבית זה. גלי נכנסת למטבח, נפרדת מכולנו. או להתראות אחרי ההצגה, היא מודיעה, אין הפסקה, הכי טוב שתחכו לי באולם אחרי שיעזוב הקהל, אבוא לפגוש אתכם. בעוד שעה עלינו לעזוב את הבית. אני שב לחדרי. מתכוון להתקלח, ולהחליף בגדים, לפני שרות נכנסת לאמבטיה. ההכנות הללו מתארכות אצלה מאוד. על כוננית קטנה בפינה מבחין בבובה הרוסית שנתנה לי רות במתנה לפני שנים רבות, במלאת שנה להיכרותנו. כמעט שכחתי מקיומה. הבובה מעץ, מיטפחת לבנה מצוירת סביב פרצופה העגול, המנוקד בעיניים, אף ופה. חצאית אדומה מציינת את חלק הגוף התחתון, ובקו החגורה היא נחצית לשניים. נטלתי אותה לידי, ומיששתי בה כאחד הנפרד מחפץ אהוב, פתחתי אותה, הינחתי את שני החצאים על השטיח, והיבטתי בבובה וזה, קטנה יותר במיתה, שהיתה מכוונת בבטנה. גם את זו הפרדתי לשניים, ושיחררתי מתוכה דמות זהה ומוקטנת. וכך, מסיר קליפה אחר קליפה, הגעתי לדמות הפנימית ביותר, שכל כפילה מוקטנת לא היתה חבויה בתוכה. כל כך זעירה היתה עד שאי אפשר היה לצייר על פניה את הפרטים. גילגלתי אותה בין אצבעותי. היה כאן ראש חלק, מחצית גוף עליונה, וחצאית אדומה, השלכתי אותה על השטיח בין שאר החצאים שוני הגדלים המפוזרים בעירבוביה.

אנו מצפים להדס. שעות לוקח לה להתארגן. עוד רגע, היא קוראת מחדרה, אני כבר גומרת לנעול את הסנדלים. אני ממתין בקוצר רוח מול הטלוויזיה, מקשקש במפתחות המכונית. רות סיימה להתאפר, ויושבת לצידו. לבסוף, אנו יוצאים.

ניחוח בושם קל במכונית. קריר קצת בחוץ, ורות מבקשת שאגיף את החלון. אני חולפים על פני תחנת המשטרה ברחוב דיזנגוף הנוטש ברצועה זו. גשם דק מתחיל לטפטף. גשם ראשון. הדס מוחאת כפיים בהתלהבות במושב האחורי. גשם, היא קוראת, גשם. יורה ממרק חטאים. בעל בית קפה מקפל כיסאות, מכניס פנימה, ואני מפעיל את המגבים. המטר מתגבר. אור פנסיה רחוב נשבר על השמשה הקדמית, וניגר לאורכה לצד לשונות המים. כעשר דקות אנו מסתובבים במכונית בסביבות אולם ההצגה. גלי הסבירה לנו כיצד להגיע אל הנקודה; אך איננו מוצאים מקום חנייה. עדיין אני יכול לוותר על העניין, ולפרוש. להוריד את רות והדס כאן, ולשוב הביתה במכונית. בלאו הכי אנו באיחור של עשר דקות. עילה בידי. אבל אני מתעקש. אולי הגשם מסית אותי. אני שם לב לכל הפרטים המקיפים, שמלתה השחורה של רות, הכתובת באנגלית על חולצת הטריקו של הדס. אני מחליט לעבור על החוק, ולחנות על המדרכה. דו"ח חנייה במקום אסור הוא אחרון דאגותי ברגע זה. אנחנו נשלפים החוצה. הגשם ניתך כשוט, משמיע שריקות צליפה כשנוגע בקרקע. אנו רצים במהירות. רות מסוככת על שערותיה בארנקה. הדס מפזמת בקול, פורשת זרועות לצדדים, לתפוס את הקילוחים. וככה אנו מגיעים. יורדים במדרגות צרות בין קירות צבועים בשחור. כרזה גדולה מקדמת את פנינו, צועקת באותיות גדולות 'אורות רמזורים', ושמות המשתתפים למטה. אני מגיש את הכרטיסים לסדרן הצעיר הסוקר את בתי בעניין. ההצגה כבר התחילה, הוא אומר, ומורה לעבר דלת חומה. שורה חמישית מימין, הוא קורא אחרינו. אנו מתקדמים בחשיכה, בשפיפה, כבתרגיל צבאי. הבמה כמעט ריקה מתפאורה. במרכז נואם בחור. אנו מקימים את יושבי

השורה החמישית, כיסאות תשע עד חמש, על רגליהם. לחישות זעם מומטרות בגבנו. רות פוגעת בארנק המונח על הארץ, וכמעט מועדת. אני אוהז בה, עוזר לה לשבת. סוף־סוף נרגעת השורה. אבל הבאנו את ריח הגשם פנימה. התרגשות מטר סתווי. שערותי נוטפות, וחולצתי לחה. גם הדס נראית כנימפת מים. גשם, יורד גשם, מתלחשים היושבים מאחור, שהקדימו לבוא, והחמיצו את היורה. פעם שניה שאנו מסיחים את תשומת־לב הקהל מהבמה. את בשורת הגשם אנו נושאים לאולם היבש. הבחור סיים לנאום. זה ההומוסקסואל, השחקן הראשי החוזר בתשובה. האורות מתכהים, הצלילים גוברים. אלומת האור המשוטטת נופלת על גלי הרכונה על הפסנתר. כמה אידיוטי. הדס מצחקקת בהתרגשות. רות עוצרת דמעה. שוב נורדים האורות הראשיים, ומאירים שולחן ארוך המוקף בתלמידי חכמים. המנגינה דועכת. גלי תרה אחרינו בעיניה. שלושתנו, כלאות פקודה, מעווים את פרצופינו לעומתה. הרי אי אפשר לנופף בידיים באמצע. אבל היא אינה משגיחה בנו, מחזירה את ראשה אל מרכז הבמה. איני מצליח להתרכז במתרחש על הקרשים. עורי סומר בבגדים הלחים. רב הישיבה משוחח עם התלמיד החדש. איני בטוח אם לקולות שבאזני אני מאזין, או מבחוץ מגיע. ייתכן שבמעורבב. כמטר מטהר היא שוטפת. מפיחה חיים חדשים. בריאה ללא קץ הם חיי אנוש. סככה לנפש. והמחיצות, יופלו ללא חשש. אתי נכנסת לבמה, בבגדים צנועים, זרועה שלוכה בזו של חבירה המרכלת באזניה. גלי מנעימה על הפסנתר מנגינות שבת בעיבוד מודרני, גרביי, הספוגות במים, מציקות לי. ואותו בחור, היא אומרת, אור אמת קורן ממצחו. הילת צדיקים. גדול בתורה יהיה. במטותא ממנה, אל לה להגזים. אמנם, אני נוסע מפה, אך עד שלא אגשים את שליחותי, אינה יכולה לפסוק באשר לאיכותי. השחקן הראשי חוזר לבמה, חבוש כובע שחור. אתי בולשת כחתול. מי אתה? מי אתה? נהמת תוך כדי שליפת ציפורניים. ההומוסקסואל מחריש. כל גופי מתוח. יש להסיר את העטיפות, מסביר הרב לאתי. כפות רגליי מאובנות מצינה. אני חולץ את נעלי, כל אחת בעזרת הרגל הנגדית, ומתכופף להסיר את הגרביים. מניח את כפותי על הקרקע, שיתייבשו. קול זימרה עולה מהבמה. אורות רמזורים, אורות רמזורים, קרים ומורים, מזהירים ואומרים, סע. גם אתי מצטרפת למקהלה. גם הפסנתר. בסדר, בסדר, שלא ידחקו בי כל־כך, אני כמעט מוכן. רות לצדי, ואני מתפלא, תמיד חששה מרכבת שדים. בדיסני וורלד, פלורידה, חיכינו בתור למסע בהר החלל. עוד עשרה אנשים נוספים, ותורנו מגיע. אנו מביטים באנשים הנפלטים מכיסאותיהם, צוחקים מפחד. מעל ראשינו, מסתחררים סלעים, כוכבים, ושאר גרמים שמיימיים. פתאום, נדלקו האורות. דבר־מה התקלקל. הנוסעים נתקעו בראש גשר מתפתל כנחש. הר החלל מפולס בגשרים תלולים, ומסכי הקרנה. גם הקולות הקוסמיים הושתקו. איזה מזל שלא קרה כשאנחנו בפנים, נשמה רות בהקלה. אלו, שכבר התנסו בחוויה המרטיטה, הביעו אכזבה. הידרדרויות־הפתע בזוויות הישרות, עליות הבזק, הקיבה המתהפכת, גרמי השמיים הזוהרים באפילה, כל אלו החווירו פתאום באור. שחקן נכנס לבמה, אוהז מקל שמסיכה בקצהו, מליט בה את פניו, ומגיח ממנה. בקול אחד מדבר מאחוריה, ובקול אחר כשמסיטה לצדדים. בקהל צוחקים. בבקשה, שיצחקו כאוות נפשם. מירי עיצבה את המסיכה. יחד עברנו על ספרי אמנות אפריקה, ואני הוא שבחרתי בראש הזה. התאומות אהבו אותו. האיש מחוץ למסיכה מתיפח, קולו מרוסק מעוצמת סבל, כשנחבא מאחוריה, מתאזן קולו. אתי ניצבת לצידו. יש לנו שני ילדים, היא מרגיעה. סוף־סוף נשמת המסך. באפיסת כוחות. תשואות סוערות מרעימות באולם. אתי משתחוהו כעובד אלילים. קול התיפוף גובר. השחקנים אוהזים זה בידי זה, שרשרת ראשים מורכנים, וגלי בסופה. רעם־כפיים אחרון. האנשים קמים ונוהרים לעבר פתח היציאה. אנו ממתינים עד שוך הצפיפות, ורק אז מתקרבים לבמה. רות בראשה, אני והדס בעיקבותיה. אני מתבונן בקהל הנשאב החוצה. לועות הכיסאות ריקים. רגליי בתוך נעליי,

ואת הגרביים שכחתי. הם נשארו מתחת למושב. אנו מטפסים בעיקבות גלי על המדרגות שלצידי הבמה. נער מחלק בקבוקי סודה בין השחקנים. חלקם פושטים תילבושות, נכנסים בבגדים רגילים. גשם איום בחוץ, אומר הנער, ואני מסכים עימו בליבי. איש אינו מקדיש לנו תשומת-לב מיוחדת. אולם, לא אחמיץ את ההזדמנות. אחריכך, אסע לשלום. אבל, להיכן, לעזאזל, נעלמה אתי. את מירי אני רואה, מנקה מאחת את האיפור, קוטפת פיסות צמרגפן משקית תפוחה, לא משגיחה בי. גלי מציגה אותנו בפני השחקן הראשי. הוא מוחה את הזיעה ממצחו במיטפת גדולה, ושב ומספיגה בצווארו. איפה אתי. מציעים לנו סודה. תודה, איני צמא. שתיים מבצעות תרגילי הרפיית-שרירים בפניה, ואו, מזוית העין, אני רואה את אתי, פורצת מאחורי מסך תלוי, חוצה את החדר, מכריזה, אולי מישהו יביא כמה עוגות מבית-קפה פתוח, גשם נורא בחוץ, והיא מתה מרעב. שלא תמות לי פתאום, עכשיו, לפני ששמעה מה יש לי לומר. כמעט התנדבתי, אבל מישהו הקדים אותי. אני משתעל בחזקה, עוד פעם משתעל, וסוף-כליסוף מועילה לקלוט אותי במבטה. ריצוד פליאה מהבהב בעיניה. מה אני עושה כאן. נחמד מצידו להפתיעה כך. תמיד ידעה שאיכפת לי ממנה. ומשחררת חיוך. רק רגע, אתי. כמה זמן עבר, שניה, שעה, שנה, איני בטוח. רסן הזמן הותר. כלב פראי ונושך אני זהירות. סוף מטריחה להפנות את ריסיה לעבר הפמלייה שלצידי. רות ושתי הגברות הצעירות. מה יקרה עכשיו, איני יודע. צופה נייטרלי אני בתחרות איגרוף. עדיין שתיקה. דבר עוד לא נאמר. רות נוקבת בשם מסעדה, איני מקשיב בדיוק. בבקשה, שלא יקלקלו לי את ההצגה. הדס מביטה בי. גלי מביטה בי. אתי מביטה בי. האם בינתיים נשטמו קרעי הצמרגפן מידה של מירי. הכול תולים בי עיניים מייחלות. כעת, איאפשר להיסוג אחורנית. הרי לכך חתרתי כל הערב. אני מרים את זרועי לאות כי עומד אני לפתוח בדברים. מייד יתברר אם קהלי אוהד, או עוין. גבירותי ורבותי, אני מכריז בקול צלול, זה נאום פרידה. כל הנוכחים מניחים את עיסוקיהם, מסבים אלי את פניהם. אני מחליט לחתוך בלב הדברים, חד כתער. נאומים גדולים בהיסטוריה נחצבו בלהט הרגע. קולי מתחזק. הנני חולות נודדים, מים אפלים מציפים מכל עבר. בובת שכבות. מציין את המעיינות, מיקומם המדויק, משרטט באוויר קווי מפה דמיונית. בקרוב מאוד אלך לי. שלא יחכו לי. אולי אשוב, אולי לא. קשב רב בקהל שומעני, חרדה ניכרת בפניהם. בעוצמתי אני חש, הר געש שמפגין עוזו. על גיורא אני מספר, אני עצמי, שליח בלבד כאן, אל להם להיות מושפעים מהופעתני. כל מה שמכפילים נעשה אחד, הלוא למדו לחשב. כל פעולה ותפקידה המיוחד. לא רק באורות רמזורים כוונות נסתרות. צחוק נוקע מימין. איה האוויל קטן-האמונה. וממולי, מתפחת נערה מוכרת, כתובת על חולצתה, שתפסיק לשפשף את עיניה, גיל ההתבגרות, או לא. הרי ניחשתי שנאומי יעורר תגובות סותרות במאזינים. עדר תועה, סומא מרצון, לרגליי. אחד ניגש אלי, מניח יד על שכמי, הירגע, הוא אומר לי, הכול יהיה בסדר. אני הודפו מעליי. איני זקוק לשומרי ראש. צוק בודד ברוח אני. אתי מרחוק, מאחורי קרום עמום, חלבי, ארצות וימים חוצצים בינינו. האם היא רואה אותי? ושוב אני מדבר. בשצף. פורק מגבי צרורות משא. מפסיק מעת לעת לשאוף רוח, בלב משפטים, מילים הברות. גם הקולות מצטרפים, כל אחד תורם את חלקו. אנו מדברים בצוותא, בעירובייה, תיזמורת שלמה, הקול הדקיק משתלט, מאיפה שאב את תקיפותו. רות קרבה אלי, נוגעת בכתפי אל תתרגש יואב, היא לוחשת, אתה צודק, אור מהבהב בפיסגה, אחכה לך. עיניה רטובות. מטל הבוקר. גם אותה אני מנער מעליי. אסור לי לתת אמון באיש. בשעה זו כל טעות גורלית. שמישהו יקרא לאמבולנס, מבקיע קול בקהל, האיש בהתמוטטות. רפירוח שכמותם. להסגיר אותי רוצים. מי שזו אני יורה בו, אני צועד, ומכוון שתי אצבעות קדימה. אף פעם לא שלטתי טוב כל כך במצב, אף פעם. קרני מוות מבדיקות מאצבעותי, משתקות את האויב. מה טוב כי ברגע זה, חיל תומכיי, הכוחות

הדים ורוחות

הידידותיים, דודנים ונכדי שושלות, סבים בניאלמוות, גולשים לקראתי על אלומות אור, בוהק גלימותיהם כלהב החרב, כל הממלכה קופאת בחולפם. נדמה לי שהשטח התרוקן, הדמויות המתנועעות הפכו פסלי אבן. אין חיים מסביב. רק דמות מוכרת מרעידה מאימה. אינה צריכה לחשוש. במלכות זו זכורים לטובה הנתינים הנאמנים. לכל אדם שעת הכרעה בחייו, וזו שעתה. אני עומד כאן וממתין. כל מתגרה תזלול הלהבה היוצאת ממני. שליט החלל אני. חושו לעזרי כוכבים לבנים.

* 'הדים ורוחות' ייכלל בקובץ סיפורים של א. דורית, העתיד לצאת לאור בהוצאת הקיבוץ המאוחד בשיתוף הוצאת 'עכשיו'.

צילום של מ. רורברגר